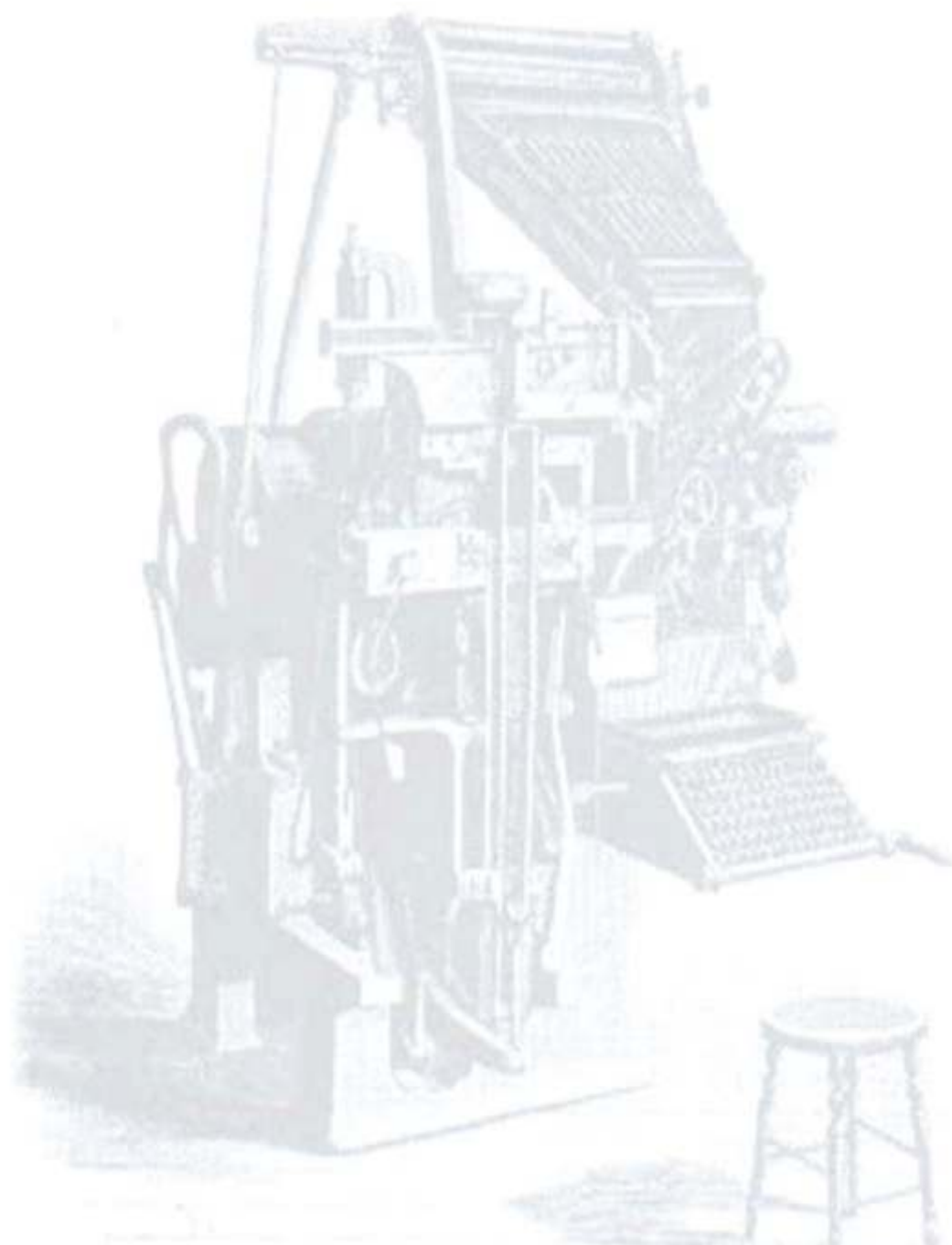

GUTENBERG

Universul cărții

Salonul Literar

PREȘEDINTE: PROF. DR. V. BUCURNEȘTEANU

Anul XII
Nr. 42
Martie, 2020

GUTENBERG

Revista de cultură și literatură a Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară
București

Fondată 1949

Fondat 2013
Editura Gutenberg

GUTENBERG

N
I
V
E
R
S
U
L

PUBLIȚIE TRIMESTRIALĂ EDITATĂ
DE EDITURA GUTENBERG UNIVERS ARAD - ROMÂNIA

Anul XII, Nr. 42
Martie 2020

CĂRȚII

COLEGIUL REDACȚIONAL

Dan LUCA - Director Tipografia Gutenberg Arad

Florica R. CÂNDEA - Redactor șef

Carina BABA - Redactor șef adjunct

COLEGIUL CONSULTATIV

Anton ILICA

Iuliana PINTEA

Emil ȘIMANDAN

Horea TRUȚĂ

REDACTORI / RELAȚII SPECIALE

Lucia BIBART

Mira ODAGIU

Loredana TUDORESCU

IMAGINE CONCEPTUALĂ

Constantin AVADANEI

Ioana NISTOR

FOTO

Mircea BORAN

Mircea IRIMESCU

RELAȚII EXTERNE

Vasile BARBU

Teodor GROZA DELACODRU

Ioan GODJA

Daniela Gumann

D.T.P.

Carina BABA - Concepția copertei

Ecaterina MEHESZ

DISTRIBUIRE

Radu BOLOVAN - chioșc ziare str. Meșianu

Magazin de prezentare, Calea Victoriei nr. 41

*Revista Gutenberg Universul Cărții
fondată în 2009

CUPRINS

Documentar- Aradul în timp	3
Convorbiri	7
Estetica limbii	14
Recenzii	16
Salon Gutenberg	25
Idei, opinii, consemnări	37
Eveniment	41
La o ceașcă de cafea, duminica	44
Mașina tipografică	49

Revista Gutenberg Universul cărții precizează

Toate materialele publicate pe parcursul anului 2020, vor fi ierarhizate la sfârșitul anului și vor face obiectul Galei Excelenței, conform segmentelor cunoscute ca generice.

Notă: total semnături 2416 (an XII)
total articole 2543 (an XII)

Revista se distribuie gratuit, avem colaboratori din toate domeniile, din toată țara, dar o distribuim și înafara țării. Avem și o pagina de facebook, Salon Cultural Gutenberg.

Responsabilitatea asupra conținutului textelor aparține autorilor

Editura

Gutenberg Univers

DEONTOLOGIA JURNALISTULUI: "RESPONSABILITATEA MATERIALELOR PUBLICATE APARTINE AUTORULUI"

Prof. **Floare CÂNDEA**, membru UZPR
Prof. univ. dr. **Anton ILICA**, membru UZPR

Libertatea de exprimare este consecința înlăturării cenzurii de presă, iar abuzurile de plagiat și autoplagiat (repetarea aceluiași text cu titlu schimbat în altă publicație) au determinat pe responsabili publicațiilor să transfere vina exclusiv pe autori, du-

pă cum rezultă din titlu. Cu toate acestea, există numeroase situații în care deontologia publicistică (norme de conduită și de etică) nu este respectată, iar acest lucru este pus, de către profesoara Armanca Brândușa, fosta noastră colegă universitară, pe seama absenței unui curs de Deontologie în facultățile de profil, șters de ARACIS din nomenclatorul disciplinelor universitare.

În presă au acces nu doar publiciștii de profesie ci și alte categorii profesionale, prin opinii, eseuri, recenzii, întâmpinări etc. Deontologia se referă la un anumit cod de comportament, la reguli care privesc onestitatea, corectitudinea, decența și evitarea unor cuvinte obscene, greșeli gramaticale/ de exprimare, atac la persoană și la viața sa familială ori la defectele sale umane. Am scăpat de cenzura în scriere, dar n-am scăpat de absența vulgarității din presa audio-vizuală. De aceea, se impune un autocontrol și o responsabilizare a tuturor celor care se încumetă să aibă opinii de presă. Principalele abuzuri de presă le-am identificat în: existența plagierii – ca furt literar –, a însușirii jenante a unor texte sau imagini ale altor persoane; scris injurios și agresiv în vulgaritate; publicarea unor texte fără idei, goale de conținut, fără corectitudine gramaticală, fără originalitate; preluarea unor fotografii/ texte de pe net și republicarea acestora; asumarea unor texte dintr-un domeniu paralel cu specializarea autorului; publicarea unor articole doar pentru afișarea orgoliului și a propriei imagini.

***

Ca membru al UZPR, așa cum este și Redactorul responsabil al Foi culturale *Gutenberg*, prof. Floare CÂNDEA, facem apel la responsabilitate și deontologie din partea tuturor celor care intenționează să publice în revistă. Adeseori am făcut apel la calitatea articolelor publicate, la valoarea reală a acestora, spre a contribui la promovarea publicației în elita publicisticii arădene. Foaia noastră culturală dorește să încurajeze pe toți cei care au opinii și n-au curajul să acceadă la reviste de clan, închise colaborărilor externe, autoconsiderate de elită. De aceea, sunt bineveniți toți cei care scriu texte de calitate și exprimă corect și onest despre diferite domenii culturale și artistice. Le solicităm însă responsabilitate reală, onestitate, deontologie, din respect pentru sine, dar și din respect față de cititori.

Suntem deja un grup care dă revistei *Gutenberg* posibilitatea de apariție semestrială, alimentând paginile acesteia cu texte literare, eseuri, recenzii, mărturisiri, relatări culturale și despre manifestări artistice. Avem colaborări internaționale la Viena, Passau, Salzburg, Vârșeț, Uzdin (Serbia) și deschidere pentru colaboratori care respectă principiile deontologice impuse de onestitate și de calitate (colaborări care se întind în toată țara, Alba-Iulia, Timișoara, Vâlcea, Brașov, Deva ș.a.).

Mulțumim celor care au publicat în numerele revistei în decursul celor peste 10 ani, precum și Tipografiei *Gutenberg* pentru calitatea editorială și gratuitatea imprimării. Vrem ca, în continuare, foaia culturală *Gutenberg* să aibă rigoare, calitate, valoare și spirit deontologic din partea celor care publică. Onestitatea în publicistică presupune corectitudine, valoare, standarde etice, bună credință din partea jurnaliștilor și a tuturor celor ce se îndeletnicesc cu scrisul.

Credem că e vremea asumării autocontrolului pentru textele publicate și risipirea oricărei îndoeli legate de plagiatism și superficialitate.

MEMORIALUL DEPORTAȚILOR LA MUNCĂ FORȚATĂ ÎN URSS

Horia TRUȚĂ

La 6 ianuarie 1945, Guvernul generalului Nicolae Rădescu a fost somat de forțele sovietice de ocupație, pentru a identifica și comunica situația nominală a cetățenilor români de etnie germană în vederea deportării la muncă forțată în Uniunea Sovietică. Ordinul avea în vedere toți bărbații cu vârstele cuprinse între 17 - 45 ani și femeile de 18-30 ani. Erau excluse femeile gravide, cele cu copii de sub un an și persoanele inapte de muncă. La 13 ianuarie 1945, când au început primele arestări ale germanilor, Guvernul a înaintat formal, generalului Vinogradov, vicepreședintele sovietic al Comisiei Aliate de Control pentru România, un protest, dar, așa cum se aștepta, fără a obține vreun rezultat. Încălcându-se drepturile internaționale, au fost ridicați alături de sași transilvăneni, peste 33.000 șvabi bănățeni, urcați în vagoane de marfă și duși la minele de cărbuni și centrele industriale sovietice din Dombas (Ucraina), cu un program de lucru de 12 ore zilnic. Peste 5000 au murit dar alții s-au întors după cinci ani.

În noaptea de 13/14 ianuarie 1945 (sâmbătă spre duminică), poliția a ridicat din Mureșel, 33 persoane, bărbați și femei, concentrându-i alături de alți șvabi, în sala de spectacole a cinematografului *Scala* (Nicolae Bălcescu) de pe strada Vasile Goldiș. Dimineața au fost preluați de armata sovietică și transportați cu camioanele la cazarma de lângă Gara CFR din Aradul – Nou. Acolo au fost îmbarcate în 40 vagoane pentru vite 1600 de persoane, cu destinația Evdovkievka – Ucraina. Ajunși după două săptămâni în lagărul de la Oblast, lângă orașelul Budionovka au format batalionul de muncă pentru internați nr. 1055 și obligați să extragă cantități imense de cărbuni pentru cocseriile sovietice până în 23 octombrie 1949, când s-au întors acasă.

Grădinarul Alois Weil domiciliat în Aradul Nou, deportat la 17 ani, a ctitorit, în memoria acelor ani de suferință, un triptic monumental cioplit în lemn de stejar, pe care a incizat, în coloană, pe două din plăci, numele celor 33 internați în lagăr, proveniți din Mureșel (anexa 26).

Lucrarea constă din trei scânduri groase, pe ale căror suprafețe lustruite și pregătite special, au fost sculptate în relief, simboluri religioase, imagini alegorice, texte, rozete și alte semne decorative.

Ele constau din imaginea Crucii Golgotei (Înălțării, Virtuților) răspândită mai ales în lumea creștinismului apusean, recunoscută după cele trei trepte, care amintesc de muntele urcat de Isus spre supliciu răstignirii; crucea grecească evazată, introdusă în Germania de Friederich Wilhelm al Prusiei (1813) și floarea de crin, ce semnifică inocența, puritatea, sau imaginea Fecioarei Maria, ocrotitoarea celor năpăstuiți. Mai este prezentat un porumbel cu aripile desfăcute, pasăre ce încarnează Sfântul Duh, amintind de pacea, armonia și speranța ce trebuie să existe în toate și Ochiul Domnului care simbolic se referă la grija lui Dumnezeu, care veghează asupra copiilor săi. Reprezentările sunt însoțite de texte biblice în limbile germană și latină: *Gluck crut* (Crăciun Fericit) / *Deo est nobiscum* (Dumnezeu este cu noi).

Prin trei reliefuri alegorice, se mai prezintă drama celor deportați la muncă forțată în minele din Dombas: arbustul de rozmarin (*Rosmarinus officinalis* L.), simbolul serbărilor populare germane din Banat, locomotiva și un vagon de cale ferată pentru transportul vitelor înconjurat de mulțimea celor ce urmau să plece în

lagăr, vagonetul metalic folosit tradițional în minerit și sârma ghimpată. Textele sunt edificatoare, indicând cu precizie, ruta: *Arad – Iași – Stalino / 2500 km*, perioada: *13 ianuar 1945 / 23 october 1949* și numele celor 33 internați din fostul cartier Mureșel, în lagărul din Ucraina.

Lucrarea executată de artista plasticiană Elisabeta Britisch, se află expusă la locuința comanditarului de 91 ani Weil Alois, din Arad.

O SCRISOARE DE OMAGIU POETULUI LUCIAN BLAGA

Anton ILICA

Neprețuite Domnule Doctor, Radu
CĂRPINIȘIANU

(*medic în Sebeș-Alba, nepotul arădeanului Avram Sădean, profesor preparandial, răpus de 6 gloanțe de mitralieră în Galiția, la Medyca, în anul 1914; nepot al directorului de liceu arădean, acum "Aurel Vlaicu", Romulus Cărpinișan, întemeietorul Casei masonilor din curtea liceului; ORGANIZATOR al Zilelor Lucian Blaga de la Sebeș și Lancrăm – n.n.*)

Am fost extrem de fericit când poșta mi-a înmănat un volum sosit din partea Dv. Stiam că nu poate fi decât unul despre Lucian Blaga. Am mângâiat cartea cea cu coperta albastră ca pe o comoară de preț, imaginându-mi o imensă rotundă pe care trona Sufletul nostru din Lancrăm, iar în jur noi, muritorii, cei ce ospătam, împreună cu Maestrul, bucate din Poezia sa, frânturi din filosofia sa, desert din teatrul și scrisorile sale. Maestrul de ceremonii sunteți Dumneavoastră, acei oameni sufletești întru Blaga din Sebeș-Alba, care, iată, ne chemați anual să-i dăm suflare celui ce-a avut șansa nașterii la Lancrăm. Acei oameni extraordinari, care ne suportă trei zile, dându-ne cele convenite oaspeților de seamă, acei oameni încărcăți de atâta prețuire și iubire pentru Blaga se numesc, în formula cea mai elegantă, Radu, Gheorghe, Elena, Constantin. Am simțit atunci, când familia blagienilor se întrunea la început de fiecare lună mai, că Lulu capătă respirație, viețuiește o clipă printre noi, veghind cu figura-i academică la festinul nostru atât de mic, în comparație cu sufletul și mintea sa, fixate în corole de minuni, în texte superbe ce ne dau prilej de desfătare.

Cine poate uita frumoasele recitaluri ale Luciei, eleganța discursivă a d-lui Achim Mișu, aleanurile de dor ale d-lui Gheorghe Maniu, cozonacii, vinul, dar mai cu seamă sufletul înaripat al Elenei Anghel de la Lancrăm, calda afecțiune a d-lui Constantin Șalapi. Și peste toate, superbia metaforică, mereu proaspătă a poetului Ion Mărgineanu, gata oricând să facă a vibra imprezibilele ancore de taină ale țesăturii atât de vii ale limbii române! Cine poate uita gândul înalt care-i cuprinde pe cei sosiți acolo, la Sebeș, Lancrăm, Alba-Iulia, asumându-și

investiția de suflet spre a-l împărtăși cu Voi, în care curge veritabil sânge de prețuire albastră pentru cel ce-a binecuvântat toposul de lângă Râpele roșii! Cine vă poate uita pe Dumneavoastră, Domnule doctor Radu Cărpinișianu, care emanați, din trupu-vă fragil, atâta iubire pentru Blaga, atâta pasiune, aproape vecină cu patima pozitivă, pentru autorul *Poemelor luminii!* Mi-amintesc cu plăcere de căldura rostuirilor (și rostuirilor) lui Miloș, Cimpoi, Piscoci, Drimba, Vatamaniuc, Rotaru, Paula Romanescu, Pavelescu, Buzăși, Diana Câmpan, Nistor, Zenovie Cărlugea, Anca Dinică și ceilalți pentru a nu lungi lista mării familii de blagieni.

Vă mulțumesc pentru volumul *Contribuții la exegeza blagiană* (Editura Altip, Alba-Iulia, 2007), pe care, conform sugestiei Dv din dedicație, îl voi dona Bibliotecii Centrale Universitare a Universității, spre a fi la dispoziția studenților de la filologie și jurnalistică. Înainte însă, mă voi încumeta să vă fac promisiunea de a scrie o recenzie cărții. Anual, din păcate doar la aniversarea nașterii și morții - coincidența le-a pus în aceeași săptămână -, arădenii pot lectura în paginile presei arădene o scurtă răsufletare despre Lucian Blaga (pe care o respir în amintire), cel care ne-a plasat în propria biografie: aici, la Arad, a debuta în poezie (1910, *Tribuna*), în filosofie (1914, *Românul*) și în volum de eseuri filosofice (1924, *Fețele unui veac*), la Biblioteca Sămănătorul, condusă de poetul Aron Cotruș.

Filolog, fost profesor la Liceul pedagogic din Arad, mi-am exprimat pasiunea profesională pentru Blaga încă din 1977, când, la editura *Facla* din Timișoara, am publicat *Încercări filosofice*, o culegere de studii și eseuri filosofice din perioada începuturilor (Cornelia Brediceanu, viitoarea soție a lui Lucian Blaga era originară din Lugoj), apoi într-un volum, pe care l-am intitulat Lucian Blaga, *Metafora iubirii* (1999, Arad), distribuit tuturor elevilor de la școala din Lancrăm. Când stiu că se apropie luna mai, ziua orizontalizării veșnice a lui Blaga, vibrez de dor, pentru că am prilejul de a face o baie de poezie autentică, de a mă spăla în metafore, de a trăi o clipă atât de albă și pleneră alături de textele blagiene, de atâția oameni care împărtășesc împreună marea prețuire și dăruire pentru bucatele de suflet ale *Nebănuitelor trepte*.

Cartea pe cere mi-ați oferit-o îmi întreține sentimentul generozității și al iluminării. Mi-ați dat un Lucian Blaga viu, dar neîntrupat, mi-ați dat aleanuri de dragoste pentru

crâmpie din viața omului, mi-ați dat o dovadă a necondiționării valorii blagiene.

Domnule Doctor, vă doresc multă sănătate și să dispuneți de capacitate de a vă risipi în iubiri nemăsurate pentru Lucian Blaga. Astept să ne revedem, în fiecare lună mai, spre a ne acorda glasurile din zone atât de îndepărtate și totuși apropiate, pentru a mulțumi virtual lui Blaga, prin flori, rugăciuni, omagii și cuvinte, pentru că ne dă prilej de a medita împreună. În tristețea lipsei Maestrului, se naște bucuria creației, pentru că fiecare cuvânt rostit îl aduce pe Blaga printre noi. În acele zile la început de mai, Duhul lui Blaga se află deasupra Lanocrămului, Sebeșului și întregii României. Vă mulțumim, domnule Doctor Radu Cărpinișianu.

Arad, 12 ianuarie 2020

AUTOSTRADA VALEA MUREȘULUI

Ioan TULEU

Mărturisesc că sintagma de mai sus nu îmi aparține, dar o găsesc extrem de inspirată pentru ceea ce înseamnă fâșia de pământ dintre Deva și Arad, brăzdată de apele Mureșului. Înainte de toate trebuie spus că lunca largă, care fost populată de oameni care au întemeiat localități prospere, aparține în întregime râului leneș, care s-a lepădat de povara adusă din munții Transilvaniei creând un sol foarte productiv.

Apoi metafora de autostradă este justificată deoarece apele râului au fost folosite din timpuri străvechi ca mijloc de transport al bogățiilor transilvane spre Câmpia de Vest și mai departe spre orașele Europei Centrale. Mineralele de tot felul, cheresteaua și produsele derivate și mai ales sarea erau transportate cu plutele și cu bărcile care adăstau din loc în loc în mici porturi amenajate în apropierea localităților ce se înșirau ca niște mărgelile în lungul apei. Nu demult pe albia inferioară a râului a fost descoperită o barcă veche de câteva secole. Specialiștii cred că ambarcațiunea, care a fost scobită direct în trunchiul unui copac, era folosită pentru transportul sării, din Transilvania în Ungaria.

Dar nu numai apa a constituit o cale de deplasare a oamenilor și mărfurilor, ci și solul creat de râu, astfel pe dreapta sa și astăzi Șoseaua Națională nr 7 este principalul drum de legătură între Europa și Transilvania, iar pe stânga există o altă șosea care leagă localitățile între ele până la Săvârșin. Dintotdeauna drumurile terestre au fost folosite și apărate pentru că erau cel mai lesnicios mijloc de deplasare dinspre vestul spre estul continentului european. Nu întâmplător securitatea sa a fost asigurată de două importante cetăți medievale, una așezată pe vârf de deal, la Șoimoș și alta la intrarea în Deva.

Existența căilor de comunicație a favorizat dezvoltarea localităților și a atras interesul și chiar lăcomia unor mari proprietari de pământ, care în secolul al XIX-lea au cumpărat întinse moșii în zonă. O remarcă specială pentru familia de aromâni a Mocioneștilor, înnobilită de Împărat care a cumpărat moșii la Căpâlnaș, Birchiș, Bata. Urmele traiului lor pe aceste meleaguri s-a materializat în construcția unor castele (conace) care mai există și astăzi, în așa fel încât Valea Mureșului poate fi numită, păstrând proporțiile, Valea Loarei a României. Castelele de la La Radna, Odvoș, Conop, Săvârșin, Petriș iar pe stânga Mureșului cele de la Fântânele, Lipova, Birchiș, Căpâlnaș mai sunt încă în picioare putându-se pune la dispoziția turiștilor într-un foarte instructiv traseu istoric.

Am lăsat la urmă oamenii așezați în sate bogate, mândri de trecutul lor, harnici și întreprinzători care au rămas statornici pe vechile vetre de locuire din care încă își câștigă existența.

***

GUTENBERG SE PREZINTĂ

15 IANUARIE – ZIUA CULTURII NAȚIONALE

MIHAI EMINESCU în Pantheonul
spiritualității românești

Convorbiri cu doamna **Florica R. CÂNDEA**
Redactor literar la RadioTV UNIREA VIENA
Realizator: dr. ing. **Constantin AVĂDANEI**
Redactor la RadioTV UNIREA VIENA

Conform Legii nr. 238 din 7 decembrie 2010, ziua de 15 ianuarie, aleasă ca Zi a Culturii Naționale, reprezintă data nașterii poetului național al românilor, prozatorul, dramaturgul, ziaristul și gânditorul, Mihai Eminescu (1850-1889).

Ziua Culturii Naționale reprezintă nu numai o zi în care celebrăm "Luceafărul" poeziei românești (anul acesta 170 de ani), dar și o zi de reflecție asupra culturii române, în genere, a esenței românismului din sufletul oricărui dintre noi.

CA. - Bună ziua Doamnă profesor! Dintru început, aș dori să vă propun ca prin acest dialog să ne ferim a pune pe tapet biografia și opera poetului Mihai Eminescu, nu de alta, dar sunt exegeți care pot fi consultați cu aplomb, aș dori așadar să punctăm câteva crâmpoie semnificative care să contureze freamăt de codru, de pădure, de viață.

FC. - Bună ziua, stimate domnule Redactor al radioTV UNIREA VIENA!

Desigur, cu multă plăcere. Cu atât mai mult cu cât, trăim în era tehnologiilor, Google e prin tablete, așa că puținul din Eminescu studiat la școală, încă mai mă îndeamnă la visare: „Hai în codrul cu verdeață/Care tremură pe prund...” „O să încerc să răspund la întrebări nu prin prisma didacticului, ci a firescului. Întrebarea dvs. are un anume conținut intrinsec. Ziua Culturii Naționale nu s-ar fi instituit în urmă cu zece ani dacă Eminescu nu ar fi fost Poetul unui neam.

Aș dori să îi invoc amintirea prin poemul „La steaua...” . De fapt Eminescu e unul, e un El, geniul singular bătuit de filosofii, iubiri cuantice, mărturii, simfonii, înnodate în doine, romane sau lieduri, sonete cantabile, poeme dezrobind aforisme, glose, scrisori, atâtea și atâtea stări, îi inundă opera încât Marin Sorescu, îl confundă cu un tot. „Și pentru ca toate acestea/Trebuiau să poarte un nume,/Un singur nume, Li s-a spus/Eminescu” (poezia „Trebuiau să poarte un nume-Marin Sorescu”).

CA. - „Eminescu n-a existat”, spunea Marin Sorescu. Trebuia să poarte un singur nume. Însă Eminescu are un loc întâi, bine așezat în Pantheonul spiritualității românești. Cum ați evidențiat drumurile poetului în cultura românească?

FC. - *Drumurile eminesciene au fost ca o pecete, lăsând însă urme, incursiunile sale pornind din Botoșani, Ipotești, Cernăuți, Blaj, Oradea, Arad, Timișoara, Oravița, Giurgiu, Berlin, Viena, Iași, București.*

CA. - Emil Cioran, în volumul „Ispita de a exista”, Editura Humanitas, 1972, afirma: „A exista - o deprindere pe care mai sper încă s-o capăt”. Anul acesta, iată se implinesc 170 de ani de la nașterea poetului. Este Eminescu Povestea unei vieți?

FC. - *Oarecum, viata lui Eminescu avea o curgere aparte. Sinuoasă în timp, cu umbre din care s-a eliberat sui generis. Biografia romanțată a poetului este de fapt o viață care nu putea fi trăită altfel, el și-a asumat o individualitate creatoare, o pedalare dinspre nemărginire sau dez-mărginire, eliberând mereu starea sa față-n față cu Ființa lumii „Timpul care bate-n stele/Bate pulsul și în tine” (Glossă, variante - Z.D. Bușulenga). Astfel că, dacă vom sta aproape sau departe de trăirile omului Eminescu, le vom putea pe acestea să le coroborăm cu dramatismul sau viața intimă deopotrivă, însă semantizând cu un imperativ anume legat de geniul său creator.*

CA. - Doamna Căndea, peste opera vastă a lui Eminescu tronează Columna lui Traian, ideea de o Dacie perpetuă. Cum îl vedeți pe Eminescu un vizionar?

FC. - *Pentru mine ca filolog, îmi este ușor să declam „De la Nistru pân* la Tisa” („Doina”). În anul 2008 în Serbia, la Torac, în cadrul cenaclului literar Folomoc s-a cântat și mai apoi aveam să constat pentru prima oară la românii fără țară, un spirit vizionar eminescian. Eminescu era un căutător de țară sub bolta cea senină. Dacia era numele unei țări sub o candelă licărindă de milenii. Numele unei țări este o carte de vizită unică peste timp sau memorabile versuri interogative: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Romanie?!” Dacia este în timp Unirea lui Cuza, omniprezentă în spiritul de atunci. Cu siguranță, spiritul epocii nu va uita nici de consemnarea acestui ideal în operele altor oameni de seamă.*

CA. - Continuând convorbirea noastră v-aș întreba dacă, să te apropii de opera lui Eminescu azi, nespécialist fiind este curaj, îndrăzneală sau admirație totală. Asta, în condițiile în care, pentru posteritate, prin Eminescu, se deschide o altă fereastră.

FC. - *Domnule Constantin Avădanei, Eminescu visa ferice, se ascundea ades, la mijloc de codru des, ori câtă sara pe deal. Dorința dvs. deci este de a afla în Eminescu nu numai un romantic ci și un patriot inveterat.*

Ei bine, vă spun că la Arad cu Trupa de teatru Pascaly (august 1868), A. Marienescu a

recitat o poezie din creația proprie, „Adu-ți aminte, Maică Românie!”, iar Matilda Pascaly, în splendid costum național a dat glas unei poezii a acestuia, în prezența lui Iosif Vulcan.

CA. - Ne apropiem de un dialog de luceferi, dincolo de unde am vrut să eliminăm sau să genializăm ceea ce s-a tot spus Eminescu-Patrie: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie” sau s-a doinit prin „Doina”, crăiasa sa rugându-se cum am putea să readucem dragostea lui Eminescu aici. La Voroneț, pe mormântul Veronicăi Micle este scris un catren (care rezumă o filozofie de viață sau despre o iubire care se va regăsi și în ciclul de corespondențe inedite, dintre Mihai Eminescu și Veronica Micle din cartea „Dulcea mea doamnă, Eminul meu iubit”, anul 2000). Îmi revine în minte sentențios acest catren: „Și pulbere țărână din tine se alege/ Căci asta e a lumii neștrămutată lege/ Nimicul te aduce nimicul te reia/ Nimic din tine-n urmă nu va rămînea.” Care nimic poate fi un Luceafăr, un Sărman Dionis, un Geniu pustiu. E de ajuns un soclu, o hartă, un pedestal, întru nemurire?

FC. - *Nimic nu e de ajuns. Posteritatea va judeca.*

CA. - Ca profesor, înainte de a încheia acest dialog evocatoriu, aș dori să lămurim unele probleme legate de opera lui Eminescu, știți, sunt parte a acelei zone a Moldovei, „Călin, file de poveste”, e poem, e basm, e poveste?

FC. - *E foarte bună intervenția dvs! „Călin, file de poveste” este o narațiune lirică și are la bază un basm popular, „Călin Nebunul”. Motivul Zburătorului captează taine erotice transpuse în lente alunecări, care aduc sau seduc iubiri pământene. Tema aceasta e specifică lui Eminescu, astfel că în „Luceafărul” tocmai se preia o formulă de adresare specifică basmului „A fost odată ca-n povești, A fost ca niciodată...”*

CA. - Nu aș vrea să trecem prea ușor, legat de acest subiect, cu atât mai mult cu cât în vremurile noastre a povesti pare a fi un verb care se pierde în volumul de stiluri de comunicare. Spuneți dvs., acum povestiți, narati, vă adresați direct, indirect unui auditoriu sau ce alte mijloace folosiți?

FC. - *Pentru mine este foarte binevenită această intervenție. Dar să nu uităm că formula exprimării eminesciene a conferit limbii române o frumusețe aparte, cu toate licențele poetice specifice. Trebuie să vă spun însă, cu amărăciune că între poveste, povestire și povestioară este o mare diferență. Nu îmi sunt străine povestirile din sat, rămase în mentalul colectiv așa, nealterate, pe care eu le-am inclus în monografiile spre a spori farmecul. O povestire este o specie a genului epic în proză, în care predomină relatarea unor fapte sau întâmplări*

și redade de un narator care urmează un fir narativ. De fapt a nara e sinonim cu a povesti, de unde derivă narațiunea, o povestire de mică întindere, cu personaje puține, cu descrieri, decoruri, de ex. „Hanu Ancuței” (Mihail Sadoveanu), Ion Creangă, un remarcabil povestitor, este concludent în acest sens, scriind povești, povestiri, amintiri dar și basme, spre a le bine distinge.

CA. - Să înțeleg că vă îndepărtați de sat și de poveștile care se țin acolo sau cum să înțeleg povestirea e poveste?! „Că *nainte mult mai este”. Îmi aduc aminte de unele basme în care trebuia să se țină cont de anumite secvențe sau formule, de început, mediane, de sfârșit. Deci acum ce faceți, narați, spuneți povești sau...?

FC. - *Văd că vă prindeți bine în epic. Nu, acum nu povestesc. Povestea nu e totuna cu povestirea. Povestea e asemeni unui basm, cu o formulă de adresare „A fost odată...”. E de fapt o simplă istorisire scornită, un fel de Poveste a vorbei, o specie a epicii populare, cu personaje imaginare, unele nefaste, care nu ar trebui să facă parte din peisaj, ci din imaginar, din fabulos este de fapt ceea ce azi, mai în glumă, mai în serios e o născocire cât o palavră, de unde și butada „Nici poveste, nici pomeneală!”. Din păcate se cade foarte des în confuzii, satul are oameni și povestiri pline de farmec, scrietori.. și scriitori, scriituri și maculaturi care falsifică tot ceea ce a mai rămas din crengismele lui Creangă. Povestirea satului e unică, povestitorul e martor omniscient, omniprezent. Există și situația când povestitorul preia anumite povestiri din sat, despre care este obligat să menționeze sursa (nume, vârstă, ocupație). Iar povestea e una ce ține de fantastic, născocire. De ce toate acestea, simplu, și noi aici am creat o povestire (cât o evocare) căci, a vorbi despre Eminescu, e loc și de Creangă sau Slavici. Din păcate, a ne zălogi în snoave e greu.*

Dar parcă se cuvine să cinstim acum Poetul, lecțiile sunt pentru cei ce uită să le predea. Iată cum rostește George Călinescu: „Ape vor seca în albie și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate”(.....) (“Opera lui Mihai Eminescu”).

CA. - „Să-i fie somnul lin/ Și codrul aproape!” Vă mulțumesc pentru felul dvs. în care ați înțeles sensurile adevărate ale convorbirii noastre.

FC. - *Eu vă mulțumesc pentru ideea de a ne aminti de Eminescu, de a-i fi mereu datori. Uneori chiar ar trebui să-i invocăm versurile: “Iar te-ai cufundat în stele/ Și în nori și-n ceruri *nalte? /De nu m-ai uita încalte, /Sufletul vieții mele ”(poezia „Floare-Albastră”).*

DIALOG DESPRE ÎNTÂLNIREA A DOUĂ DESTINE, DOINA MELANIA ȘI BARUȚU ARGHEZI

Ioana NISTOR

Cu ocazia omagierii a 120 de ani de la nașterea poetului și prozatorului Tudor Arghezi,

născut în 21 mai 1880, am avut onoarea de a sta de vorbă cu Doina Melania Arghezi, nora marelui poet, care ne-a dezvăluit un crâmpei din experiența vieții sale, povestind despre momentul în care l-

a cunoscut pe soțul său, regretatul Barbu Arghezi:

I. N. – Buna ziua, doamna Doina! Sunt atâtea lucruri pe care dorim să ni le împărtășiți! Întotdeauna am admirat vitalitatea și înțelepciunea celei care a fost parteneră de destin a lui Barbu Arghezi, fiul poetului Tudor Arghezi! Credeți că Universul v-a hărăzit acest destin?

D.A. – *Ce vreau să vă spun este o poveste de acum 70 și ceva de ani, când tatăl meu m-a dus la marele profesor Mirahorian¹, care mi-a făcut tot felul de teste și i-a confirmat tatălui meu că am o mare cantitate de energie în corp, spunându-i: „Să știți când vă povestește vise, să nu le luați în derâdere și nici lejer. Pentru că are niște relații ciudate și are niște sentimente care, descâlcite și traduse prin vise, te conduc la un lucru care se va întâmpla”. Așa i-a spus lui tata.*

În anul 1946, visez că în grădina... din Ghioroc unde aveam o casă frumoasă, construită special pentru soția unui farmacist care era din Budapesta... era o frumusețe de casă..., după ce s-au căsătorit cei doi, s-au mutat la Budapesta, iar tata a cumpărat-o. Era o casă stilată, cu stucatură, o splendoare, era un adevărat domeniu. Ce vă povestesc, se întâmpla înainte de cumpărarea casei de către familia mea. Visez într-o noapte că mă aflu în curte, în grădina casei, în spatele căreia era o trecere spre vii, iar în fața casei, era o altă trecere spre vii, ce se numea „Calea Domnilor”. În grădina casei, visez, era un gard și acolo stătea învățătorul, directorul școlii primare din Ghioroc, care locuia alături. Dar nu era casa lor, era casa tot a unui mare domn ungar. Visez că la sfârșitul gardului era un măr dulce. N-am mai mâncat de atunci niciodată așa un măr

mare, dulce! Extraordinar de bun! Visez că Paraschiva cu Barbu erau în curte, la vecini, și eu eram în grădina casei noastre. Deodată, am văzut în vis cum un măr a căzut la vecini, iar la picioarele mele, cade un alt măr. Îl ridic și vreau să îl dau lui Barbu. Paraschiva exclamă: „Uuuuu! Ia uită-te ce situație!”, spunându-i în vis mamei mele: „Doamnă, este adevărat că, atunci când o parte din coroana unui copac umbrește grădina vecinului, tot ce cade din coroană îi revine acestuia?”. Mama, care a fost o femeie cu școală, îi răspunde: „Da, doamnă! Este un citat roman de pe vremuri, care încă se aplică!”.

Acesta a fost visul meu. Mă duc la mama și îi spun: „Uite, mama, ce am visat!” și îi povestesc. Se uită mama la mine și îmi spune: „Doina, tu vei căsători cu acest băiat!”. Am izbucnit în hohote de râs...

I. N. – Deci, destinul v-a oferit un crâmpei premonitoriu! Iar acest lucru mă îndeamnă să vă întreb ce v-a hărăzit destinul mai departe în timp?

D.A. – *Într-adevăr, defilăm... în timp... și chiar am defilat... la 19 ani, eram deja înscrisă la facultate la București, era deja comunismul instalat, defilăm toate universitățile din București, să elogiem și să salutăm tribuna oficială, după cum scria ziarul „Scânteia”, pe o pagină întreagă: „Toată studențimea Bucureștiului cu un entuziasm extraordinar de mare, au ieșit să salute tribuna oficială”. Draci! Știi cum era cu entuziasmul? Fiecare facultate își avea câte un UTC-ist, care era responsabil să fim prezenți la defilare. În fine, după ce am terminat, eram cu trei fete prietene, cu care stabilisem anterior să își pună pe dedesubtul hainelor, costumele de baie, ca să mergem la unul din cluburile de pe Herăstrău. Pe vremuri, pe malul drept al lacului, erau cluburi: „Petrolifera Muntenia”, „Mine și petrol”, „Finanțe”, „MAI”. Eu aveam un unchi care era președintele „Finanțelor”, vărul mamei mele, Traian Benea, care mi-a zis: „Doina, în Herăstrău să știi că se poate înota, e curat, e supravegheat, e în regulă!” și mi-a dat un passepartout la „Finanțe-Bănci”. La „Petrolifera Muntenia” aveam un văr. Și el mi-a dat un passepartout. Trebuie să înțelegi că eram o fată sportivă și foarte activă. Am intrat la „Mine și Petrol”, apoi ne-am oprit la „Finanțe-*

Bănci”, însă era deja lume multă. Ajungem la „Petrolifera Muntenia”, aproape nu era lume, ne-am făcut comode, am întins o plasă pe doi stâlpi și am zis: „Hai să jucăm un fel de volei în patru!”. Pe lac, ICF-iștii² trăgeau la ramă, eu zic: „Uite, ICF-iștii trag la ramă, oare ce-ar fi să vină și ei să joace volei cu noi?”. Iar băieții, văzând patru fete cucuiete, au venit spre țârm. Pontonul se afla la vreun metru și jumătate diferență în înălțime față de țârm, cu patru trepte săpate, jumătate din el era acoperit de mătasea broaștei și jumătate avea lemnul uscat. Băieții, cu ochii la noi, au pus piciorul pe ponton care s-a scufundat. Costumele lor albe s-au făcut verzi complet. Ce conta pentru tineret? Am început să jucăm. La un moment dat, unul strigă: „Trage tare la bară, Baruțule!”. Când am auzit Baruțule! La 14 ani, eu citisem „Cartea cu jucării”... n-am să uit sentimentul acela cât voi trăi. Ceva mi-a străbătut ființa, un fior electric din cap până în picioare. Când am văzut că era și drăguț, și frumușel, și nu era încă rofofei, mă opresc lângă plasă și spun un fragment dintr-o poezie argheziană.

Baruțule mă întreabă: „Domnișoară, vă place Arghezi?” Zic eu, și acesta era adevărul: „Îmi place extraordinar de mult Arghezi!”. Zice: „Da?”, eu zic: „Da!”.

I. N. – Tot ce îmi spuneți seamănă cu titlul unui film!

D.A. – Toată viața mea cu Baruțule este un film! Începând de la 14 ani, când am citit „Cartea cu jucării!”. Viața mea este o carte. Un scriitor poate să facă o carte... După câteva vreme, se oprește jocul. Baruțule, lângă mine, ghemuit pe iarbă și trifoi și povesteam. Și mă întreabă ce scriitori îmi mai plac. El era... cu scriitori. Și încep să îi spun. Îi spun la un moment dat, că îmi place Minulescu și el face: „Ouu!” și îmi zic: „Ce-o fi ouu-ul ăsta?”, nu știam povestea, pe urmă am aflat-o. „Dar de ce îți place?”, „Pentru că îmi place și Baudelaire foarte mult și știu că [Arghezi] e inspirat de poezia baudelariană, dar îmi place pentru că e foarte curgător și are o rimă foarte plăcută”.

S-a terminat totul, m-a condus până acasă. Acasă mi-a sărutat mâna și mi-a cerut permisiunea să ne vedem a doua zi. *Politicos!*

I. N. – Deci, a făcut totul ca la carte!

D.A. – Așa cum probabil Dumnezeu deja vruse, pentru că multe lucruri sunt rânduite, nimic nu e întâmplător, absolut nimic nu e întâmplător. Ține minte ce îți spun, crede-mă! La 93 de ani, crede-mă ce îți spun, nimic nu e întâmplător!

I. N. – Așa a trebuit să fie, să vă întâlniți în acel moment, în acel loc!

D.A. – Și ne despărțim! A doua zi, eu, seara, trebuia să mă întorc la Podgorie, și zic ne vedem, ne vedem, dar prea mulți bani nu aveam, eram în situații destul de dificile, deja începuse. Și eu primesc pe cartelă „cărămida” [pâine], două felii, pe amândouă am pus un rest de untură de porc, le sărez. Vin cu astea, Baruțule vine cu patru roșii, trei micuțe și una mai mare. Și zice: „Pe care le vrei, pe astea micuțe sau pe asta mare?”. Și zic: „Care o fi!”. Pe cele micuțe le-am luat eu și cea mare a luat-o el. Și... când am mușcat din roșie, m-a năpădit un dor de Ghioroc, de Podgorie, de tot ce era în casa noastră...

I. N. – Roșia aceea era mărul din vis!

D.A. – Da! Absolut! Și... când l-am văzut pe Baruțule, și... când mi-am amintit visul! Și... eu îl iubisem din „Cartea cu jucării”, unde era micuț, și unde se zicea: „Baruțule nu cunoștea șiretlicuri și nici lucrurile astea de intrigă”. Nu erau la îndemâna lui Baruțule. La îndemâna lui Baruțule erau pumnii. Arghezi spune în Cartea cu jucării: „Pumnul lui Baruțule îi mic cât o floare, dar când dai cu nădejde, doare!”. Martor mi-e Dumnezeu că și acum am cartea! Și o deschid! Și dau peste o frază care mă duce în altă lume, pe alte meleaguri!

I. N. – Vă mulțumim pentru împărtășirea acestor momente speciale, momente care îmi stârnesc în minte ideea unei legături magice, o contopire specială între suflete pereche! Vă mulțumim!

1. Mirahorian, Levon (1895-1978). Doctor, pionier în domeniul parapsihologiei practice în România. S-a născut la Roman, în 1895. După absolvirea cursurilor primare și secundare, se înscrie la Facultatea de Medicină din Cluj (1924), apoi se specializează pe lângă profesorul Charles Richet, în Franța. La 26 aprilie 1926, Levon Mirahorian înființează la Cluj, prima societate de studii parapsihologice intitulată „Societate de studii psihice și hipnoză”. Levon Mirahorian este autorul celor 6 legi ale biomagnetismului uman care au fost expuse la Congresul Internațional de Electroradiobiologie din 1934, aflat sub președinția savantului italian, fizicianul Marconi (laureat al Premiului Nobel pentru fizică). În baza experiențelor efectuate, prof. Mirahorian a stabilit că „transmiterea gândirii nu este influențată de distanță și că poate străbate prin apă, cât și prin plumb”. Aceste legi fizice, stabilite pentru prima oară în știință, au fost formulate de dr. Levon Mirahorian pe cale pur experimentală. Dan Corneliu Brăneanu, *Dr. Levon Mirahorian - pionier în domeniul parapsihologiei practice*, în „Magazinel parapsihologic”, ianuarie, 1995, pp. 3-4.

2. 1950: Institutul de Cultură Fizică (I.C.F.), astăzi Universitatea Națională

INTERVIU CU SIMONA BOSTAN, PROFESOR (DOZENTIN) LA INSTITUTUL DE MEDICINĂ COMPLEMENTARĂ PARACELSUS DIN PASSAU, ORIGINARĂ DIN ROMÂNIA...

Anton ILICA

1. Cine sunteți și de ce credeți că v-am ales pentru acest interviu pentru o revista de cultură?

• Cine sunt eu? Sunt născută în România și sunt dozentin la IMC Paracelsus. Despre mine și faptele mele, îi las pe ceilalți să le prezinte: *"elan spiritual, pasiune și sârguință, capacitate inepuizabilă de a studia", "studii juridice românești"*, în *"Germania se perfecționează*

în domeniul medical", *"interes pentru a preveni și vindeca boli"* prin asigurarea *"unui echilibru între trup și suflet"* (dr. Theolog J. Wimmer M. A.); manifestă *"dragoste pentru oameni"*, *"om ambițios, amabil și modest"*, *"minunat ambasador al României"* (*"în inima sa intră întreg poporul român"*) (Dipl.Ch. Maximiliane von Eichinger), organizează *"cursuri de perfecționare pentru medici, psihologi, biologi, geneticieni, nutritioniști și terapeuți"*, practică *"medicina complementară"*, prin Institutul German Paracelsus (2017, rev. Paracelsus) etc.

• Cred că am fost aleasă pentru acest interviu, deoarece indiferent de cât de mult am evoluat nu am uitat nicio clipă unde-mi sunt rădăcinile și nu am negat niciodată originea mea. Întotdeauna m-am mândrit cu țara mea, cu istoria și cultura noastră. Locuiesc în Passau, dar am cabinete de medicină alopată și în România.

2. Cum contribuiți la o cultura a sănătății?

• Într-un secol în care am ajuns dependenți de aparatură, mașini și lucruri scumpe, în care *"imaginea de sine"* contează mai mult decât *"stima de sine"*, uităm de sănătatea noastră. Atunci când corpul nostru ne dă primele simptome de boală, uneori e prea târziu. Cred că este foarte important să aduc în România, prin cursurile organizate în limba română, prin cel mai renumit Institut de medicină complementară din Europa, mai multe informații despre medicina preventivă și metodele folosite în acest domeniu pentru a depista, din timp, modificările și deficiențele care apar în organism. În unele țări din central Europei, *medicina preventivă* este foarte bine dezvoltată și oferă o gamă vastă de metode de evaluare și investigare a întregului organism, precum și remediile și terapiile necesare pentru a ajuta organismul să acopere deficitul și să-

și stimuleze propria capacitate de regenerare și vindecare a organismului uman. Totodată, prin emisiunile medicale informative, conferințe, seminarii aduc noutăți despre metodele de evaluare noninvazivă a organismului, despre importanța nutriției, despre influența emoțiilor și stressului asupra stării de sănătate, precum și despre folosirea tratamentelor personalizate.

3. În ce constă diagnoza și tratamentul corpului uman și a condiției umane prin tehnica promovată de Dv?

• În diferite țări, granița dintre medicina tradițională și cea academică s-a îngustat, astfel că medicina modernă a început să preia din experiența medicinei tradiționale. Metode ca iridologia, diagnosticarea facială, kinesiologia, diagnosticarea după puls, analiza tisulară, analiza icrobiomului intestinal, ozonoterapia, naturopatia, fitoterapia, enzimologia, imuno-terapia sunt doar o mică parte din metodele de evaluare și tratare a organismului uman, fără a crea reacții adverse. Câteva somități ale lumii medicale au adus dovezi științifice în acest sens: biologul rus, laureat Nobel, I. Mecinikov a descoperit legătura dintre longevitatea omului și echilibrul bacteriilor din organism; germanul și el laureat al Premiului Nobel, O. Wartburg a demonstrat cauza dezvoltării tumorilor, la fel dr. olandez J. Moleschott, dr. Schussler, dr. F. X. Mayr, dr. K. Hickethier, dr. S. Wolf etc. au identificat diferite cauze ale îmbolnăvirilor, sugerând metode terapeutice și tehnici de evaluare noninvazive. Iridologia (cititul în ochi) este una dintre cele mai vechi metode de evaluare a stării de sănătate, fiind folosită chiar de către medicul lui Tutankamon. În plus, pe lângă metoda de diagnosticare și stabilirea tratamentului, este foarte importantă și evaluarea psihologică și emoțională a pacientului.

4. Ce motive aveți să iubiți cu atâtă pasiune România?

• Chiar dacă sunt plecată de peste 20 de ani din țară, sufletul mi-a rămas aici și, de aceea, revin lunar în țara mea, ca să-mi *"încarc bateriile"* și să mă bucur de oameni frumoși la trup și suflet, să vizitez locuri minunate și să-mi sustin cursurile prin care contribui la promovarea prevenției în România. Aduc cu mine oameni de știință renumiți din Germania. Poate ca sufăr de o boală incurabilă, care se numește *"patriotism"*; sper să o transmit și studenților mei.

5. Răspundeți la o întrebare nepusă!

• Îmi doresc din suflet, ca în România, să existe o colaborare mai strânsă între medicii alopați și naturopati, să existe activitate în echipă și să se reducă această concurență. Aș dori să existe mult mai multe emisiuni de educație morală, nutriție, prevenție și să ne dorim cu toții să revenim la adevăratele valori umane. Vreau să văd oamenii zâmbind, plini de energie pozitivă și nicidecum triști și împovărați de gânduri și neputință.

MITUL POETULUI IOAN ALEXANDRU, SENATOR DE ARAD

Emil ȘIMĂNDAN

La 16 septembrie 2000 trecea în lumea umbrelor eterne ultimul mare poet (și important publicist) al Transilvaniei, **IOAN ALEXANDRU**, senator de Arad (1992 – 1996) - care la 13 iunie 1994 a suferit, în timpul unei conferințe ținute în sala mare a Casei de Cultură a Sindicatelor din Arad, un atac cerebral. S-a întâmplat în finalul fascinantei sale conferințe pe care a rostit-o în fața a peste o mie de arădeni.

Ultimele cuvinte pe care poetul le-a rostit au fost: „*Bunul Dumnezeu să Binecuvânteze România!*“ - după care s-a prăbușit, pe spate, la microfon, spre înmărmurirea întregii asistențe.

Senatorul de Arad *Ioan Alexandru* participa la o întâlnire a arădenilor cu astronautul american *Charles M. Duke Jr.* - membru al echipajului *Apolo 16* - unul dintre pușinii pământeni care au pus piciorul pe *Lună*. În prezidiul adunării, alături de astronaut și soția acestuia, sosiți din Statele Unite, se afla primarul de atunci al Aradului, regretatul prof. Cristian Moisescu, trecut și acesta prea repede în lumea umbrelor veșnice.

Reamintesc celor care poate nu își mai aduc aminte că acest mare poet al Transilvaniei, născut pe meleaguri clujene, la Țopa-Mică, devine, în anul 1992, senator de Arad pe listele PNȚCD, la dorința expresă a seniorului Corneliu Coposu. Era un moment în care poetul trecea printr-o perioadă în care și-a „abandonat” poezia pentru politică! Întrucât era un colaborator apropiat al cotidianului „*Curierul Aradului*”, pe care-l conduceam, poetul ni se confesa de multe ori, iar în calitate de senator mă invita frecvent să vizităm împreună Penitenciarul din Arad, unde împărțea, aproape lunar (sau trimestrial), Biblii pușcăriașilor pentru a-i apropia de Credință. De asemenea a crezut că prin Credință va putea „îmblânzi” pasiunile dezlanțuite ale noilor politicieni, pentru care le-a ieșit cu *Crucea în față*. Vocea lui însă n-a fost suficient de puternică, încât să acopere hărmălaia națională din Parlament. A căzut victimă, de tânăr, politiciii, la 52 de ani, într-un moment când aveam mare nevoie de cântarea sa. După remarcabilele sale volume de versuri: *Cum să vă spun* (1964, cu o prefață de Mihai Beniuc), *Viața deocamdată*

(1965), *Infernul discutabil* (1967), *Vămile pustiei* (1969), au urmat *Imnele Bucuriei* (1973), continuate, între 1976 și 1988, cu *Imnele Transilvaniei*, *Imnele Moldovei*, *Imnele Țării Românești*, *Imnele iubirii*, *Imnele Putnei* și *Imnele Maramureșului* – fundamentate pe un eticism și istorism național, românesc – s-a stins din viață în uitare, departe de țară, la Bonn, unde a fost îngrijit până la moarte de buna sa soție, Ulvine!

Întrucât revista *GUTENBERG* – *UNIVERSUL CĂRȚII* are în programul său, implicit, valorificarea valorilor imporante ale culturii, literaturii, publicisticii și spiritualității transilvănene și naționale - ca un document de o reală însemnătate pentru istoria noastră literară (fiind vorba de ultimul mare poet al Transilvaniei) prezentăm, în continuare, „*Testamentul*” *spiritual-religios și politic* pe care-l putem desprinde din ultimul cuvânt (expozeu) al poetului și senatorului de Arad Ioan Alexandru, recuperat după o casetă înregistrată la întâlnirea de la Arad.

„*Isuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, îți mulțumim că ești aici în seara aceasta în România, îți mulțumim pentru un Om care vine de foarte departe până la Arad, poate că e drumul cel mai lung pe care l-a făcut vreodată un Om de pe Pământ până la Arad în toată istoria acestui oraș, astronomul Charles M. Duke Jr. care vine de pe Lună, să fie astăzi, în jurul nostru, la această întâlnire de la Arad!* (Aplauze)

Când am fost anul trecut în America împreună cu prietenul meu și fratele de Parlament, pastorul Petre Dugulescu și am fost primiți de președintele Bill Clinton - după care am avut o discuție de șapte ore cu oamenii care au organizat în 1993 Săptămâna de Rugăciuni a Statelor Unite - ne-am exprimat dorința ca din America să vină în țările comuniste, deci și în România, oamenii de știință care cred că Isus Hristos a înviat din morți! I-am spus președintelui Clinton că este foarte important să vină oameni de știință într-o lume unde știința a fost prefăcută în idol, iar comunismul s-a întemeiat pe o știință atee, fără Isus Hristos. Este vital pentru noi, unde avem în școli încă învățătura că omul se trage din maimuță, că avem această ideologie atee care a sprijinit marxism-leninismul, este foarte important să vină în această lume oameni de știință de cea mai înaltă valoare, inclusiv astronauți care au străbătut drumurile acestea lungi de la Pământ la Lună, care sunt mari specialiști, mari fizicieni, mari matematicieni cum sunt astăzi cei de față la Casa din Arad, să vină la noi, în România, ca să putem schimba felul de-a vedea lumea și să putem introduce în școlile noastre din nou creștinismul științific și Biblia!

Pentru că este zadarnic să credem că dacă avem în școli pe săptămână o oră de Biblie, dacă se cercetează Scriptura în școlile noastre o oră pe săptămână, iar după o oră de Biblie urmează profesorul de biologie și profesorul de științe naturale și spune că Omul se trage din maimuță, că vom putea apropia tinerii de Biblie! Avem nevoie de oameni de știință care să-l mărturisească pe Isus Hristos. Astăzi, aici, la Arad, avem acest răspuns din partea Statelor Unite.

Aduc slavă lui Dumnezeu că acest popor a ajuns pe Lună și acum a venit la noi, în România, la Arad, cu Cuvântul lui Dumnezeu! Aveți în fața dumneavoastră un om care va putea schimba în seara aceasta viața multora dintre dumneavoastră, dacă nu v-au schimbat-o până acum alții, cu alte cuvinte spuse de Scriptură! Îmi pare rău că nu sunt soldați în sală, că nu sunt ofițeri, polițiști îndeajunși, ori poate că sunt, dar poate că nu sunt suficienți să vadă cum un general american care a avut toată gloria în țara lui și care are toată gloria și acum, care are bani suficienți, care după ce a zburat pe Lună era un VIP în toată America, era însă un om nefericit pentru că nu avea legătură intimă, personală, cu Isus Hristos! O să-l ascultați pe Dânsul ca să vă mărturisească acest lucru! O să vă spună Dânsul cum mergea de sărbători la Biserică - era creștin, dar nu-l avea pe Isus Hristos în inima lui! Atunci a ajuns la concluzia, împreună cu soția lui, că viața fără Isus Hristos nu are nici un sens! Putem să fim savanți, putem să fim milionari, putem să fim star-uri, să fim VIP-uri, putem să fim parlamentari, putem să fim oameni politici, dar dacă nu-l avem pe Isus Hristos în viața noastră, nu are nici un rost pelerinajul nostru pe Pământ!

Mă bucur că acești oameni au venit la noi să ne dea o pildă cum poți să fii un star, cum poți să fii un om bogat, cum poți să fii un om vestit, cum poți să fii un om de știință avându-l pe Isus Hristos în viața ta!

România are nevoie în toate funcțiile centrale de asemenea oameni, de oameni care-l cunosc pe Isus Hristos!

Vin aici, acum, la Arad cu salutul Senatului României - forul în care m-ați ales dumneavoastră, stimați arădeni, ca să vă reprezint. Vă aduc vești dumneavoastră, cât și acestor oaspeți ai României și ai Aradului, în numele Senatului, un salut Sfânt pe care-l Binecuvântează și Grupul de Rugăciune al Senatului la această întâlnire.

Anul acesta am fost din nou în America, împreună cu senatorul Petru Dugulescu, cu pastorul de față, căruia îi mulțumesc că și-a extins relațiile, întrucât inițial voia să-i aducă pe acești oaspeți numai până la Timișoara. Am reușit, prin

Grupul de Rugăciune, să ne reîntâlnim cu președintele Bill Clinton, căruia i-am spus că în fostul cabinet în care stătea Elena Ceaușescu, în prezent se află Grupul de Rugăciune al Senatului, care în fiecare zi de miercuri se roagă și studiază Sfânta Scriptură! (Aplauze).

Îmi aduc aminte că atunci președintele Bill Clinton și-a chemat soția și i-a spus: „Dragă, în cabinetul lui Ceaușescu se face rugăciune și studiul Bibliei! Se schimbă ceva în lume! Se schimbă ceva în România!”

Vreau să vă spun acum, să dea Dumnezeu ca această Oră de Rugăciune, care se ține în fiecare miercuri în Senatul României, să se țină și în toată țara! Pentru că o să vedeți că unde nu se ține studiul Bibliei și unde oameni mulți nu se întâlnesc cu Isus Hristos, oamenii nu au nici o șansă să-și schimbe viața! Să dea Dumnezeu ca România să se schimbe de astăzi înainte mai mult și să avem martori să mărturisim pe Isus Hristos fiecare acolo unde suntem! Dumnezeu să Binecuvânteze America, care ne trimite asemenea oameni aici! (Aplauze).

Bunul Dumnezeu să Binecuvânteze România, care are credincioși ca dumneavoastră și care știe să primească pe acești trimiși de a lui Dumnezeu de către frații noștri din America!”

***

Acestea au fost ultimele cuvinte, rostite în public, de poetul și senatorul de Arad Ioan Alexandru în fața microfonului la Casa de Cultură a Sindicatelor din Arad, înainte de-a se prăbuși pe spate, pe scenă, după care a fost transportat de urgență la Spitalul Județean din Arad, iar de acolo la Aeroportul Arad și dus cu un elicopter la Spitalul Universitar din Szeged-Ungaria.

După atacul cerebral, paralizat, și-a petrecut ultimii ani ai vieții într-un cărucior, departe de țară, la Bonn, îngrijit de buna sa soție Ulvine. Tulburat adânc, se va stinge din viață la 16 septembrie 2000, dispărând cu discreție, într-o mult prea mare tăcere, uitat de confracții scriitori după nefericitul accident cerebral de la Arad.

Astăzi, singurele mărturisiri rămase de la poet de pe *podiumul* activității sale politice, sunt cele două cărți de interviuri pe care le-am realizat cu acesta, întitulate: *POETUL ȘI REVOLUȚIA*, Editura Fundației „Ioan Slavici” Arad, 1993, și *DIALOGURI CU IOAN ALEXANDRU* (colecția ALTERNATIVE), Editura DACIA, Cluj-Napoca, 2001, ediție postumă, continuând astfel multul întreținut, neștirbit de admiratori, care sunt mulți, pretutindeni în Ardeal și pretutindeni în întreaga Românie.

POVEȘTILE BODROGULUI

*Legenda Mănăstirii Hodoș-Bodrog
Povestită de călugărul octogenar Nifon
Cuzman, fost învățător în sat și culeasă de
Petre Ugliș, în 1904*

Delia CHEVEREȘAN

„Se spune că demult, demult, un văcar al turmei unui om bogat, care mergea zilnic cu turma de vaci să le pășuneze și să le adape la Mureș, vedea că taurul Hodoș rămânea în urma turmei și începea să scormonească pământul cu coarnele la rădăcina unui stejar bătrân.

Odată, văcarul își lăsă turma să meargă singură la Mureș, iar el se luă pe urma taurului, vrând să vadă ce caută și ce face Hodoș acolo.

Ajungând taurul la locul pomenit, a început să sape și să scormonească pământul cu coarnele lui albe și puernice. Văcarul se apropie de acel loc și deodată văzu ceva sclipind printre rădăcinile stejarului. Era o lădiță. Scoase lădița. Era o lădiță de argint. Văcarul îndepărtă taurul și se apucă să taie cu cuțitul rădăcinile care îmbrăcaseră în ele chipul frumos al unei icoane. Dedesubtul rădăcinilor scoase o icoană a Maicii Domnului.

Scoase icoana și luând lădița, le duse stăpânului său, povestindu-i cum a descoperit Hodoș cu coarnele lădița și icoana, toate făcute din argint.

Stăpânul luă lădița și desfăcându-i ferecătura a deschis-o. Mai mare i-a fost mirarea când a văzut-o plină cu bani mari de aur, sclipind ca soarele. Chemă îndată pe buna sa mamă și-i arată ce noroc a dat peste casa lor.

Maică-sa i-a dat sfatul să meargă și să mai sape la rădăcina goronului de unde a scos lădița și icoana.

Chemă văcarul și luând câteva scule plecară iarăși la rădăcina goronului și se apucară să sape. După puțin timp scoaseră o căldare de aramă, plină cu bani de argint și fel de fel de sfeșnice, cădelniță și multe lucruri scumpe, toate din argint. A mers repede și le-a arătat maicii sale, care s-a bucurat foarte mult

de ele și îi spune băiatului ei că aceste lucruri sfinte și banii găsiți trebuie că au fost ascunse de ceva călugări, ca să nu fie prădate de tâlhari.

Mama băiatului l-a sfătuit să facă cu banii aceia o mănăstire mare și frumoasă pe locul unde s-a aflat icoana sfântă, banii și toate lucrurile sfinte.

Băiatul a ascultat de sfatul maicii sale și a pelcat să-și afle meșteri mari, pricepuți, care să vină să facă mănăstirea. După multă umblare și cercetare, a dat peste niște zidari care tocmai atunci au început să șindilească coperișul unei mănăstiri, fiind zidirea gata. Meșterii zidari au plecat cu toții la locul unde era să se zidească mănăstirea.

Capul taurului care a descoperit Icoana Maicii Domnului, păstrat la Mănăstirea Hodoș-Bodrog

Ajunși aici s-au pus la lucru.

Văzând mama băiatului cât de mică a plănuit biserica, s-a rugat de el s-o facă mai mare, dar el n-a voit să asculte de mamă-sa, temându-se că făcând-o mai mare, nu-i vor ajunge banii ca să-i rămână și lui. Maică-sa fiind foarte supărată pe băiat, l-a blăstămat ca după moarte să nu-l primească pământul. Maică-sa, biata, a plecat la o mănăstire depărtată și s-a călugărit.”

ELEMENTE MAGHIARE ÎN LEXICUL CREAȚIILOR FOLCLORICE ROMÂNEȘTI DIN CRIȘANA

Cătălin DRĂGAN

Influența limbii maghiare asupra subdialectului crișean și asupra graiurilor sale, mai accentuată decât asupra acelor din alte regiuni transilvănene, se explică prin condițiile politice, economice și sociale în care a trăit populația românească din aceste părți de țară în cursul veacurilor. Factorul cel mai important l-a constituit, desigur, conviețuirea îndelungată a celor două populații pe aceleași teritorii. Și astăzi, în multe localități ale Crișanei, trăiește, pe lângă români, și populație maghiară. O altă cauză a pătrunderii elementelor maghiare în graiurile vestice a constituit-o faptul că limba oficială a statului a fost, până în 1918, cea maghiară.

Prin urmare, elementele maghiare au pătruns în lexicul crișean pe două căi: una directă, favorizată de contactul îndelungat dintre cele două populații și una indirectă, prin intermediul stăpânirii politice și administrative maghiare asupra teritoriilor crișene locuite de o populație majoritar românească.

Deși numeroși termeni de origine maghiară din graiurile românești crișene au dispărut de-a lungul timpului, foarte mulți au rămas în uz până astăzi, având o frecvență relativ ridicată mai ales în rândul populației din localitățile rurale. Acești termeni ating majoritatea domeniilor de activitate umană, pe când cei intrați pe cale administrativă, menținuți până în 1918, au fost înlocuiți de termenii romanici sau de alte origini, veniți din limba literară, aceștia fiind, de altfel, singurii cunoscuți și întrebuințați de generațiile tinere.

Creațiile folclorice românești din Crișana au favorizat păstrarea, până în zilele noastre, în graiurile actuale de aici, a unui lexic a cărui arhaicitate e acceptată de către majoritatea lingviștilor români și care s-a menținut în întreaga arie lingvistică geografică a celor trei Crișuri. Cântecul, strigăturile și orațiile de nuntă românești care au rămas până la noi încântă prin lexicul lor bogat și expresiv, dar, mai ales, prin sentimentul de bucurie a vieții pe care îl degajă. În cele ce urmează, dorim să exemplificăm, prin câteva texte de factură populară, ocurența termenilor de origine maghiară care, în timp, s-au îngemănat atât de firesc cu elementele românești în creații ce transmit, prin versurile lor, farmecul vremurilor de odinioară, dar, mai ales, spiritul ludic și înclinația naturală spre voie bună a țăranului român din Crișana.

beteag, -ă, *betégi, betége*, adj. (< magh. *beteg*) - bolnav
• „Crășmăriță, nană Floare/Leagă-mi capul, că mă doare/Da' mă leagă cu ștergură/Că-s beteag de băutură” (GazT 1886, 20).

batăr, adv. (< magh. *bátor*) - măcar
• „Știi tu, bade, ce ziceai/C-ai casă și șase boi,/Da' dac-am venit la voi/N-ai avut nici batăr doi” (GazT 1886, 164)

borvív, *borvívuri*, s. n. (< magh. *borvív*) - apă minerală
• „Place-mi borvív cu vin/Și mândra din sat

vecin,/Place-mi și vinu' curat/Și mândruța din alt sat” (GazT 1886, 49)

cioroi, *cioroiéște*, vb. IV intrans. (< magh. *csorog*) - a curge, a picura

• „Crășmăriță, d-oi muri/Nu mă-ngropa-n temeteu,/Ci mă-ngroapă-n birtu' tău,/Cu capu' cătră hărdău,/S-aud vinu' cioroind/Și mândrile tropotind” (GazT 1886, 20)

clöp, *clópuri*, s. n. (< magh. *kalap*) - pălărie

• „Bădișor cu pene-n clöp/Ședere-aș cu tine-un strop/Da' mă tem c-oi zăbovi/C-am mai zăbovit odată/Și-o vrut măică sa mă bată”

cormán, *cormáne*, s. n. (< magh. *kormány*) - cârmă, ghidon

• „Cântă puiul cucului,/Pe cormanul plugului,/Iar pasărea din teleagă,/Strigă cătră boi să meargă” (GazT 1886, 143)

dărăb, *dărăburi*, s. n. (< magh. *darab*) - bucată

• „Până-n capu' satului,/La fata săracului,/Pântru-o oală cu jiniță,/Face poale cu cheiță,/Pentru un dărăb dăcaș,/Face strâmbă mintenaș” (GazT 1886, 55)

fești, *feștesc*, vb. (< magh. *fest*) - a vopsi, a zugrăvi

• „Mândră cu pieptar fești,/Cuptoriu ți-i dăzlipit,/Pă sub vatră, câinii latră,/Pe sub dungă, ieși în tindă” (GazTrans 1887, 13)

hintéu, *hinteáuă*, s. n. (< magh. *hintó*) - trăsură, caleașcă

• „Deie-ți, bade, Dumnezeu/De nu ți-am fost dragă eu/Un hinteu cu patru roate/Tăt la doftori să te poarte” (GazTrans 1887, 13)

înceluí, *înceluíesc*, vb. IV tranz. (< magh. *csal*) - a înșela, a amăgi

• „Bade, vină de-i veni,/De nu, nu mă-ncelui,/Înceluiască-te lumea/Cum mă-ncelui dumneata” (GazT 1886, 204)

ioság, *ioságuri*, s. n. (< magh. *joszág*) - avere, bogăție; vitele din gospodărie

• „N-aș da omu' ce mi-i drag/Pe-acela cu mult iosag,/Că iosagu' iute trece,/Cu frumosu' m-oi petrece.” (GazT 1887, 115)

lipidéu, *lipideáuă*, s. n. (< magh. *lepedő*) - cearșaf

• „Ieși afară, soacră mare,/Că-ți aducem noră tare,/Da' nu ieși c-un lipideu,/C-acela poate că-i rău,/Ci ieși c-o față de masă,/Că-i tânără și frumoasă” (GazT 1886, 21)

rát, *ráturi*, s. n. (< magh. *rét*) - luncă de-a lungul unei ape curgătoare, pe care crește iarbă pentru cosit sau pentru pășunat

• „Floritică de pe rát,/Nu gândi că te-am urât,/Că la tine n-am venit,/N-am venit, da' te-am văzut/ Tăt mai dragă mi-ai căzut” (GazT 1887, nr. 26)

șogor, *șogori*, s. m. (< magh. *sógor*) - cumnat; substantivul a primit și sensul de „flăcău «încuscrit, înrudit»” cu un altul prin faptul că îndrăgesc aceeași fată

• „Însura-m-aș însura,/Hădă tare n-aș lua,/Nici frumoasă nu-mi prea place,/Că prea mulți șogori îmi face” (GazTrans 1886, 38)

tău, *tăuri*, s. n. (< magh. *tó*) - lac, baltă, heleșteu

• „Bădiță, de dorul tău/Mă topesc ca imu' tău,/Bade, de dragostea ta,/Mă topesc ca cânepă” (GazT 1886, 185)

CINA CU PICASSO

Odagiu Mira

Scriitoarea americană Camille Aubray a studiat literatura la Universitatea din Londra și la Humber College din Toronto, unde a avut-o ca mentor pe Margaret Atwood. A fost redactor și producător pentru emisiuni americane de știri, a lucrat ca scenarist pentru seriale de televiziune și a predat cursuri de scriere la Universitatea din New York. În prezent, locuiește în Connecticut și în sudul Franței.

Romanul "Cina cu Picasso" al scriitoarei Camille Aubray, apărut la Editura Rao în 2016, se bucură de mare succes la public încă de la apariție și împletește abil două planuri narrative, unul având loc pe Coasta de Azur în Franța anului 1936 și celălalt în America și Franța anului 2014, narând o saga de familie țesută în jurul unui tablou pictat de marele Picasso.

Franța 1936. Ondine are 17 ani și este fiica proprietarului unui mic restaurant, *Cafe Paradis*, din Juan-les-Pins. Într-o zi, un client misterios Ruiz, cere să i se livreze zilnic masa de prânz la vila sa „din vârful dealului”. Clientul misterios se dovedește a fi Picasso. Ondine, cu inima frântă după logodnicul său Luc, pătrunde în „labirintul Minotaurului” și în lumea artei acestuia. Artistul o copleșește cu forța lui creatoare și cu personalitatea lui originală, naivă fiind, și începe să creadă că Picasso îi va aduce lumea bună și faima de șef bucătar la ușă. În tot acest timp Ondine scrie într-o agendă meniul zilnic cu care îl răsfăță pe P. (nu apare cu numele întreg), notează preferințele personale ale clientului și modul cum adaptează fiecare rețetă în funcție de cerințele lui și ale oaspeților lui (Henri Matisse și Jean Cocteau).

Este sedusă de stilul intrigant a lui Picasso de a picta și îi devine model pentru pânzele „Femeie cu ceas” și „Fata din fereastră”. Maestrul îi promite ultimul tablou... Măguliță de atenția lui se lasă sedusă, dar se dovedește a fi doar un capriciu pentru ”minotaurul” Picasso, însă întreaga ei viață va fi puternic amprentată de întâlnirea cu marele artist.

Picasso, artistul înzestrat cu un ego la fel de mare precum faima lui, pictează cu o vitalitate care îi amețește pe cei din jur ” totuși, așa tăcut

cum era, Maestrul muncea din greu. Mirosul de vopsea ajungea până la parter. Mai mult decât atât, puterea de concentrare și ambiția lui de oțel erau palpabile, de parcă ar fi un cuptor masiv, imposibil de oprit, care, odată aprins, putea încălzi toată casa și ilumina fiecare încăpere”.

2013 New York. În ajunul Crăciunului Celine, un make-up artist de la Hollywood, revine la casa părintească. Mama Julie îi dezvăluie ascunzătoarea ei secretă, de unde scoate cadoul de Crăciun. O agendă care a aparținut bunicii Ondine. Așa află că bunica ei i-a gătit odată lui Picasso, iar el i-a dăruit un tablou. În 2014 Julie, mama lui Celine suferă un AVC. Frații vitregi preiau controlul asupra averii familiei, vând toate lucrurile mamei și o închid într-un azil. Întorcându-se la ascunzătoarea mamei Celine descoperă că mama ei se înscriesese la un curs de artă culinară pe Coasta de Azur, împreună cu Matilda, cumnata ei. Plecă în locul mamei în Franța pentru a descoperi tabloul bunicii. Goana după tablou și dragostea care plutește în aer sporesc ritmul alert al romanului spre final, care mie mi-a părut prea abrupt, prea *a la americaine*, reușind să spulbere oarecum vraja colorată și boemă a romanului...

Mi-a plăcut cartea pentru că te îndeamnă să flanezi năuc de încântare prin cromatica fără cusur a Rivierei Franceze: Juan-les-Pins, Antibes, Mougis, Vallauris - ”rând pe rând, îți trec prin fața ochilor, orizontul în toate nuanțele imaginabile de albastru, soarele care aprinde tot ce atinge cu esența sa orbitoare, standuri doldora de fructe, legume, flori și roți uriașe de brânză. Plus lumina de la asfințit, care lasă o urmă monocromatică între trandafiri, ocru și cărămiziu...”, prin bucătăria provensală care îți răvășeste nemilos simțurile (aici am regasit similitudini stilistice cu cărțile celebrului Peter Mayle, o emblemă a gastro-literaturii provensale) - ”supă bouillabaisse, bouquet garni, cassoulet care fierbe 4 ore, miroton de vita preparat cu sos din unt, ceapă și oțet, rissole crocante din aluat franțuzesc, vol-au-vent, gavotte au chocolat, tartă cu cireșe”... , dar mai ales prin viața și opera lui Pablo Picasso, ambele aflate în impas, în primavara anului 1936 - “Într-adevăr, fiecare pânză succesivă era o explozie de culoare – pasteluri amețitoare cu albastrul Mediteranei și pasteluri vesele de Paște, în roz, galben și verde, alcătuiind un peisaj de sâni fecunzi, dealuri,

copaci și mare, ca și cum Picasso sărbătorea puterile feminine ale întregului pământ, fertilitatea și renașterea.”

Romanul ”Cina cu Picasso” este o vacanță literară care îți asmută toate simțurile, autoarea Camille Audrey reușind să creeze un superb roman de atmosferă care își teleportează cititorul în vacanță pe luxurianta Coastă de Azur la pachet cu un ”joi de vivre” autentic și solar.

Mesajul cărții îi aparține tot lui Picasso: „Nu putem obține întotdeauna ceea ce vrem, dar putem învăța să ne sacrificăm unele visuri ca să ne asigurăm că viețile noastre nu se vor transforma în coșmaruri” sau ”Atunci când ajungi la sfârșitul funiei tale, faci un nod și rezisti.”

Recomand a se citi vara, în vacanță, alături de un vin roze, rece...

***

VIRGILIU BRADIN – ROSTIREA POETICĂ PREEMINESCIANĂ – INOVAȚII STILISTICE ȘI LEXICALE – ESEURI

Dumitru MIHĂILESCU

Autorul volumului de față, profesorul Virgil Bradin, este un nume binecunoscut în spațiul cultural arădean. De la *Pârneava – suburbiul românesc al Aradului* (2008) încoace, profesorul Virgiliu Bradin și-a impus un ritm constant al prezenței editoriale prin câteva cărți importante care au ca obiect al investigației istoria cartierului arădean Pârneava și activitatea unor personalități marcante care s-au născut și s-au școlit în acest cartier.

Au urmat, apoi, *Școli românești din Arad – Pârneava de la începuturi până în 1747* (2008), *Iosif Moldovan (1863-1940), santinela învățământului românesc din ținutul Aradului* (2009), *Sava Raicu (1869-1920), finanțist de elită în lumea bancară din Austro-Ungaria* (2012), *Iancu Bârneanu (1914-1996) – aspirație și destin* (2016). Urmează, apoi, alte volume cu conținut literar: *Naufragiile nopții* (2009), *Poezia modernă – între rostire și devenire*

poetică (2015). În 2018 a publicat un volum de eseuri, *Sub semnul Marii Uniri*.

Volumul *Rostirea poetică românească preeminesciană – inovații stilistice și lexicale*, cu o prefață de prof. univ. dr. Anton Ilica cuprinde 6 eseuri care tratează etape ale evoluției limbii române preeminesciene, autorul propunându-și, după cum mărturisește în *Cuvânt înainte* „a urmări în mod evolutiv, încă de la sfârșitul secolului al XVIII lea, confruntările școliștilor scriptori ai graiului românesc în a depăși *insuficiențele expresive* ale unei limbi ce se găsea tributară perioadei de tranziție, din veacul trecut, când aceasta se mai afla în umbra chirilicelor scrieri ale cronicarilor și a cărților eclesiaste.”(p.15)

Profesorul Virgiliu Bradin s-a angajat într-un demers exegetic îndrăzneț, gândit din perspectivă stilistică, dar și a istoriei literaturii, oprindu-se asupra unor scrieri de la începuturile versului românesc, scrieri abordate astăzi doar de specialiști, dar care „s-au dovedit a fi temeinice și vrednice fapte de limbă, de o incontestabilă valoare literară, ce vor pregăti poezia și limba până să ajungă la desăvârșirea eminesciană.”(p.419)

Arhitectura acestui volum include șase secțiuni distincte, corespunzătoare celor șase eseuri.

În primul eseu al cărții, intitulat *Considerații asupra liricii românești din perioada prepașoptistă. Începuturile limbajului poetic figurat*, autorul face referire la oamenii „începutului de drum”, Costache Conachi, Gheorghe Asachi, Iancu Văcărescu, ale căror creații au favorizat procesul de unificare și modernizare a limbii române literare, Conachi marcând faza de tranziție de la limba literară veche la limba română literară modernă, deschizând drumul lui Gh. Asachi și Vasile Alecsandri. Cel mai reprezentativ poet al epocii sale în Moldova este Costache Conachi, iar poeziile sale *Moartea Zulniei*, *Jaloba mea* și *Pe năsălie* prevestesc lirica eminesciană nu numai prin profunzime, ci chiar prin expresii: „Ah, te-ai dus, dulce lumină, din zarea ochilor mei,/ Unde-i viața, unde-i mila ce izvora dintr-ai tăi?” Aceste versuri amintesc pe cele din *Floare albastră*: „Și te-ai dus, dulce minune/ Și-a murit iubirea noastră” Eugen Simion, referindu-se la asemănările dintre versul conachian și cel eminescian, se arată încântat de această „celebră sintagmă eminesciană” din poezia lui Conachi.

Poezia lui Conachi *Jaloba mea* îl prevestește pe Eminescu din *Scrisoarea V*.

Al doilea eseu se referă la cel mai important reprezentant al beletristicii Școlii Ardelene, Ion Budai-Deleanu, autorul având în vedere inovațiile lexicale și stilistice în *Țiganiada*.

Operă de pionierat la noi, *Țiganiada* dovedește dorința poetului de a se confrunta cu tradiția apuseană, pe de-o parte, și de a demonstra posibilitatea elaborării în limba română a unei opere de valoare, pe de altă parte. În paginile de început ale *Țiganiadei* autorul se plânge că *neajungerea limbii cu totul mă desmântă*. Virgiliu Bradin realizează o analiză complexă a acestei opere, concluzionând că „Cu toată neîmplinirea expresivă a limbii, poetul ardelean va plăzui *Țiganiada*, o capodoperă poetică pentru acea vreme, pornind de la un lexic sărac, ce însă prin simțul său lingvistic i se va supune în chip măiestrit. Va fi un adevărat novator de limbă poetică românească.”(p.19) Autorul eseului constată că limba poemului se constituie într-un „adevărat mozaic lingvistic armonios”(p.22), Budai-Deleanu făcând apel la neologisme și regionalisme pe care le denumește cu termenul „provințialismuri.” Sub aspectul artei literare, trebuie să amintim tabloul bătăliei, în care autorul recurge la comparații cu forțele dezlănțuite ale naturii, aglomerări de verbe (la prezent și la gerunziu cu valoare durativă), autorul demonstrând măiestrie în crearea scenei dramatice, vestindu-l pe Eminescu.

Aspecte stilistice novatoare în poezia romantismului pașoptist. Limbajul figurativ în poezia lui Ion Heliade Rădulescu și Grigore Alexandrescu, al treilea eseu al cărții, face referire la contribuția adusă de cei doi reprezentanți ai generației pașoptiste „la înnoirea puterii expresive a limbii, atât prin îmbogățirea vocabularului, cât, mai ales, prin inovațiile artistice aduse limbajului figurativ, după modelul poetic european, cunoscut prin traduceri ce vor constitui lumina occidentală pătrunsă prin cărți în spațiul moldo-valah.”(p.421)

După ce face considerații referitoare la contribuția lui Ion Heliade Rădulescu la dezvoltarea limbii literare românești, Virgiliu Bradin realizează o analiză complexă a baladei *Zburătorul*, evidențiind faptul că „textul poetic este marcat de o bogată recuzită stilistică, impunându-l pe Ion Heliade Rădulescu ca pe un bun mânăitor al cuvântului ce reușește a sugera o

atmosferă de solemnitate și de mister printr-un joc muzical al cuvintelor.”(p.149)

În lirica părintelui limbii noastre literare cercetătorii au descoperit „acorduri preeminesciene”, cum ar fi *gerunziul acordat*: „vitele muginde” (*Zburătorul*), „scrâșnindele lui furii” (*Odă asupra aniversării de la 2 sept. 1829*). În poezia *Rugăciunea de seară* a lui Heliade Rădulescu întâlnim cuvântul popular „*azdrumica*” („Al meu suflet .../ De plăceri sfâșietoare, în departe *zdrumicat*”), devenind epitet eminescian în poemul „Călin, File de poveste” („Vezi izvoare *zdrumicate* peste pietre licurind”). În balada *Zburătorul* poetul a realizat una dintre cele mai frumoase evocări descriptive ale inserării rustice, Heliade anticipând, cu strălucire, pe Eminescu din *Sara pe deal* și pe Coșbuc din *Noapte de vară*.

După I. Heliade Rădulescu, exegetul se îndreaptă spre a doua personalitate de seamă din literatura română a secolului al XIX-lea care s-a bucurat de o largă audiență în scrisul eminescian, Grigore Alexandrescu, menționând că una dintre predilectiile întâlnite în lirica acestuia „este cea a evocării trecutului, a ruinelor ori a unor personalități istorice, simbol al zborului și al întoarcerilor în amintire, simbol al verticalității naționale ce leagă prezentul de trecut printr-o axiologie a două universuri.”(p.211)

Documentate analize realizează autorul poeziei „*Umbra lui Mircea. La Cozia*”, nefiind neglijate fabulele sau poezia „*Satră. Duhului meu*”, în care poetul se dovedește „un maestru al umorului și al ironiei.”(p.227)

Autorul exegezei de față consacră următoarele trei eseuri poeziilor lui Vasile Alecsandri. Prin tematica diversificată, prin varietatea stilistică, oricâtă este, Vasile Alecsandri reprezintă, mai mult decât alți contemporani ai săi, o personalitate puternică, iar lupta cu un material lingvistic nediversificat, amorf, a reprezentat adevărata sa biruință.

Expresivități retorico-stilistice în poezia militantă a lui Vasile Alecsandri este primul dintre eseurile consacrate poetului *Gintei latine*, care „va adera, fără cumpănire, mai ales prin pana scriitoricească, la momentele de răscruce ale neamului, având capacitatea unei comunicări lirice profunde ale evenimentului istoric, pe care-l va învălui poetic în propria-i trăire sufletească, supusă pe un ton simplu, dar mobilizator și plin de patos.”(p.432) Autorul își argumentează afirmația prin analiza unor poezii:

Deșteptarea României, Santinela română sau poeziile incluse în volumul *Ostașii noștri*.

În următorul eseu, criticul are în vedere temele și motivele folclorice valorificate în volumul *Doine și Lăcrimioare*. Pe lângă faptul că, o dată cu apariția acestui volum „poezia se români” (D. Bolintineanu), expresia poetică începe să aibă suplețe, melodicitate, armonie, datorită contaminării cu limba populară și tehnicile stilistice ale folclorului. Aceste poezii „vor pregăti marea poezie românească de mai târziu, reprezentată de Eminescu, ori mai încoace de Arghezi, bunăoară, ca mărci de referință pentru poezia de inspirație folclorică.”(p.423)

Poeziilor din ciclul *Pasteluri* le consacără autorul cel din urmă dintre eseuri, intitulat *Tehnici și compoziții stilistice novatoare în cadrul structurilor poetice din Pasteluri*. În cele peste 100 de pagini ale eseului, autorul, prin pertinente analize de text, face observații asupra expresivității lingvistice.

Din cercetarea lui Virgiliu Bradin se desprinde concluzia că, poet al peisajului, Vasile Alecsandri dezvoltă o „retorică a peisajului”, în care interogația, exclamația, epitetul, comparația și analogia sunt elemente importante. Universul naturii lui Alecsandri se concentrează în jurul unor forme „accesibile” precum: *lunca, valea, câmpia*, forme surprinse adesea static, iar ipostaza esențială a poetului în fața peisajului este *contemplația*: „Poetul se detașează și devine independent de peisaj, dar constată și *contemplă* aspectele acestuia mereu în schimbare.”(p.424)

În urma analizei mai multor pasteluri, autorul evidențiază existența unui anume cromatism, paleta coloristică fiind echilibrată, iar epitetul descriptiv contribuie la nuanțarea culorii: „Noutate pentru lirica noastră va aduce Alecsandri și în cadrul modelului de compoziție al pastelurilor în care apare așa numita « tehnică picturală » de sugerare a unor *imagini vizuale discontinui*, ce se suprapun într-un tablou de ansamblu, în care umbra și culoarea se îmbină într-un spațiu neutru, specific impresionist.” (p.424)

Din exegeza consacrată de Virgiliu Bradin poeziilor lui Vasile Alecsandri, rezultă că autorul *Horei Unirii* are pentru fiecare tip de poezie, că este erotică sau patriotică, de natură sau meditație, un limbaj propriu, ceea ce înseamnă o specializare în diverse domenii literare, autorul modelând expresia în funcție de specia literară.

Aparținând unei epoci literare de întemeiere, înaintea lui M. Eminescu, Vasile Alecsandri încearcă, uneori reușește, să impună un limbaj poetic stilizat, cu disponibilități multiple de manifestare a lirismului.

„Nu e o exagerare, credem, când afirmăm că numai Eminescu a avut curajul să exploateze mai târziu cu atâta libertate virtualitățile limbii române pentru a le subordona intențiilor exprimării artistice, cu rezultate, e drept, diferite.” (Ștefan Munteanu) De la stilul anacronic al lui Costache Conachi și al contemporanilor săi, cu un limbaj greoi, inflexibil, până la Vasile Alecsandri este distanța de la artificial la natural, de la comparație la metaforă, V. Alecsandri depășind tot ce se putea imagina în materie de limbă literară, prevestind pe Eminescu.

Acesta este concluzia care se desprinde din parcurgerea laborioasei exegeze întreprinse de Virgiliu Bradin.

Arad, Editura Promun, 2019, 527p

DANIELA VĂLEANU, UNIVERSUL SELENAR ÎN OPERA LUI MIHAI EMINESCU

Sergiu DRINCU

A scrie, astăzi, despre Eminescu pare, în ochii multora, dacă nu un gest cultural aventurist, atunci cel puțin unul temerar. Și aceasta pentru că, încet, dar sigur, s-a constituit în jurul operei marelui poet o întregă disciplină, eminescologia, și un cerc de *inițiați*, eminescologii, aspirând la o societate cu circuit închis, ceea ce a și determinat numeroase și virulente reacții de adversitate față de Eminescu. Spre nenorocul acestora, opera marelui nostru poet, ca orice operă genială, este un univers, iar acesta, la rându-i, ca orice univers, este nelimitat. Așa că, după cum spune, cu mult adevăr, Iosif Cheie-Pantea, în excelenta sa lucrare **Palingeneza valorilor**, „la această altitudine de spirit orice este posibil, chiar și cea mai imprevizibilă metamorfoză nu-i exclusă. Viitorul îi rezervă poetului avataruri noi, pe care Opera sa, tulburată de propria-i adâncime și cuprinzând universuri încă nebănuite, le va impune cu siguranță”.

În căutarea acestor universuri nebănuite, cu pași siguri, a pornit și Daniela

Văleanu, alături de alți căutători de comori eminesciene.

În altă ordine de idei, am avut plăcuta surpriză să mă aplec asupra acestei lucrări, ca să spun așa, *umanizată*. Explicația constă în faptul că întreaga sa construcție se bazează pe concizie, evitându-se, cu grijă, divagațiile de orice fel, atât de dragi unora, și atât de nocive, de cele mai multe ori, pentru opera lor în sine. Descoperim că, în **Universul selenar în opera lui Mihai Eminescu**, fraza curge cu eleganță, mișcarea ideilor se face după o logică clară, la toate acestea contribuind și proprietatea termenilor folosiți, dar mai ales, cum este și firesc, înțelegerea profundă a obiectului studiat.

Tema acestui studiu era necesară și e cum nu se poate mai nimerită, deoarece, cum se spune la un moment dat în lucrare, „toate planurile cosmice care conțin o devenire ciclică sunt legate în mod necesar de lună: ape, ploaie, vegetație, fertilitate; la fel dualismele bine / rău, viață / moarte, lumină / întuneric. Ca o consecință firească, și timpul concret al omului a fost măsurat cu ajutorul fazelor lunii”, simbolismul lunar având o bogăție infinită.

Marele nostru poet, ca romantic întârziat, a avut, să zicem, șansa de a beneficia de căderea în desuetudine a acelei lirici romantice care vedea în astrul ceresc un simplu element decorativ, adică unul din obiectele de *recuzită* ale curentului romantic. Într-o anumită perioadă, „de puține ori s-a urmărit - spune autoarea - gradul de spiritualitate ca potențialitate latentă, dar care activează energiile subconștientului”, grad de spiritualitate pe care îl conținea simbolistica generată de lumea selenară.

Autoarea evidențiază că Eminescu a reușit, așadar, să „deplaseze” actul poetic dinspre materialitatea lunii spre spiritualitatea ei. Sunt puse astfel la contribuție diversele personificări, simboluri și mituri consacrate acesteia în spațiu și timp, autoarea sesizând un anume aspect: „Comentariile pe marginea motivului selenar au vizat când forța hipnotică degajând o atmosferă de vrajă și mister, când apariția dominatoare a luminii reci ca semn al cerului erotic, sau au urmărit mai ales efectele artistice extrase de ochiul poetic eminescian din chipul lunii. Cel mai adesea a fost neglijat aspectul lunii ca expresie a conștiinței, a energiei și a cunoașterii”. Aceasta este, ca atare, o direcție importantă în care și-a orientat Daniela Văleanu investigația asupra universului lunar emi-

nescian, fiind, în mod evident, și una de stilistică literară. În conformitate cu acest tip de cercetare, analiza conceptuală este îmbinată cu cea lingvistică. Astfel, în scrisul lui Eminescu, autoarea constată „convergența elementelor stilistice de la nivelele diferite ale limbii: un fapt de gramatică (...) se întâmpină și se însoțește cu fapte lexicale, de pildă selecția epitetelor”. Ne vom referi, spre exemplu, la folosirea în postuma **Gemenii** a mai mult perfectului arhaic, de tip analitic, cu efecte stilistice evidente: „*Brigbelu, rege tânăr din vremea cea căruntă, / Pe zeii vechii Dacii i-a fost chemat la nuntă.*” Dar această formă gramaticală - observă autoarea - „se întâmpină și se însoțește” cu anumite epitete evocatoare: „*vremea cea căruntă*” sau „*zeii vechii Dacii*”. Și exemplele se pot înmulți.

Ca metodă de lucru, se pornește de la opinii exprimate anterior, căci, cum e și firesc, spre descifrarea „universului nocturn” eminescian s-au îndreptat mulți cercetători. Punctul de plecare este marcat, de regulă, prin citate din diverși autori, după care urmează comentariul și concluziile proprii.

Între premisele de la care pornește cercetarea de față, un loc aparte îl ocupă datele pe care le oferă miturile. Este un registru bogat, în care Daniela Văleanu se mișcă cu dezinvoltură. Analiza atentă a mitologiei românești și universale i-a permis să ajungă la o concluzie care ne-a reținut în mod deosebit atenția, anume aceea că „Eminescu unifică și completează magistral sursele mitice”, fapt mai puțin relevant la alți autori.

Vastul univers lunar din opera lui Eminescu, poezie și proză, este cuprins și investigat cu acribia specifică cercetătorului autentic în toate capitolele, acestea purtând titluri sugestive în raport cu conținutul lor. Aș sublinia și faptul că succesiunea lor în economia lucrării este, sub toate aspectele, judicioasă. Ceea ce se poate constata după parcurgerea capitolelor este că niciuna din sursele și resursele poetice generate de astrul lunar nu a rămas neexplorată.

Lucrarea acesta este deci, în același timp, o sinteză și o analiză stilistică originală. Aceste calități se bazează, evident, pe o bibliografie care ar putea fi numită exhaustivă, fiind evident, în același timp, faptul că întregul studiu al universului selenar în opera lui Mihai Eminescu este de o ținută științifică indiscutabilă.

RĂZBUNAREA IERTĂRII, ERIC – EMMANUEL SCHMITT

Roxana LĂDUNCĂ

Volumul alcătuit din patru nuvele, intitulat „Răzbumarea iertării”, aduce în fața cititorului patru destine ieșite din comun, create de autor pentru a sonda subconștientul, pentru a explora sentimente intense, nemărturisite, care determină gesturi inexplicabile ale personajelor, dar și ale noastre.

Nuvela care deschide volumul, numită „Surorile Barbarin”, pune în prim plan două surori gemene, Lily și Moïsette, care, ca oricare gemene, seamănă leit, una este oglinda celeilalte, fizic vorbind. Temperamental însă, sunt opuse: Lily este blândă, iubitoare, tolerantă, supusă, foarte inteligentă, obține rezultate foarte bune la școală, face studii superioare, este mândria tuturor. Sora sa, mai puțin înzestrată intelectual, se dovedește din fragedă copilărie răutăcioasă, invidioasă pe tot ce face sau posedă Lily, incapabilă de sentimente sincere sau de generozitate.

Deși cursul vieții lor nu este același, deoarece Lily se căsătorește din dragoste cu un coleg foarte capabil, cu o carieră întemeiată pe multă muncă și talent, iar Moïsette alege căsnicia din interes material, cu fiul unor bogătași, căsnicie care îi asigură o viață de lux și plăceri, de călătorii și relații în cercuri înalte (toate se vor dovedi efemere), autorul le intersectează destinele cu fire delicate, dar moralizatoare: Lily se bucură de căsătoria ei cu Paul până „când moartea îi va despărți”, ducând o viață modestă la început, însă îndestulată ulterior, totul prin muncă și succes, existența fiindu-le umbrată doar de absența unui copil, pe când geamăna Moïsette va cunoaște decăderea socială, materială în urmă adulterului soțului și a aventurilor ei nenumărate care ies la iveală în timpul divorțului.

Cele două surori ajung să locuiască împreună în ultimii ani ai vieții, încă o dată blânda Lily dovedindu-și generozitatea și capacitatea de a trece peste orice răutate a lui Moïsette, până când dispariția uneia o încriminează pe cealaltă, cel puțin în fața iubitului din tinerețe, Fabien, rămas în satul natal. A două nuvelă, „Domnișoara Butterfly”, parafrazând

titlul unei opere muzicale celebre („Madamme Butterfly”), este povestea de dragoste neobișnuită dintre un tânăr cu perspective, dintr-o familie respectabilă pariziană, și o față frumoasă, senzuală, ingenuă, inocentă, de la țară, care suferă de retard mintal și pentru care viața înseamnă câinele și capra care o însoțesc zilnic pe potecile alpine, tatăl bătrân, care o supraveghează atent și natura cu frumusețea ei eternă. Dacă totul începe ca o aventură de o vară, în urma unui pariu între băieți, camarazii veniți să-și petreacă vacanța de liceeni la o cabană montană, se va continua într-un mod nesperat pentru tânărul William Golden, bancherul de succes care a moștenit un imperiu de la unchiul său și Mandine, fata simplă, iubitoare, capabilă de sacrificiu, pentru care fiul ei înseamnă propria viață.

Nuvela care dă titlul volumului, „Răzbumarea iertării”, înglobează cel puțin două teme: puterea de a ierta a unei mame sfâșiată de pierderea unicei fiice, Laure, într-un mod violent (ucisă de un criminal în serie) și abandonul, factor declanșator al comportamentului violent, brutal, dezaxat al celui care devine violator și criminal în serie în cartierul parizian Montparnasse. Personajul principal, Elise, mama lui Laure, desfășoară propria anchetă, îl vizitează în detenție pe ucigaș, având drept scop să îl determine pe acesta să revină la umanitate, la sensibilitate, să recunoască faptul că „fiara” din el are rădăcini adânci și vechi.

„Desenează-mi un avion” este cea de a patra nuvelă, plină de sensibilitate, de duioșie, deoarece povestea bătrânului aviator Werner von Breslau și a vecinei lui, dulcea fetiță Daphne, se deapănă firesc, exact ca în romanul preferat al copilei, „Micul print”. Analogia nu este întâmplătoare, deoarece bătrânul pilot de vânătoare, bănuit de fiul său că ar face parte dintre susținătorii nazismului, află, cu stupefacție, că el a cauzat prăbușirea avionului pilotat de Antoine de Saint-Exupery, în 1944. Derulând firul întâmplărilor, se convinge de adevăr, însă afecțiunea sinceră pe care o nutrește pentru Daphne îl împiedică să-i spună adevărul. Și finalul acestei scrieri este surprinzător, cu adânci conotații morale, exact ca și ale celorlalte trei nuvele.

Eric Emmanuel Schmitt este un fin psiholog, un bun cunoscător al sufletului uman, reușind să creeze personaje veridice, prin

intermediul cărora ne oferă lecții despre iubire, iertare, vinovăție și altruism. Cele patru nuvele sunt impresionante prin fluentă epică, prin tehnica detaliului, prin veridicitatea subiectelor și a personajelor.

***

O ALTĂ ARITMETICĂ A SUFLETULUI. CHOPIN

Carina A. BABA

E o perioadă propice de (re)văzut filme și de (re)ascultat muzici. Astfel, pornind de la un film de excepție, „Pianistul” (2002) și verificând coloana sonoră a acestuia am ajuns la Chopin. Frederic Chopin, pedagogul, pianistul, compozitorul născut în apropiere de Varșovia, nu se știe exact când, prin iarna-primăvara anului 1810.

A trăit doar 39 de ani, dar a rămas în istoria umanității, fiind considerat un simbol al artistului romantic însuși. Desigur, îndeplinește toate condițiile: copil prodigios, cu o existență marcată de boală și suferință, dăruit trup și suflet pianului, concertând în cercurile nobile ale Poloniei, patriot, atrăgând fără să vrea (neapărat), fiindcă nu era nici vreun Făt-Frumos, nici vreun Casanova, pe doamnele Varșoviei și Parisului: „Chopin are mai mare trecere la doamne decât Mozart!”, declara Arthur Rubinstein. Cert e că s-au născut legende despre o poveste de iubire între Chopin și George Sand, cea din urmă apărând în aceste legende ca o boemă, îmbrăcată în haine bărbătești și învăluită în fum de țigară...

Muzica lui Chopin poartă amprenta Varșoviei, în ciuda faptului că acesta a petrecut mult timp la Paris. Compozițiile sale sunt dedicate exclusiv pianului.

Muzica sa, extrem de pretențioasă în ceea ce privește tehnica, iese în evidență datorită profunzimii nuanței și expresivității, Chopin inventând genuri muzicale precum balada, sonata pentru pian, nocturna, preludiul. De remarcat că pianistul polonez include elemente slave în muzica sa, mazurcile și polonezele sale reprezentând fundamentul muzicii clasice naționale poloneze.

Muzica lui se regăsește în foarte multe filme mai mult sau mai puțin cunoscute, ba chiar și în desenele animate: „Young Chopin” (1952), „Tom & Jerry - Snowbody loves me” (1964), „The Actress” (1988), „Impromptu” (1991, un

film despre Chopin, cuprinzând piese compuse de el, dar apar și bucăți muzicale compuse de Liszt și Beethoven), „La Note bleue” (1991), „Little Postman”, (2011), „Magic Piano” (2011), „The Flying Machine” (2011), „Il nocturno di Chopin” (2012), „Love is Strange” (2014) etc.

MEDALION (1) GUTENBERG

Szentesi Noemi Florina Gabriela

Născută la 12 iunie 2004

Pasionată de muzică, pictură. La vârsta de 5 ani a început să studieze pianul cu doamna profesoară Lingurar Elisabeta Margareta dar o găseam în brațe doamnei profesoare cântând cu vocea.

A continuat să studieze muzica și a participat la concursul tv – Vreau să cânt. A făcut parte din corul

Acord Junior din Timișoara.

În anul 2019 a început colaborarea cu doamna profesoară Felicia Fletter cu rezultate frumoase fiind elevă la Colegiul de Arte Sabin Drăgoi.

Cântă la Biblioteca Judeteană A Xenopol la multe evenimente.

Cu toate că are o voce puternică, ea ascunde o fire gingașă și timidă, petrece mult timp meditănd și făcând sport.

O altă pasiune e bucătăria, de la 13 ani prepară cozonaci și mâncare pentru familie. Începând cu vârsta de 7 ani este membră într-un grup de exploratori și participă în fiecare an la tabere de supraviețuire. În prezent se pregătește la Școala Liderilor pentru a învăța copiii mai mici metode de supraviețuire la munte, fără curent, telefoane.

E la început de drum cu energie și dragoste pentru ceea ce face.

Florica R. CÂNDEA

ANDREI TARKOVSKI - REGIZORUL CARE SCULPTEAZĂ ÎN TIMP (1)

Carina A. BABA

„Filmul este ca viața, ca dragostea. Iar viața, plină de mistere, e cel mai mare miracol. Cine poate să explice de ce trăim, pentru ce iubim? Câteodată putem explica de ce urâm, dar nu știm pentru ce iubim. Fără aceasta viața ar fi imposibilă. Dragostea din noi ne-a fost dată de Dumnezeu.” Andrei Tarkovski.

Născut la 4 aprilie 1932, în regiunea Ivanovo din Rusia, Andrei Tarkovski a studiat muzica, pictura și sculptura, a lucrat în Siberia, în geologie, și a urmat, din 1956, cursurile de regie de la Institutul Central de Cinematografie de la Moscova. Este considerat cel mai mare regizor rus, inventator al unui nou limbaj cinematografic, deși în palmaresul lui nu sunt decât șapte filme, dacă nu punem la socoteală și „Compresorul și vioara” – film care a reprezentat licența lui. Crezul lui Tarkovski este simplu: „Artistul care nu are credință este ca un pictor orb din naștere.” Astfel, fiecare film regizat de el se află sub semnul încredințării că își folosește talantul/talentul cu toată forța (pasiunii) de care este capabil. Tarkovski seamănă într-o oarecare măsură cu Blaga, în ciuda faptului că materia primă folosită de ce doi este complet diferită. Descoperirea artistică apare, la regizorul rus, de fiecare dată „ca o imagine nouă și unică a lumii, hieroglifă a adevărului absolut” (Andrei Tarkovski, *Sculptând în timp*, Nemira, 2015, p. 47). Mai simplu spus, cadrele create de el sunt niște metafore sublime.

Anul 1962 ni-l aduce pe ecrane pe Ivan, copilul erou care ne vorbește pe șleau despre curaj, dar și despre nefirescul războiului. Pilonii ce susțin toată țesătura cineastă sunt reprezentați de cele patru vise ale copilului, cel din urmă vis fiind de o melancolie sfâșietoare, trădând amintirea „paradisului pierdut”... În același an, 1962, filmul „Copilăria lui Ivan” a câștigat Leul de Aur la Festivalul de film de la Veneția. Patru ani îi trebuie lui Tarkovski pentru a finaliza următorul film, interzis multă vreme în Rusia: „Andrei Rubliov”. Tarkovski nu vrea ca acest film să fie nici istoric (deși studiază intens, din toate punctele de vedere posibile, secolul al XV-lea!), nici biografic (deși prezintă destule

aspecte din viața cunoscutului iconar Andrei Rubliov!), ci o cercetare a „caracterului talentului”, „psihologiei creației”, „stărilor de suflet și sentimentelor”. Desigur, nu doar Rubliov e personaj principal. O la fel de mare importanță are... icoana „Sfintei Treimi”, pe care îi este dat să o picteze. Această icoană este considerată cea mai frumoasă icoană din lume și, dincolo de toată teologia ei, are puterea de a-i lega pe oamenii secolului al XV-lea de oamenii secolului nostru. Autoritățile din Rusia nu au fost încântate de film din pricina scenei finale, în care plouă peste icoane, pe care au interpretat-o drept un atac la ignoranța lor în ceea ce privește cultura națională. Desigur, într-o societate atee, incomod era și sentimentul religios, prezentat cu măiestrie în personajul Andrei Rubliov. Reproșul suna în următorul fel: „La sfârșitul filmului dvs., Andrei Arsenievici, ploua pe icoanele lui Rubliov: voiați să spuneți prin asta că și acum, ca și în trecut, operele de artă sunt lăsate în voia sorții?” (primul secretar de partid al Moscovei, Leonid Brejnev).

După acest film, regizorul pare a schimba complet macazul, trecând de la marile teme ale istoriei și credinței la o poveste inspirată din romanul omonim al scriitorului rus Stanislaw Lem, „Solaris”.

„Oglinda”, un fel de autoanaliză jungiană, un fel de pătrundere în cele mai adânci cotloane ale propriului suflet îl pun din nou pe regizor sub lupa autorităților sovietice, acestea acuzându-l că promovează „idei ascunse”, neagreate de regimul comunist, căruia îi evidențiază tarele... Ideea „sculptării în timp” este cel mai bine redată în acest film, unde regizorul subliniază, prin modul foarte lent de redare a cadrelor, însăși noțiunea de timp. Din perspectiva lui Tarkovski, timpul se dizolvă în memorie, iar memoria se dizolvă în timp, fiind ca două fețe ale aceleiași monede. Tarkovski, povestind despre amintirile copilăriei sale, ține în mâini un material cu ajutorul căruia ne va putea da o idee despre cine este și cum este omul: copilăria, timpul (atunci și acum), memoria (ce a fost cu adevărat și ce s-a imprimat în suflet/minte) - toate acestea, amestecate, reprezintă ideea centrală a cinematografului de artă, filmul este o matriță a timpului, iar munca regizorului devine o sculptură în timp. Atât de mult și atât de firesc a coborât Tarkovski în sufletul său (dar și al omului, în sens general), încât pare că trecutul, prezentul și viitorul se

îmbină, că nu mai există o axă care să ducă de la minus la plus infinit, ci timpul e un fel de lut căruia i se poate da o formă, forma sufletului, de pildă... Altfel spus, Tarkovski este inspirat de următoarea idee: „Moartea nu există, există doar nemurirea. Timpul este un tot indivizibil, după cum se spune într-o poezie: La aceeași masă stau și străbunicii, și nepoții.” Menționez că poezia la care face Andrei Tarkovski referire este scrisă de către poetul Arseni Tarkovski, tatăl lui.

1979 este anul „Călăuzei”, iar 1983 anul „Nostalgiei”.

Ultimul film, „Sacrificiul”, îi aduce lui Tarkovski patru premii la Cannes (în 1986) și renumele de cel mai mare regizor care surprinde „viața ca vis”, dar ironia sorții: regizorul nu poate să participe la premiera „Sacrificiului” din motive medicale.

Filmele lui Tarkovski nu sunt ușor de urmărit, acesta căutând perfecțiunea în fiecare cadru. În plus, tehnicile folosite sunt inedite. Nimic nu e în plus, nicio singură secundă nu e de umplutură. Filmele lui nu pun accentul pe „poveste”, pe „acțiune”, pe „happy-end”. Nicidecum. Ele vorbesc despre om, subliniind toate aspectele care îl definesc, destăinuind în privirile lui urmele lui Dumnezeu, urmărindu-l în dureroasele și repetatele căderi, dar și în momentul desfacerii aripilor și plonjării în gol, purtat de credință, nădejde și dragoste. Pe plan muzical, echivalente filmelor tarkovskiene sunt compozițiile lui Bach, care sondează la fel de profund sufletul omului, purificându-l (Aristotel a reușit să traverseze mai bine de două milenii datorită teoriei catharsisului!).

În definitiv, ce face Tarkovski în cele șapte filme? Sculptează!... sparge, cu dălțile imaginilor ce se preling încet în fața noastră, a spectatorilor, toate măștile pe care omul și le-a pus în decursul timpului, una peste alta, atent finisate de șmirghelul civilizațiilor în care a trăit. Scopul regizorului rus e clar: dorește să-l vadă pe omul adevărat, pe omul vulnerabil, pe omul ce poartă în ochi irizări dumnezeiești, pe omul dinainte de Babel: „Dacă doi oameni au putut să simtă, fie și o singură dată, unul și același lucru, atunci vor putea întotdeauna să se înțeleagă reciproc, chiar dacă unul dintre ei a trăit în era dinozaurilor, iar celălalt în secolul electricității (...), fiindcă mai există și o altă limbă, o altă formă de comunicare: comunicarea prin intermediul sentimentelor.” (Andrei Tarkovski, Sculptând în timp, Nemira, 2015, pp. 11-14).

***

MEDALION (2) GUTENBERG

Cerisha Herman Med , 14 ani, pian

Începe studiul pianului în Italia, la vârsta de 6 ani. La vârsta de 8 ani ne transferăm la București unde este admis la Colegiul de Muzică George la clasa prof. Elisa Bârzescu iar din anul 2017 studiază la Colegiul de Arte Sabin Drăgoi din Arad, clasa Prof. Ormanji Doriană.

A câștigat mai mult de 30 premii I naționale și internaționale. Printre acestea amintim:

- Concursul Internațional F. Chopin - Szafarnia, în Polonia (unicul copil român care a reușit această performanță)
- Concursul Internațional Piano Talents Milano - Premiul Absolut și Premiul Kids - cel mai bun la categoria până la 11 ani
- Concursul Internațional Berman, Italia- Premiul I Absolut și Premiul pentru cel mai bun concurent din Est Europa
- Olimpiada Națională - două premii
- Concursul Internațional Dinu Lipatti, Roma -Premiul I Absolut și Medalie din partea Senatului Republicii Italia
- Concursul Pianisti i Ri, Kosovo unde câștigă premiul I la categoria sa de vârstă, marele premiu al concursului și Concert cu Orchestra Radio Televiziunii din Pristina, Kosovo
- Unicul copil din Romania invitat de fundația Spivakov, să concerteze în sala Svetlanov la Moscova (1600 de spectatori) ...etc
- Numeroase concerte și recitaluri ultimile fiind cu Filarmonica din Arad - Concertul Saint -Saens si in Italia cu Orchestra Leonardo di Leo.

Florica R. CÂNDEA

MIREASA DE LA MIEZUL NOPTII**Daniela GUMANN**

A avut nunta ceva cu luna
de la miezul nopții?
Ceva a avut mireasa cu
cireșul înflorit către Paște,
cu mirele a avut, în taina
grădinii? Poate cânta o privighetoare
pe-un ram de liliac,
când mireasa a rămas acolo,
mai grea c-o frunză!...

Atunci când luna se oglindea egal
în cercul celor două verighete
de nuntă! Atunci, ca printr-o minune,
mireasa și mirele au devenit
mama și tatăl celei care, iată,
scrie o carte la miezul
altei nopți de iubire
ca o prelungire a luminii!

ABISUL MINȚII**Marisa RANTA**

Ia-mă de mână
Să cădem în abisul minților noastre
Unde visele sunt spulberate
De așteptări ridicate

O voce fără trup ne spune
Că drumul e întunecat
Într-o direcție au luat-o unii
Iar alții nu au mai continuat

Privirea-i fixă, văd doar nori
Căzând constant, nu mă mai tem
Căci poate nu întotdeauna
Avem nevoie de ceea ce vrem

Multe dorințe și vise
Nu se îndeplinesc uneori
Realitatea ne biciuiește peste față
Dar nu încetăm să fim visători

Astfel, abisul minții ne înghite
Ne trezim speriați, tresărind
Știm că ne trebuie o schimbare
Vom progresa încet muncind

TE CHEM CU POEMUL...**Aida VOIVODICIAN**

Te chem cu poemul ce curge pe pleoape...
Te-aștept, cum izvorul așteaptă
gazela-nsetată, s-o simtă aproape
și s-o adape
în tremur de apă și-n susur de șoaptă.

Te strig cu poemul ce-mi arde ca jarul...
Te caut, cum oarba lumină
își caută stânca pe care amnarul
lovește cu harul,
să soarbă, deplină, scânteia divină.

Te urlu-n poemul ce-atinge delirul
și-aștept, de lacrimi jilavă,
cum geme și-așteaptă martirul,
la buze potirul,
să-i ardă supliciu-n dulcea otravă.

Mă-ncred în poemul ce spală prihana,
precum asceții ce pot să cuteze
când roua le tremură geana,
s-atingă nirvana
în aspre trăiri și pioase asceze.

TRANSFIGURATUL TRUP**Mariana POPA**

Privesc natura cu ochii din muguri,
deodată mă topesc.
Nu mai am trup, l-am destrămat
pe flori în straturi colorate și mi-e bine.
Dar, transfiguratul trup revine
din ploaia caldă, din multele petale,
din picături de apă ce mă strigă.

Firul ierbii mă salută, frunzele
verzi, umbra îmi oferă, ele sunt
surorile mele, florile respiră
din umedul aer, vântul aduce
un vaier al neodihnei dinspre stele,
stejarul socratic se- nclină
cu crengile la pământ.
Natura cu fiii ei mă îmbrățișează.

ȘI TOTUȘI... MAI BINE...MAI BINE

Semidea ȘULEA

Și totuși
Se vrea al nostru
Poemul acesta
Născut
Din două jumătăți de
Tăcere
Niciuna a noastră
Și totuși devreme
Și totuși târziu
Și totuși mai bine
Mai bine
Două jumătăți de
Tăcere
Decât o tăcere întregă
A noastră
Și totuși devreme
Și totuși târziu

Se vrea al nostru
Poemul acesta
Născut
Din două jumătăți de
Iubire
Niciuna a noastră
Și totuși devreme
Și totuși târziu
Și totuși mai bine
Mai bine
Două jumătăți de
Tăcere
Decât două jumătăți de iubire
Decât o iubire întregă
A noastră
Și totuși devreme
Și totuși târziu

FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU TIMPUL

Monica Rodica IACOB

Bătrânețea
E lucrul
Cel mai așteptat
Care
Ne lovește

EMINESCU

Ligya DIACONESCU

Printre luceferi te-am văzut
În noaptea prea frumoasă
Cobori încet, la mine-n gând
Și calea-mi luminează

Pe lângă plopii fără soț,
Adesea trec și eu
Îți simt vecinii pe la porți
Răsai în gândul meu

Și-n dorul tău neîmplinit
De-a sta în glasul mării
Aud poeme-ncet șoptit
În noaptea Învierii

Când sună buciul pe deal
În vremurile-ți pure
Cântă aleanul de cleștar
În lacul din pădure

Mai urcă turme ascultând
Cum vântul îți mângâie
Urmele pașilor pierduți
În amintirea vie

Rasai ușor, Emin iubit,
Poet fără pereche
În gândul meu, șoptindu-mi lin
Poeme la ureche!

UȘURATICĂ

Lucia BIBARȚ

Memoria mea
e mai vinovată decât pare!
Cândva
suplă, vioaie
și cu apetit de instruire
s-a lăsat greoi,
pe tânjeală -
ca o matroană la casa ei -
Picior peste picior,
într-o prelungită pauză,
nu mai admite
să fie exploatată.
Memoria mea
e mai trădătoare
decât bărbatu` meu!

ALLEGRO, ANDANTE

Ioana CRIȘAN

Dansez cu tine
În pași înceți:
Andante, andante –
Priviri ezitante;
Muzica apasă mai tare,
E timp de-o răsuflare:
Allegro, allegro –
O piruetă;
Acordurile tremură,
Muzica e firavă:
Andante, andante –
Te las pe spate;
O bătaie puternic se-aude,
Suntem captivi în unde:
Allegro, allegro –
Zâmbești dulce.
Melodia e pe final,
Dar o opresc spontan:
Andante, allegro -
Te îmbrățișez,
În inimă te las
Să mi te-așezi.

ÎMPREUNĂ

Lazăr MAGU

Ca o lacrimă ce curge
pe-amândoi obraji deodată,
curge Prutul și ne-arată
că avem același sânge.

Ca o cruce care poartă
două brațe, o durere,
strigă Prutul - suntem, vere,
o grădină și o poartă.

Ca un clopot care cântă
toată slujba-n limba sfântă,
vatra țării nu se schimbă
când hotarele se plimbă.

de la Nistru la Carpați
se sărută frați cu frați.

GRĂDINA UNIVERSULUI

Margareta NERON

Pătrund în abundența ce-mi dezbracă ființa,
zărind prin firele de iarbă bijuterii nestemate
și o libelulă ce îmi amintește supletea sa.
Precum o gazdă mă poștește
plimbarea sa continui,
printre culorile maiestuoase...
Covorul viu parcă nici nu-l ating,
în asta frumusețe delirantă!
Ma-ntâmpina frenezia naturii,
învăluita cu sunete mladioase,
note celeste strecurate-n păsărele...
Și în plutirea candida admir
fazani și fazanițe,
croind cărări blajine-n aer,
cu acele aripi enigmatice,
pe care gândurile ușor le aștern,
simțind nebunia fericirii în strigătul lor.
O pensulă invizibilă pictează albul,
Pe alocuri gădilând cerul
Până în amurgul unde solemn,
Soarele își așterne somnul...
Copleșitoare feerine-n infinit!
Mă inspiră încântarea,
Să-mi las somnul lin lângă Luna,
căci prin plimbarea fără spațiu, fără timp,
Sufletul în suioșie ne-a regăsit tot contopiți!

IMNURILE ZEILOR

Vanghea STERYU

Noi suntem florile istoriei
Zeii de limbă veche
Ochiul de vară
Plângândeale amintiri ale veacurilor
Stăm și azi
Ca mari treceri în jale
Ca un duh uitat pe insulă
Ca paradis fără icoană.

Florile istoriei
Fără casă, fără adăpost și umbră
De dorul cel viu
De marile așteptări
Cântând
cutremurăm și visele...

GRĂDINA

Ioan Vasile MARCU

Sunt prizonierul unui vis
 în fiecare seară mă ascund
 cu o carte pe un teritoriu interzis
 cât mai departe de moarte
 să mă caute peste noapte stelele
 (eu dorm c-un ochi deschis)
 să mă citească grelele de-atâta lumină
 să-și treacă prin sângele meu razele
 ploaia lor lină
 până când
 subțiat
 aproape transparent
 ecou la zilei ce-o să vină
 să-mi înflorească
 sub umărul stâng o grădină

CAT MAI AM DE UNDE MURI

Aurel DICO

Mor în fiecare zi;
 mă suport câtă vreme
 mai am de unde muri..

Lacom din fire, nu-mi
 ajunge porția zilnică
 de murire - căzută
 cândva, prematur,
 din netrăita nemurire.

Îmi strecor brațul
 prin pereții de umbră
 ai zilelor încă virgine;
 le fur secundele
 de pe rafturi, toate,
 încă ne-tic-tac-ate,
 încă nerespirate,
 încă necolorate..

Când băierile inimii,
 sunt pline, mă apuc
 la strivit secunde:
 una câte una,
 vertiginos, până la os,
 între bătăile ei
 de carne sonoră,
 sălbatică, nudă,
 la viteza de mii de
 tic-tac-uri pe secundă.

Mâna hoată o furișez
 în neștire, mai departe,
 mai departe,..
 până când, din zilele
 încă nerăsărite,
 de savurat nu-mi mai
 rămâne nici un strop
 de murire;
 până când, pentru viitor
 nu mai am nici
 "un singur.. dor".

Mă mai suport, așadar,
 făcând pe verticalul,
 în fiecare dimineață,
 câtă vreme mai am
 de unde să dau
 la schimb, lungime
 pe lățime de viață.

RECVIEM COBZEI

Teodor Groza DELACODRU

S-a stins din viață cobza bătrânului cobzar
 Dar farmecul ei încă mai băntuie hoinar
 Prin cârciumele care păstrează amintiri,
 Portrete de celebri și umbre de martiri.

Durerea este mare și lacrimile seci
 Cuvintele iau calea neștiutelor poteci
 Spre lumi îndepărtate, apropiind mereu
 Meteahna fericirii de bine și de rău.

S-a stins din viață cobza bătrânului cobzar
 Bocește vântu-n crânguri și liniștea-n altar
 Agale curge râul de cântece și dor...
 Cumplit mă doare codrul și apa de izvor,

Caut zări ce stau legate c-un capăt de pământ
 Iar celălalt în ceruri de sfântul legământ
 Să urc aceste trepte cerându-mi înapoi
 Și cobza și cobzarul și puntea dintre noi.

DĂRUIRE

Liviu NADIȘ

Mă dau cu totul toamnei
să culeagă cu mine
toate merele sale
toate prunele brumate
bune pentru făcut marmeladă
toate gutuile îngălbenite de neguri
ca să pot coborî în rădăcini
pentru a săruta pietrele și lutul
care mărginesc izvorul ce – mi
umple fântâna cu șoapte de iubire.

Mă dau cu totul toamnei
să cânte cu mine în toate
frunzele care cad și mor
pentru somnul liniștit al noilor muguri.

M-ATING DE TINE, POEZIE...

Nicoară-Horia NICOLAE

M-ating de tine, poezie,
Iar tu în brațe când mă strângi
Aud lumina cum învie,
Izvorul hohotind sub stânci;

M-ating de tine, poezie,
Să mă pârască cine-o vrea,
Acum când mâna mea te scrie,
Vai, nicio boală nu se ia!

M-ating de tine, poezie
Și cât de mult mă înțelegi,
„Atingerea” nu o să-mi fie
Strivită sub străine legi!

M-ating de tine, Poezie,
Cum se-atingeau de haina Lui
Bolnavii cu credința vie
Că altă vindecare nu-i!

CRID ÎN BĂBĂLUC

Vasile BARBU

Cried în flușturaciu băbăluc
În carie m-am sburdut năuc
În carie m-am pietrecut copilăria
Și-n gând m-o fost numa jiucăria.

Și astăzi am rămas cu el în gând
Sângur-sânguriel trăind
Io tăt cu băbălucu măi visădzî
Și cu dulșiața lui mă-nprospătădzî

Că acum șie am, niși nu-i
Mi-s c-am odio vamo și pășasc hai-hui
Șie-i astădzî aș vrea să fii-fost ieri
Că-n băznă asta mi-s făr-dă finieri.

Rătășiesc și dzăua pră socac
Niși numai șciu spră șie pășasc
Cu șinie mă mai niemoșasc.

D-aia io când sânt că sălbășasc
Dă prăzântu fumuriu mă bășcășasc
Mă iau gândurile cu aminciri dă dămurt
Și lăcrimădzî după și-o triecut

***

DEBUT GUTENBERG.**METAMORFOZĂ (PREFACERE)**

Claudiu MARGHIOLU

Cu greu paharul plin de lacrimi,
Încearcă frunza
să-mi șteargă încântarea,
podului de argint...
Nu cred că mizeria
e îndoită în noi
și-n pasiunea unei păci eterne...
Apocalipsa este un intermezzo
în parcul nostru etern
dar plin de măreție...
Lumea e curățită de întuneric,
numai noi cumiți.
Am să te strâng în viață,
și nu ai să înțelegi,
Că abia mă tem.

IMN ROMÂNILOR**Ioan Alexandru ARDELEAN**

Am venit la dumnevoastă
Să vă spun povestea noastră
Îi o poveste ca orișcare
Îl privește pă fieștecare
Nu vă uitați la mine
Io haba mi-s numa unu
Năpoia mea îs tăț a mnei
Care or fost și care or fi
Noi cei di la Macea
Să zâce c-avem buricu mare
Buricu' nost îi cât pogacea
Amu nu-i vorba cu coada
Nu la Macea s-o pus la prună
La Macea am făcut haz
Di al lumii mniraz
Poate așe om fi noi
Și vinim mereoaș cătă voi

Vimi aici în Banat
Să cotăm frați și surori
Să-i lăudăm în scrisori
Și să bem un păhăruț
Di răchie din prunuț
Noi la Macea avem di tătie
Nu ne uităm la unu și altu
Lucrăm pământu și gata
Am venit la fratile Dan Liuț
Să-i spunem că-i om drăguț
Îi român di-a nost
Nu știu dacă țâne post
Știu că-i român verde
Și-n vorbe nu să pterde
Banatu-i fruncea
Ș-o fost așe tădiauna
Numa că Macea-i numa una
Îi a mea ș-a noastră
Face parte din România
Aduce cătă lume bucuria

POEMUL TOAMNEI FOARTE TÂRZII**Eugen PĂDUREAN**

Motto:

„Uitucă, toamna nu mai pleacă
S-o fi îmbătat cu cer-albastru ?
O las cu frunze veștede să-mi zacă
Să-l mângâie al vieții astru. „

În extaz în fața uneia dintre capodoperelor creației sale-trupul femeii, Dumnezeu a uitat să întoarcă roata timpului. Astfel, Toamna, opintindu-se, s-a oprit la un început de septembrie albastru și însorit. Și acolo a rămas...

Nucile au încetat să mai cadă, pe tarabe au apărut cireșe de decembrie cocorii înspăimântați s-au întors din drum crezând că s-au inversat polii.

Clopotele bat a Crăciun, în aer plutesc pânze de funigei sclipind diamantin,
Colindele s-au oprit la vamă, urșii nu mai hibernează demult, și rătăcind pe bulevarde,
S-au năvălit la mici cu muștar serviți de la containere, acolo ei urșii fiind „Împărați”,
Căprioarele nu-i mai tentează, acolo-i muncă, alergătură, șansă... mai bine o alee cu containere ori o sală de spectacole unde lumea aleargă înspăimântată...

Prin parc, frunze-ngălbenite, puține.

Statuia poetului coboară de pe soclu și culege splendide brândușe pe care le dăruie fetișcanei însoțită de tânărul sub epiderma căruia pulsează o mustăcioară.

Pe o alee, un îndrăgostit de toamnele târzii, se plimbă cu câinele fără picioarele din față, câinele pe care cu multă dragoste și răbdare l-a învățat să umble pe picioarele din spate, ca urșii.

Mă vede și de bucurie mă latră în franceză...

În cimitir, din crucea de lemn a bunicului, înnegrită de vreme, au țâșnit lăstari înmuguriți...

În nuc, mierlele negre se ceartă de zor dacă să mai scoată un rând de pui...

Jalnic țipă cocorii trăgând după ei cu fire nevăzute norii negri-vineții, vânturile reci și zăpezile cumplite

Visul s-a sfârșit. Alerg degrabă să caut brăduțul, bradul.

ZODIA ȘARPELUI

Livia CIUPAV

„Nu te duci nicăieri!”, își porunci, dar glasul îi era nehotărât, ca vremea după-amiezii de septembrie. „De-aș putea s-o uit”, oftă pentru a nu știu câta oară, în timp ce se alătura fluxului de oameni ce inunda bulevardul. Gândul îl sperie însă mai tare decât durerea ce-l însoțea. Cum să o uite? Nu putea, nu dorea să o uite. Ce-ar fi avut în absența ei? Cu ce-ar fi rămas? Ce importanță avea că nu mai mânca, nu mai dormea, că se gândea doar la ea? Că îl rănea, că îl îmbolnăvea? Că era veșnic iubita altuia?

Mulțimea creștea mereu, purtându-l mai departe, ca o apă mare. Numele ei pe afiș era suficient să aducă în pragul nebuniei orașe întregi. Adoratori din toate colțurile lumii o urmau peste tot, generând haos și agitație. Ar fi fost imposibil să se răzgândească acum, când toți îl împingeau înainte, iar scena era atât de aproape. Trupurile fierbeau înghesuindu-se. Îmbrâncindu-se. Lipindu-se. Răsucindu-se. În mod categoric, locul nu fusese proiectat pentru un astfel de eveniment. Se strădui să intre, fără să fie călcat în picioare. Obişnuința își spuse cuvântul. Reuși.

Așteptarea devenise de nesuportat. Întotdeauna se întâmpla așa. Și totuși ea nu-și va face apariția înainte ca mulțimea să înceapă să-i scandeze numele, să plângă bezmetic, să leșine isteric. Dar când se va ivi în sfârșit, în lumina orbitoare a scenei, cu șarpele încolăcit asemenea unui fular în jurul gâtului, vacarmul va înceta ca prin farmec. Iar costumul acela în culoarea pielii, ce îi scotea în relief formele, va opri toate respirațiile.

Desprinsă parcă din vălul de ceață artificială, o siluetă lunecă încet spre reflectoare. În liniștea care se lăsă, femeia pluti în lumină, cu șarpele pe umeri, ca o adevărată regină a junglei. La fiecare mișcare, părul ei negru desena curbe strălucitoare în aer. Din întunericul sălii, miile de priviri o urmăreau subjugate. Șarpele coborî încet de-a lungul brațelor și-i îmbrățișă pântecul, transmițând spectatorilor un val de amețală voluptoasă. Apoi lunecă în sus, pe sâni, apropiindu-și capul de gâtul ei și mirosindu-l. O singură mușcătură ar fi fost fatală. Pocnetul a două degete obligă reptila să coboare ascultătoare pe podea și să i se târască lasciv la picioare. Același gest i-ar fi putut aduce sala întregă la picioare. În mod ciudat, mai departe

toți își aminteau doar frânturi. Primejdia ce plutea în aer. Părul care li se ridica pe brațe de înfiorare. Dorința. Frica. Nebunia. Epuizarea. Senzații incomplete sau amestecate, dar care îi aducea într-o stare asemănătoare delirului. Buzele ei roșii lipindu-se de capul reptilei ucigașe și odată cu sărutul, priveliștea stranie a trupurilor încordate la maxim.

După spectacol, bărbatul se înghesui, ca de obicei, în preajma cabinei, cu un buchet mare de trandafiri roșii. În jurul lui, alte marionete, sute de pretendenți, stăpâniți de aceeași înfrigurare. Nu se știa încă norocosul.

Își făcu loc cu coatele, câștigând cu greu câțiva pași. Privi peste capetele celorlalți, emoționat puternic, la fel ca întâia oară. Dacă ar fi fost posibil să îl aleagă... măcar o dată. O singură dată. Nu și-ar dori nimic mai mult. Dar cine era el să merite asta? Nu făcea parte din lumea ei. Ce-i putea oferi unei femei care avea totul? Cum să-i atragă atenția? O voia mult. Trebuia să existe o cale. Trebuia să fie a lui.

Când îi veni rândul, genunchii îl trădară, schimbându-și deodată compoziția și transformându-se într-o gelatină tremurătoare. Ea îi luă florile și îl sărută distrată pe obraz. Să n-o mai caute, îi spunea, în timp ce ochii ei verzi, imitând la perfecție pielea șarpelui ce-i zăbovea încă pe umeri, îl chemau mai aproape, fluturându-și asupra lui genele nesfârșit de lungi. Să înțeleagă că n-are rost, nu-l va alege niciodată, nu putea fi nimic între ei. El îi vedea buzele roșii ca sângele, dar n-o înțelegea. Ar putea rămâne prieteni, prietenia e mai valoroasă decât dragostea. Parfumul pielii ei îl năucea.

Ar fi vrut să-i spună ceva frumos, niște cuvinte care să-i străpungă platoșa de gheață, dar era greu să articuleze vreo propoziție în apropierea ei. Șarpele sâsâi de câteva ori. Ea tăcu. Seara se terminase pentru el. Era momentul să se retragă.

Alesul din seara aceasta era înalt și bine legat. Îl privi încrunțat cum se îndepărtează, încercând să descifreze misterul norocului care pe el îl ocolea. De fiecare dată când femeia pleca la brațul altui bărbat, urcându-l, alături de ea, în limuzină, sub privirile stoarse ale celor rămași pe dinafară, sufletul lui sângera. Și coșmarul se repeta la nesfârșit. Pentru că foamea ei de bărbați nu avea sfârșit.

Un fulger și ploaia începu brusc, descumpănindu-i pe cei doi. Se bucură ca un copil că își luase umbrela, alergă și i-o oferii,

ignorându-și rivalul. Ea se adăposti împreună cu animalul acela de care nu părea să se despartă vreodată. În fața mașinii se opri și îi spuse ceva ce el nu spera să mai audă:

- Urcă.

Șansa care i se ivera, posibilitatea de a fi cu ea, îl lăsă mut. În urma lor, multă vreme, scâncetul pierdut al celui alt bărbat, părăsit în ploaie, ca un cățeluș neajutorat.

O vreme nu-i adresă niciun cuvânt. Părea absentă. Nu îndrăzni s-o deranjeze. Șarpele sparse primul tăcerea, sâsâind.

Ea își mângâie favoritul și începu brusc să râdă:

- Știai că nu lucrează decât atunci când e flămând?

- Nu, recunosc eu.

- Îl hrănesc doar după spectacol. Ca un fel de recompensă, înțelegi?

El înțelegea doar că era lângă ea acum și asta era tot ceea ce conta. Capul cu solzi își schimbă poziția, adulmecându-l. Îl apucă un reflex involuntar de a se trage înapoi.

- Nu atacă decât atunci când îi e foame, îl ironiză ea. În rest e destul de previzibil.

Se distra pe seama lui.

- Dacă ți-e frică, poți să pleci.

El negă cu înverșunare. Nu va pleca nicăieri, indiferent cât îl va costa. Pentru ea risca orice. Îl ascultă, zâmbind drăcește. Apoi continuă să vorbească. În general despre foști iubiți. Era crudă, îl vedea suferind, cu toate acestea nu se oprea. Dar lui nu-i mai păsa, acum erau împreună. Îi suporta confesiunile, suporta orice, accepta toate amănuntele despre cei ce trecuseră prin patul ei, le îndura fără să crâcnească. În seara asta îi îngăduia orice. Pentru că în seara asta el era alesul.

La coborârea din limuzină, un episod mai puțin plăcut. În fața vilei, un bărbat palid, așteptând-o. Agățându-se de ea, plângând înăbușit, strivit de ochii ei disprețuitori. Tristețea de pe fața lui îi făcu rău. Și totuși se bucură că nu era în locul lui. El se afla la brațul ei. De cealaltă parte a baricadei. Doar asta conta. Era seara lui.

Înăuntru se lăsă condus de vocea ei. O simți lipindu-se de el, ca o pisică, ceea ce-i dădu curaj și-i căută, tremurând de emoție, buzele. Erau atât de reci, încât se înfioră.

Ea nu aprinse lumina, nu-l invită să ia loc. Încăperea era întunecată și umedă ca hruba unui șoarece. Se simțea o tensiune în aer, o presiune, o

încordare care-l debusolă. Aștepta pierdut în picioare, întrebându-se ce va urma, cât se va prelungi tăcerea, când va scăpa în sfârșit de prezența sâcâitoare a reptilei solzoase, când i se va dăru.

- Sărută-mă, îi ceru ea.

El se conformă și îmbătat de atingere, uită cu totul de șarpele acela parșiv, ce zăbovea încă între ei. Era atât de mică, atât de înfrigurată, simțea că trebuie s-o protejeze, simțea că . . . , dar ea îi ceru să se așeze și el se supuse numaidecât, clătinându-se. Păru foarte mulțumită să-l vadă întins, își scoase în grabă hainele. Trupul ei gol părea ireal. Scânteia hipnotic, asemeni solzilor de pește în lumina lunii.

O dorea de moarte. Încercă s-o încălzească, mângâindu-i sânii, dar ea nu-l lăsă să se miște. Îl înlănțui cu brațele, cuprinzându-l cu o forță nebănuită și încolăcindu-l, ca într-o menghină. Se aplecă asupra lui și îl adulmecă ușor. Își răsfiră peste el părul, îi miroși gâtul, pântecul. El se înfioră, dizolvându-se cu totul în palmele ei. Ceva îi atinse piciorul. O amorțeală neobișnuită îi cuprinse corpul. Simți ceva rece urcând. Respirația îi deveni grea. Începu să tremure. Frigul se întepi brusc, de parcă ar fi intrat în bătaia unui vânt rece. Ea îl îmbrățișă repede, risipindu-i teama. Pe pântecul lui înainta, umed și fluid, capul șarpelui. Ea îi sărută gâtul, fața, ochii. Șarpele urca. Ea își plimbă limba peste pântecul lui, încovoiindu-se și răsucindu-se ca o reptilă, în moduri absolut imposibile. Închise ochii și se supuse, ca un tren pe cale să deraieze. Era limba ei, limba șarpelui? Ceva îl strângea, sufocându-l. Erau brațele ei, coada șarpelui? Nu-și amintea să mai fi simțit așa ceva alături de altă femeie, nu mai exista, de fapt, altă femeie. Lumea întregă nu mai exista, ei singuri formau lumea. Ea se adună toată la pieptul lui, buza de sus i se ridică, auzi șarpele sâsâind deasupra lui, simți înțepăturile, o auzi gemând, pleoapele începură să i se zbată, strângându-se spasmodic, o fierbințeală îi furnică pielea, îi străbătu venele. Era incapabil să se miște. Ea îl încolăcea sau șarpele? Peste tot un miros subțire de sânge. Al cui sânge? Întredeschise pleoapele umflate. Părul ei, preschimbat în șerpi mici de apă. Șerpii coborând spre el, devorând trupul, care nu-i mai aparținea. Nu simți frică. Nu regretă nimic. Și ultima senzație, a ploii care spăla tot și nu se mai sfârșea.

PREA MULTE LACRIMI SUNT ÎN PALME...

Paul KRIZNER

Uneori suntem luați de atâtea gânduri și de atâtea amintiri încât nu poți să mai ai un răgaz de suspin sau să mai schițezi un zâmbet sincer, ne prefacem că suntem fericiți dar plânge sufletul în noi de atâtea tristețe, ne prefacem că suntem buni dar scrâșnim dinții de atâtea ură, ne prefacem că suntem puternici dar suntem atât de slabi, trăim parcă doar pentru a demonstra celorlalți că suntem ceea ce nu am fost, sincer nu suntem și nu o să fim.

Trăim pentru alții pe care nu-i cunoaștem, iar cei pentru care ar trebui să dăm totul, chiar și colțul nostru de rai de fapt îi uităm, îi lăsăm în negura amintirilor de parcă nu ar fi fost niciodată în viața noastră, și ce frumos au înfrumusețat-o odinioară.

Mă frământă atâtea lucruri pe care credeam că inima mea nu le va simți și totuși parcă e momentul când ajung și eu să adun, draga mea atâtea lacrimi în palme,...nu mă întreba ce fel de lacrimi sunt, pentru că sunt amestecate, sunt și doruri și nostalgii și bucurii și....și poate și ale tale.

Da le strâng în palme ca pe un dar de preț, sunt lacrimi atât de cristaline care ar lumina ori ce chip întristat ca și atunci când credeam că cerul era printre noi sau noi ne plimbam stingheri prin cer.

Nu cred că pot rezista într-o lume în care să nu existe iubire, acea iubire care te lungește până să poți atinge soarele și te face să fi un chip angelic ce nu va îmbătrâni nici odată, ce va rămâne același și permanent chiar dacă anii își lasă amprenta lor peste el.

Sunt prea multe lacrimi în palmele mele, azi când mă gândeam cum te-am cunoscut sau mai bine zis cum m-ai cunoscut în timp ce te căutam. Parcă ieri era acea clipă când privirea mea a rămas ațintită în acei ochi mari ce mă fermecau, acei ochi limpezi și parcă visători în care nu era pic de tristețe, mari și pătrunzători ce mi răscoleau întreaga ființă.

Parcă ieri era ziua când în fața mea am văzut cel mai frumos chip cu un zâmbet fermecător de care nu doar poeții se îndrăgosteau ci și cele mai împietrite inimi de pe pământ, parcă ieri a fost ziua când ți-am atins mâna atât de gingașă și de blajină ca a unei zeite, pe care să

nu o jignești nici măcar cu o floare, da parcă ieri era acea zi când am simțit că nu mai sunt eu, chipul tău și privirea ochilor tăi mă învăluiau și mă făceau să simt cum zbor printre cuvinte găsindu-le pe cele mai nobile pentru tine.

Acum țin în palme atâtea lacrimi ale tate, ale mele, ale noastre, chiar dacă timpul și distanța e cel mai mare dușman al nostru totuși măcar ele, lacrimile, să se îmbrățișeze, oricum e prea multă ură în lume ca să mai lăcrimeze cineva de dor, de drag, de nostalgie și chiar de dragoste, în cel mai fericit caz unii lăcrimează sau plâng de nervi că nu pot lua chipul lui Cain.

Lasă-mă draga mea, să păstrez măcar aceste lacrimi, chiar dacă sunt multe, prea multe din pricina mea, lasă-mă ca măcar pe ele să le simt în palme și atunci, chiar dacă mi se pare straniu, știu că ești aici venită ca o adiere de vânt din minunea acestei vieți.

Uneori ne-am răstignit cuvintele pentru a lăsa loc faptelor, iar mai apoi ne-am îngropat faptele rămânând amândoi atât de străini încât nu mai aveam ce oferi, poate o privire răzleață într-o lume în care nu știm dacă mai există oameni sau doar lume, da ce straniu, că nu putem vedea că dincolo de cuvinte sunt sentimente, sunt gânduri, sunt dorințe și emoții.

Dar când timpul va fi un cer al nostru o să mă înțelegi de ce te rog să-mi lași lacrimile, chiar dacă sunt pre multe, în palmele mele, poate atunci o să înțelegi că ceea ce era nu mai există și ce puteam face e doar la trecut.

Acum, te rog lasă-mă să am grijă de lacrimile noastre, sunt atât de minunate și de divine încât plec cu cea mai frumoasă comoară a lumii în inima!

***

GUTENBERG SE PREZINTĂ

FATA DE LA FAR

(Nuvelă)

Ion BEDELEANU

Norii se împrăștiau zdrențuiți de vânt ca niște pânze de corăbii. Fulgerele se mai vedeau în depărtare, iar tunetelor li se mai auzea numai ecoul. Pescarii, unii ajunseseră la mal, alții, prinși de furtuna iscată din senin, mai luptau cu valurile înspumate, care-i ridicau pe creste, apoi îi prăbușeau în hăul dintre ele. Lotcile mai jucau în voia vântului, obosit de peste noapte, și în voia valurilor. Feodor nu mai ieșise în larg de doi ani, de când ajuns la mal a lăsat-o pe Zinaida, soția lui, să ducă peștele acasă, nu era o captură importantă, n-avea ce da lui Boris, stăpânul cherhanalei, deși ceva monede i-ar fi prins bine. El s-a dus la Far să aprindă luminile călăuzitoare pentru pescarii întârziați și pentru corăbieri. Ajuns acasă, copiii, Vasia și Nitușa, i-au spus că mama lor n-a ajuns acasă. Au căutat-o toată noaptea, ei și pescarii din sat, dar în afară de câțiva pești morți pe mal n-au găsit nimic. Au acceptat și împăcat cu ceea ce spunea Boris:

-S-o fi înecat și curenții or fi dus-o în larg.

În sufletele lor rămânea îndoiala: cum să nu rămână, pe uscat sau pe apă, un semn de la Zinaida, o haină, o bucată de stofă, de încălțăminte? Înfrânt sufletește, Feodor, avea încredere în fiul său care stăpânea bine meseria de pescar, iar el devenise paznic la Far, iar ziua vedea de treburile gospodăriei, animale și culturile de lângă casă, împreună cu Nitușa, fata lui harnică și frumoasă pe care multe familii și-o voiau noră. El devenise mai retras în gândurile lui, mai tăcut, singura lui grijă erau ficiorul și fata, cărora le arăta mai multă dragoste, iar de clevtirile bătrânelor lipovence nu se sinchisea. Într-adevăr refuzase și pe preot și o slujbă de moarte pentru Zinaida atâta vreme cât moartea ei nu era dovedită.

Într-o zi s-a dus cu Vasia să predea peștele la cherhana. Boris îl plătea prost, că-i plevușcă și nu-i sortat și-i mai și înșela la cântar, dar lipovenii din satele de pe acel braț al Dunării n-aveau unde să-l ducă în altă parte, ar fi pierdut și mult timp, așa că se mulțumeau cu cât li se plătea. Vasia plecase, dar tatăl său cum dădea să plece, Boris îl oprea, îi turna un alt pahar de tărie, fără plată, apoi cu glas prietenos i-a zis:

- Ce te grăbești așa, mai stăm și noi de vorbă că necazuri avem destule.

Nitușa, în lipsa tatălui, aprindea luminile la Far, apoi lentilele brăzdau marea cu raze aurii. De obicei fata ajungea înaintea întunericului acasă. Fratele ei era îngrijorat că n-a găsit-o acasă, a plecat în calea ei sperând că se vor întâlni pe drum. Din ușa farului au ieșit două umbre, Vasia i-a recunoscut pe ficiorii lui Boris, i-a strigat, dar n-a primit răspuns. A urcat în fugă scările în spirală până sus. Nitușa nu era nicăieri. Victor, iubitul fetei, întârziase pe mare, iar în apropierea farului s-a mirat că o umbră neagră acoperea lumina farului, apoi a dispărut brusc, ca și când ar fi căzut în apă. A văzut ceva plutind, a tras corpul în barcă și, la lumina felinarului, i-au dat lacrimile. Era iubita lui, Nitușa. Ea, urcată pe zid blocase lumina. A dus-o acasă în brațe. Pe fruntea ei se vedea sângele și rana făcută de stâncă. Nici el, nici Vasia nu înțelegeau ce s-a întâmplat, dar se căiau că n-au dat importanța cuvenită avertismentului unui prieten la cârciuma din sat:

- Aveți grijă, mare grijă de Nitușa! N-au înțeles atunci cine să-i vrea atâta rău fetei și-apoi refuzul lui Feodor de-a da fata ficiorului mai mare al lui Boris nu era motiv de-ai face rău Nitușei. S-au adunat lipovenii din sate, toți cei care cunoscuseră pe această fată veselă, care avea un cuvânt bun pentru toți pe care îi întâlnea, un cuvânt de încurajare pentru cei aflați în necaz, să o conducă pe drumul veșniciei. S-au risipit apoi spre casele lor, numai Feodor a rămas la crucea de la căpătâiul ei strigând:

- Zinaida, și acum Nitușa! Doamne, ce-ai cu mine?

În acest strigăt era toată deznădejdea și revolta lui. În depărtare se vedea fum deasupra cherhanalei, iar casa lui Boris era în flăcări. Oamenii s-au grăbit să-l urmeze pe Boris și pe cei doi ficiori, să dea o mână de ajutor. În fața casei era Zinaida cu pușca de vânătoare în mână. Lena o eliberase din camera în care era ținută legată și sub cheie. Boris era turbat de mânie.

- Tu ai dat foc! Și tu, Lena, fata mea?

- Eu! A zis Zinaida. Ea m-a slobozit. Dumnezeu n-a făcut dreptate, acum e rândul meu s-o fac!

Ficiorul mai mic s-a repezit să ia pușca. O detunătură l-a culcat la pământ. În consternarea care a urmat, Zinaida a înlocuit cartușul tras cu altul. Avea acum câte unul pentru fiecare. Lena i-a smuls arma din mână.

- Și tu pui de năpârcă, mai necinstit pe mine, sora ta vitregă, dar din casa voastră, i-a

strigat ea lui Sașa. Ce i-ai făcut Nitușei? Și tu, tată, atâta ai bătut-o pe mama până și-o pierdut mințile săraca, a fugit prin stufărișuri și nici azi nu știm dacă mai trăiește ori ba.

- N-am vrut să-i facem rău. Am alergat după ea, a intrat în far, a urcat scările și a sărit în gol. O luam la noi și o făceam soața mea, a încercat Sașa să se dezvinovățească.

Lena a tras.

- Și tu tartorele la tot răul, a zis Zinaida, luând arma și întorcându-se spre Boris.

- Nu puteam trăi fără tine și nici n-o să pot, a zis el, ros de invidie că Zinaida la ales pe Boris.

- Și mai ținut sechestrată ca pe un animal în cușcă!

El, cu vorbă bună, de înduplecare s-a apropiat să-i ia arma.

- Trage, a strigat Feodor, care înțelesese de ce Boris îi oferea de băut. Era înțeles cu ficiorii lui să o răpească pe Nitușa.

Alicele l-au ciuruit. Corpurile celor trei cu suflete haine nu puteau fi îngropate în cimitirul celor cu suflete curate. Le-au dus Vasia și Victor în larg, hrană rechinilor dacă nu cumva și carnea lor era tot atât de amară ca și sufletele lor.

- Lena, vii cu noi, vei fi ca fata noastră, a zis Feodor îmbrățișându-și soția și pe Lena.

Au trimis vorbă prin sate:

- Cine a văzut o femeie singură, sau a găsit-o din întâmplare, să ne anunțe.

După o vreme, când speranțele păreau năruite, a venit de pe alt braț al fluviului un pescar bătrân cu o femeie mult mai tânără.

- Am găsit-o rătăcind și ascunzându-se prin stufăriș. Nu știa cum o cheamă, de unde-i și unde merge. Doctorului am zis că-i dau o barcă de pește, da' să-i dea doctorii. Nu-i trebuie, are nevoie de liniște și vorbe bune să-și recapete încrederea și să-și risipească teama, frica, — a zis el, și a luat numai doi grăsunii de-o saramură. Necazul vostru și al ei este mai mare ca al meu, că n-am pe nimeni. Am adus-o, deși începusem să mă înțeleg cu ea și-mi făcea și mie o mâncare caldă.

Când a apărut Lena în ușa casei femeia a strigat:

- Lena, fata mea!

Șocurile ori sudează legăturile nervoase, ori le rup de tot. Femeia a zis că o cheamă Tania, este a doua soață a lui Boris, dar n-a vărsat nicio

lacrimă pentru Boris și ficiorii lui din prima căsătorie. Pescarului i-a zis Feodor:

- Rămâi cu noi dacă tot n-ai pe nimeni.

Pescarul și-a mângâiat barba lungă și albă.

Vasia și Victor au umplut farul cu lemne și i-au dat foc. A fost și cu noroc și cu mult nenoroc, apoi farul a fost construit pe brațul din mijloc al Dunării, la vărsarea lui în mare, poate cu mai mult noroc pentru localnici și pentru corăbieri. Victor nu s-a mai căsătorit niciodată, a rămas credincios până la sfârșitul vieții iubitelor sale: Nitușa și Marea.

DRAGI PRIETENI ȘI COLABORATORI

Dan LUCA

Ne reîntoarcem și ne reîntâlnim după un an, drept pentru care vă mulțumesc pentru cei doisprezece ani petrecuți cu revista Gutenberg.

Intrăm în acest an cu ediția nr. 41, ca într-o călătorie în patria cuvintelor.

Chiar dacă la tot pasul ne ispitesc subiecte și teme noi, acum, cu noul format ne am îndreptat atenția înspre un cuprins atrăgător, demn de atenția unui rafinat cititor.

Se spune că ești cineva dacă citești și ceea ce citești, ești.

Cu siguranță, în paginile revistei, tematica și genericul sunt o hrană spirituală care apropie mult cititorii de condeii semnatarilor. Nu ne pretindem a avea perfecțiune dar punem suflet în tot ceea ce facem.

Gala Excelenței Gutenberg editia a II-a, un auditoriu select a fost prezent și a trăit aieva acordarea unor diplome.

Suntem de acum pe piața presei o publicație numită timid o *Foaie culturală*.

Nu trebuie uitat nimeni, condeier semnatar, paginator, tipăritor, difuzor, machetator, care cu bucurie așteaptă ediție de ediție revista.

Acum este momentul să ne gândim la edițiile următoare și cu optimism să credem în și mai bine.

SELECȚIE DIN 7 POEME

Sebastian BURNAZ

Noi am păstrat câteva versuri de iubire care-au fost scrise de-un băiat pentru o fată.

Se spune ca s-a întâmplat odată, cândva, când versurile se scriau doar pe hârtie. Am să le citesc rar, ca toată lumea să le știe:

„... Se spune că odată a existat o fată... Și avea ochi căprui... Și cine îi privea o dată era al nimănuui...

De ce purta fata drăguță ochelari nu am putut să înțeleg... Poate ca să ascundă ochii ei foarte frumoși și să rămân întreg...

Oare cum e posibil ca într-un minut, călătorind lângă o fată dragă, tot să uit? Să nu mai știu nici cum mă cheamă, unde sunt, și-apoi să o păstrez mulți ani în gând?

Azi-noapte am văzut o stea de diamant pe cer, dar până să găsesc o scară, toate pier...

M-am pus să-i construiesc patru stelute de cristal. Sper să îi placă mult și să le poarte, să nu fiu nevoit să le agăț pe cer la noapte iar dimineața să constat că pier... Voi știți că hoții de stelute vin în zori și până seara iar ai treabă să le construiești, să umpli cerul?

Cândva am să mă întâlnesc cu ea și am să-i spun dragostea mea... Și am să-i dăruiesc o lună de cristal s-o pună în sufragerie și cine i-a adus-o ei doar ea să știe...

Am să îi construiesc un soare mic să-l pună lângă pat când doarme... Să-i lumineze somnul lin și praf de înger peste ea să toarne...

Iubitei mele am să îi aduc trei stele de lumină albăstruie să le pună la porțiță. Și am să îi aduc și una de lumină aurie la fereastră ca să-i arate și bunului ei înger cât de frumoasă este lumea noastră...

Am să îi dăruiesc ce am eu mai frumos și, dacă e nevoie, am să aduc luna jos...

Când se vor așeza stelele-n cerc să o aștepte, eu am să șed pe trepte... Și când are să vină să-mi zâmbească, eu voi fi fericit și inima în piept are să-mi crească...

Dacă vreodată va mai vrea ceva, eu am să mă prefac în lucrul ce-l dorea...

...

Ard stelele pe cer și stau și le privesc... Și simt și ele dorul din sufletul meu chiar dacă nu-l mărturisesc...

Pe râu se mișcă un luntraș încetișor și are-

n jurul lui un mic halou de dor... Se uită-n apă și-l cunosc: sunt eu așa cum sunt de când am fost, de când te-am cunoscut și te iubesc...

Se mișcă luna către orizont și cheamă o stelută către ea... Și o aud spunând povestea mea și-a ta...

***

„Am numărat pașii până la ușa ta. Erau 340.050. Mai rămăsese unul ca să ne întâlnim, să te îmbrățișez... Ce bine că tu mi-ai deschis...

Te iubesc, suflet drag... Iubesc lumina chipului tău drag, ochi tăi mari, sufletul tău frumos... Ce bine că te-am regăsit după atâta vreme... Cât de mult te iubesc!...

Tu știi? M-a ajutat și vântul, el mi-a spus unde este casa ta... Și stelele au luminat nopțile lungi în care am călătorit eu către tine...

A meritat, suflet frumos! Cât de mult te iubesc!...”

***

Astăzi mi-am descoperit o nouă plăcere: aceea de a iubi toți oamenii în mod egal. Îmi descopăr o bucurie de a privi cu o egală plăcere un bătrân, o femeie tânără, un copil, un bărbat de 50 de ani, o bătrână...

Îmi descopăr plăcerea de a-i iubi în mod egal, așa cum poate Dumnezeu îi iubește... Îi iubesc pe toți cei care azi au venit în calea mea, fie că au fost copii, mămici, tătici, bunici... Și fiecare mi se pare frumos și demn de a fi iubit.

Fiecare are o frumusețe a lui pe care nu o vedeam până azi. Și simt că mi-s dragi toți și i-aș îmbrățișa pe rând pe toți...

Îi iubesc pe toți și ce bine mă simt...

...

Mă duc în lume ca să-i întâlnesc... Unii pot să-nțeleagă,

Că eu pot să iubesc pe orice om din lumea asta largă,

Că orice ființă ce trăiește-n lume dragă-mi este...

Unii pricep... Iar pentru alții ceea ce spun e doar poveste...

Vreau să văd ochii lor... Azi plec în lume...

De toți îmi este dor... Eu îi iubesc fără să-i știu pe nume...

DEBUT GUTENBERG

ARON CHORIN, ÎNȚELEPT, POET, ÎNVĂȚĂTOR, STINDARD AL REFORMEI EVREIEȘTI

Margareta SZEGŐ

În data de 3 August 1766, în localitatea Weisskirchen, situată în Moravia, azi Hranovice-Cehia, se naște cel care avea să ducă faima micii comunități a evreilor din Arad dincolo de hotarele Imperiului Austro-Ungar.

Aron Chorin și-a început existența într-o familie de evrei obișnuită de la acea vreme. Ei se mută în anul 1780 în localitatea Deutschkreutz care însă nu avea o ieșiva (școală evreiască) unde să studieze Tora, astfel că își continuă studiile talmudice la Mattersdorf, localitatea învecinată. Însă, tânărul Aron nu e trimis la ieșiva pentru a deveni rabin ci, conform obiceiurilor vremii, pentru a deveni un bun evreu. Tocmai de aceea, după terminarea studiilor, ca un bun evreu ortodox, Aron Chorin se însoară (la 17 ani) și își încearcă norocul într-una din puținele meserii pe care evreii acelor timpuri aveau voie să le practice și anume comerțul.

Bunul cunoscător al Torei se dovedește, însă, a fi un comerciant mai puțin potrivit și eșuează în afaceri. Atunci pedagogul și mentorul său, rabinul Jeremias din Mattersdorf îl recomandă pentru a deveni rabin în, de abia înființata, comunitate evreiască din Arad, care pe atunci număra doar 352 de membri. Pentru munca sa, noul rabin arădean, primește 4 florini imperiali, dar 9 luni mai târziu, în iunie 1790, comunitatea i-a mărit deja salariul la 5 florini imperiali.

Așa cum spune preietenul și biograful său, rabinul Leopold Löw, faptul că și-a format o familie la vârsta de 17 ani, că a fost un elev foarte bun la ieșiva, precum și atitudinea lui față de tradiție dovedește că Aron Chorin nu avea de gând să se împotrivescă tradiției ortodoxe. Din poziția de rabin, însă, Chorin observă toate greutățile evreilor din Arad, și nu numai, și simte nevoia să îi ajute așa cum poate. El îi înțelege pe enoriași atunci când aceștia se plâng că slujba este prea lungă iar ei sunt foarte obosiți după o zi

de muncă. El le vede truda și observă cum semenii lui încearcă să răzbească într-o lume ostilă. Atunci când este întrebat dacă este cașer să mănânci sturionul, Chorin se documentează temeinic din sursele religioase după care îngăduie consumarea acestui pește.

În urma a ceea ce avea să fie cunoscut drept „marea controversă a peștelui”, în anul (1798) scrie lucrarea „Imre No'am” (Cuvinte de desfătare) unde își prezintă pe larg punctul de vedere legat de consumul sturionului. Aceasta este prima lucrare dintr-o serie de scrieri în care se vede clar gândirea progresistă a lui Aron Chorin și accentul pus pe schimbarea mentalității din comunitățile evreiești. Astfel, rabinul arădean aduce schimbări atât în ceea ce privește tradițiile din siagogă cât și în afara ei. Însă, lucrările publicate și gândirea emancipată i-a făcut pe rabinii din Buda să îl convoace, în anul 1805, în fața unui tribunal rabinic unde i se cere să își retracteze afirmațiile din lucrarea „Emek ha-Shaweh” (Calea înțelegerii) sau, ca pedeapsă, să i se taie barba, o mare umilire. Aron Chorin este huiduit la ieșirea din sala de judecată.

Rabinul revine la comunitatea arădeană și își continuă munca, dar se oprește pentru un timp destul de lung din a publica. În anul 1807, înaintează totuși un apel organelor locale de stat, care anulează sentința tribunalului rabinic. În 1819, versurile lui de „selicha” (rugăciune de penitență) sunt tipărite la Ofen. La sfârșitul lor, Aron Chorin justifică pe scurt de ce a introdus cununia în sinagogă. O nouă lucrare apare un an mai târziu: „Dabbar be-Itto” (Un cuvânt la timpul său). Aceasta îi supără pe rabinii cu o gândire conservatoare dar este primită foarte bine în cercurile rabinice progresiste din Germania. Anul următor este propus ca rabin la Viena, însă fără încuviințarea autorităților. Opinia lui Aron Chorin în privința religiei devine una tot mai solicitată. În 1821, Marele ducat de Baden îi cere părerea cu privire la reforme și la îndatoririle care îi revin unui rabin iar în 1841, templul de la Hamburg îi solicită sfatul legat de utilizarea unei cărți de rugăciuni revizuită.

Rabinul de Arad îi încurajează pe tinerii evrei să învețe o meserie, chiar dacă este foarte greu, ca evreu, să ajungi ucenic la un neevreu. Deobicei, evreii erau respinși pe bază etnico-religioasă astfel încât opțiunile lor în ceea ce privește alegerea mijloacelor de trai se restrângeau considerabil.

Chorin vede necesitățile impuse de schimbările vremii atât pe plan social cât și în plan religios și își susține comunitatea cu toată tăria, pe tot parcursul vieții. Fiecare publicație, fiecare discurs, fiecare eseu sau scrisoare, vorbește despre înnoirile ce pot fi aduse pentru a ajuta la integrarea evreilor în societate, respectând totodată și directivele religioase.

El a gândit tot timpul ca un evreu ortodox pentru care comunitatea a fost pe primul loc. Astfel, rabinul împreună cu judele Moses Hirschl se gândesc construirea unei sinagogi și a unei școli evreiești însă demersurile lor întâmpină nenumărate obstacole atât în sânul comunității, în ceea ce privește școala, cât și din partea autorităților locale, în ceea ce privește sinagoga. Se trimit mai multe petiții către Consiliul orașenesc iar în anul 1821 acesta constituie o comisie specială care hotărăște ca sinagoga și școala să fie ridicate în spatele primăriei de atunci, acum în piața Avram Iancu. Construcția este, în repetate rânduri, amânată. Mai apoi, planurile se modifică din nou pentru piața Peștelui, pentru care comunitatea obține autorizație de construcție. Însă piedicile nu conțin să apară, iar comunitatea hotărăște, până la urmă, să construiască complexul format din sinagogă, școală, locuințe pentru elevi și spații comerciale într-o altă locație, chiar și fără autorizație. Astfel, la data de 24 aprilie 1827 se începe săparea fundației. Însă ceea ce evreii săpau ziua noaptea era astupat. Atunci, judele Moses Hirschl are o idee deosebită.

El merge la Viena pentru a cere audiență la împăratul Francisc al II-lea. Judele îi explică împăratului situația și îi oferă acestuia sinagoga. Împăratul acceptă oferta și îl decorează pe Moses Hirschl. De acum nimic nu mai împiedică ridicarea edificiului atât de drag lui Chorin. Nu este de mirare că în același an, rabinul începe să rostească rugăciunea pentru Francisc al II-lea, marele principe al Transilvaniei și pentru patrie în limba Germană. Siangoga se construiește după schițele arhitectului Heim Dominicus (Heim Domokos), care în 1934 devine cel dintâi primar al Aradului.

De fapt, anul 1834 este unul de o mare însemnătate pentru oraș deoarece se inaugurează sinagoga și Aradul devine oraș liber regesc. În data de 17 august 1834 baronul Orczi, comisar regal, vine la Arad pentru a înmâna oficialităților diploma de oraș liber regesc. Cu această ocazie cortegiul se orpește și la sinagogă unde este

întâmpinat cu fast de rabin. Aron Chorin l-a binecuvântat pe baronul Orczi în prezența întregii comunități. Orga sinagogii este instalată în anul 1841. Aron Chorin moare la numai trei ani după aceea, pe data de 24 August 1844.

Pe tot parcursul activității sale ca rabin al Aradului, Aron Chorin se gândește să îi îndrume cât mai înțelept pe membrii comunității sale. Fiecare reformă este gândită pentru a veni în sprijinul enoriașilor. În ciuda tuturor greutăților, rabinul arădean crează legături cu toate minoritățile etnice și religioase din oraș. Bunăoară, în timpul procesiunii funerare a marelui rabin clopotele tuturor bisericilor din oraș răsună în cinstea acestuia. La înmormântare participă toate personalitățile orașului iar necrologul său apare atât în publicațiile arădene cât și în cele evreiești și creștine din Europa centrală și de est.

EVENIMENT

CÂȘTIGĂTORII FESTIVALULUI- CONCURS DE POEZIE „ EMANDIANA“, EDIȚIA A II-A Eugenia PONTA PETE

Secțiunea I (14-21 ani)

Locul I Raluca Maria Panait - Caracal
Adelina Maria Homenco - Arad

Locul al II-lea Melisa Naomi Balint - Arad

Locul al III-lea Roxana Colompar - Pecica
Mențiuni Alexandra Iasmina Bătrân - Pecica

Raluca Maria Moldovan - Gheorgheni

Amelia Frișan – Pecica

Secțiunea a II-a (peste 21 ani)

Locul I Mihaela – Maria Dindelegan - Oradea

Locul al II-lea Cristian Borcan - Călărași

Locul al III -lea Carmen Ifrim Săsărman - Ștei

Mențiuni Magdalena Hărăbor - Brașov
Diana Adriana Matei - Ploiești
Sebastian Golomoz - Galați
Corina Ofelia Corpodean - Cugir
Aurelia Panait- Prahova
Lucia Dobrei - Arad
Nadina Maria Szakacs - Arad

BĂTĂLIA DE LA SÂNTIMBRU, 18 MARTIE 1442

Constantin AVĂDANEI

Acum 578 de ani avea loc la Sântimbru una dintre cele mai sângeroase bătălii purtate de voievodul Transilvaniei, Iancu de Hunedoara, împotriva turcilor.

În prima jumătate a secolului al XV-lea coeziunea socială între locuitorii Transilvaniei a fost subrezită de evenimentele majore care au avut loc în acea vreme.

După cum este cunoscut, răscoala țărănească de la Bobâlna (1437-1438) a avut drept urmare uniunea dintre marea nobilime și cler, patriciatul sășesc și conducătorii secuilor, cunoscută sub numele de Unio Trium Nationum. Răsculații au fost înfrânți și puterea nobililor s-a consolidat. Aceștia, în cazul unor invazii otomane (akânuri), se adăposteau în castelele și fortificațiile lor, restul teritoriului fiind lăsat fără apărare.

Un alt aspect important al istoriei Transilvaniei din acea vreme era discriminarea românilor, care nu se bucurau de drepturi politice, economice sau confesionale. Cultul ortodox nu era legal, iar cnejii români (chinezii, în documentele vremii), pentru a ajunge la rang nobiliar, trebuiau, pe lângă fapte de arme meritoase, să treacă la catolicism.

Însuși sultanul Murad al II-lea, profitând de această situație, a întreprins o expediție împotriva Transilvaniei, în lunile iunie-iulie 1438. Acesta fiind ajutat și de oștenii munteni a lui Vlad Dracul.

Regatul apostolic al Sfântului Ștefan se afla într-un grav pericol. Imperiul Otoman își propusese să cucerească Europa centrală și de vest, făcând dese incursiuni de jaf și pustiire peste teritorii din Serbia și Transilvania.

O zonă vulnerabilă în fața turcilor s-a dovedit a fi Banatul Timișoarei, fiind lipsită de o apărare pe măsură.

În aceste condiții Iancu de Hunedoara a fost numit (1438) ban de Severin, pentru a apăra linia Dunării, iar în anul 1441 a devenit voievod al Transilvaniei.

A fost un exemplu strălucit de comandant de oști, provenind din familia românească a Corvineștilor, și care a respins atacurile otomanilor, aflați în plină expansiune. A câștigat o victorie împotriva beifului de Semendria, Ishak, lângă Belgrad (1441).

Riposta nu s-a lăsat așteptată. Comandantul garnizoanei otomane din Vidin, Mezid Bey, a organizat o expediție în toiu iernii, a pătruns prin surprindere cu akângii săi prin Țara Românească, pe Valea Oltului, în Transilvania.

O parte din oaste s-a detașat cu scopul de a asedia orașul Sibiu, iar Mezid Bey a continuat pătrunderea pe Valea Secașului până la Sebeș, unde asediază cetatea din oraș.

Potrivit surselor istorice, traseul urmat până la Sântimbru de oastea otomană ar fi fost prin culoarele dintre Sebeș și Mihalț, cu scopul de jaf și ditrugeri și continuarea traseului Alba Iulia-Deva.

În aceste condiții Iancu a proclamat mobilizarea generală, curierii au mers în toate colțurile voievodatului anunțând primejdia.

Dispozitivul de luptă al turcilor, la Sântimbru, era dispus pe înălțimile de la apus de Mureș (aripa lor dreaptă), iar în sat, pe malul râului, se aflau aripa lor stângă și rezervele de luptă.

Deși oastea voievodului nu era încă adunată, Iancu s-a decis totuși să dea lupta.

Confruntarea a avut loc la nord-est de Alba Iulia, în ziua de 18 martie 1442.

Potrivit izvoarelor istorice, oastea otomană cuprindea circa 80.000 de oameni.

Iancu iese în fața invadatorilor în apropiere de Alba Iulia. Adoptă tactica ofensivă și atacă spre Sântimbru (jud. Alba).

Otomanii contraatacă, sparg centrul oastei ardelene, și o obligă să se retragă și să se refugieze în cetate, pentru a cere noi întăriri și a relua lupta.

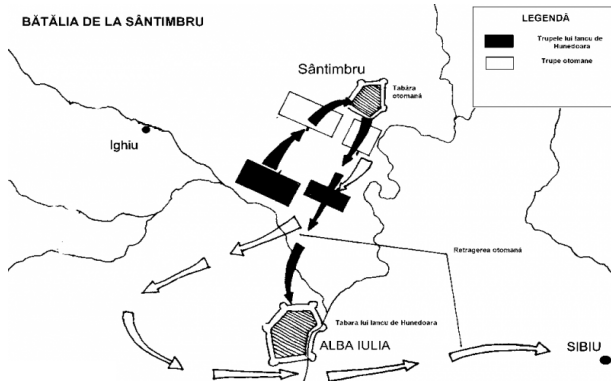
În acțiune a fost prins și ucis episcopul de Alba Iulia, Gheorghe Lepeș, care contribuise prin măsurile sale la izbucnirea răscoalei din 1437.

În luptă și-a găsit sfârșitul și fratele mai mic al voievodului Iancu, Ioan Miles, care a fost înmormântat în catedrala romano-catolică din Alba Iulia.

Sursele istorice, relatează modul în care episcopul și-a pierdut viața. Fiind primăvară,

apele râului Ampoi au crescut peste măsură și era aproape imposibilă traversarea de către luptătorii care se refugiau după luptă. Podul peste râu nu putea face față aglomerării și, în aceste condiții, episcopul echipat cu armură greoaie, a hotărât traversarea călare pe cal. La contactul cu apa rece calul a avut momente de ezitare și episcopul a plonjat în apă. Din cauza armurii acesta nu s-a putut salva și astfel s-a înecat în apele vijelioase ale râului Ampoi.

Recurgând la chemarea generală la oaste, voievodul Iancu a primit ajutoare din comitate, de la secui și sași.

O nouă luptă a avut loc la 22 martie, aproape de Sibiu. Cu efectivele mult întărite, oastea lui Iancu, însumând circa 10.000 de ostași, a atacat cu putere pe otomani.

După o încheștare înverșunată de câteva ore, apărătorii din cetatea Sibiului, asediată de otomani, au atacat prin surprindere și au reușit să străpungă încercuirea, eliberând pe robii capturați. Împreună cu aceștia au atacat flancul drept al lui Mezid Bey, iar oastea voievodului a atacat frontal și flancul stâng al oastei otomane. Oastea turcă a fost nimicită în mare parte, iar în luptă a căzut însuși comandantul oastei otomane, Mezid Bey, și fiul acestuia.

Fugarii au fost urmăriți de un detașament condus de un fiu al lui Dan al II-lea, viitorul domn al Țării Românești Basarab al II-lea (1442-1443). Se creau astfel premisele unei alianțe antiotomane între voievodul Transilvaniei și domnul Țării Românești și ale trecerii de la un război defensiv, combinat cu puternice contraatacuri, la ofensiva împotriva Imperiului Otoman, într-o epocă în care acesta amenința însăși existența statelor aflate la nord de Peninsula Balcanică.

În amintirea fratelui său Ioan Miles (Ioan

cel Tânăr) căzut eroic în lupta de la Sântimbru, Iancu de Hunedoara reface biserica din această localitate, căreia îi adaugă un altar și îi supraînălță nava în stil gotic, prevăzându-i și un sistem de apărare.

Bătălia de la Sântimbru are și o puternică semnificație de natură politică. După mulți ani de la bătălia de pe șesul dintre Sântimbru-Bărăbaș-Alba Iulia, figura lui Iancu Corvinul apare în chip simbolic al unui vultur cu o aripă frântă, așa cum era frânt atunci și sânul cald al neamului din care își luase zborul îndrăzneț.

***

EVENIMENT

Gala Excelenței 8 Februarie 2020

Foto: Mircea BORAN
Mircea IRIMESCU

STABILIREA ETNICILOR SLOVACI LA NÄDLAC

Gabriela Adina MARCO

Nădlacul este o localitate multietnică, multiculturală, o adevărată micro-Europă. Din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre, pe la Nădlac s-au perindat numeroase populații. Unele doar au trecut, altele, însă, au rămas aici. Fiecare grup social, având trăsături psiho-morale specifice, și-a pus amprenta, mai mult sau mai puțin, pe viața materială și spirituală a localității, transformând tiparele ancestrale prin viața de zi cu zi. Conform ultimelor statistici, la Nădlac trăiesc peste zece grupuri etnice, mai numeroase sau mai reduse. Însă, cele mai importante comunități etnice sunt reprezentate de slovaci și de români, încă de la începutul secolului al XIX-lea.

Între anii 1802-1805, la Nădlac s-a așezat o importantă comunitate de slovaci. Fenomenul migrației populației slovace a debutat la mijlocul secolului al XVIII-lea, cauzat de sporul demografic, precum și din considerente confesionale sau economice, având un caracter preponderent confesional. Slovaci, de rit evanghelic, prin emigrare, au încercat să eludeze consecințele contrareforme catolice, care încă erau resimțite. Datorită retragerii otomane și plecării grănicerilor din zona Tisa-Mureșul Inferior, suprafețe agricole întinse au rămas neexploatate, slovaci întrevăzând, astfel, posibilități de înavuțire în zonele de câmpie ale Ungariei. Încă din anul 1797, slovaci din Tot-Comloș (Tótkómlós sau Comloșul Slovac – azi în Ungaria) au început relocarea în alte localități.

La data de 27 august 1800, prin ordonanța nr. 14158 slovacilor li s-a aprobat să se stabilească la Nădlac, alături de populația românească și de populația sârbească redusă numeric după migrarea spre Rusia și spre localități bănățene. Motivația autorităților a constat în faptul că terenul agricol arondat orașului Nădlac era de o întindere prea mare pentru a fi lucrat în întregime de locuitorii existenți. În toamna anului 1802, aproximativ 200 de familii de slovaci din Tot-Comloș, Szarvas și Ciaba au semnat un „act de învoire” cu nădlăcanii și li s-au arondat loturile de pământ. Bărbații, capii de familie, au arat și semănat pământurile, apoi au revenit la casele lor pentru a se pregăti alături de familie, în vederea mutării definitive la Nădlac, mutare ce avea să se facă în primăvara anului următor. Punctul culminant al stabilirii populației slovace la Nădlac a avut loc în anii 1803-1805. Prima însemnare într-o matricolă religioasă

evanghelică de la Nădlac datează din 24 aprilie 1803, ulterior, această dată fiind unanim acceptată de istoriografia slovacă ca fiind data de așezare a etnicilor slovaci la Nădlac. În anii următori, familii de slovaci originare din Stamora Slovacă din Banat se relochează în Nădlac.

În acei ani de început de secol XIX, locuitorii Imperiului Habsburgic trebuiau să achite taxe către statul austriac: „impozit după fumuri” (pe case) – 1 florin; „culinaria” – 51 creițari; răscumpărarea robotei pe o zi – 10 creițari; zeciuală din cereale, stupi, miere – în natură. Fiind „locuitori noi”, slovaci de la Nădlac au fost scutiți de contribuția financiară și în natură, pe o perioadă de un an, și li s-au anulat datoriile în valoare totală de 200 florini.

În 1805, a fost realizată o primă conscripție a populației slovace așezată la Nădlac. Cu acest prilej, preotul evanghelic, Jan Keblovsky, constata că avea „în grijă” 504 familii și 2475 de suflete.

După așezarea lor la Nădlac, câteva familii de origine slovacă s-au mutat la Semlac, Șeitin și Pecica, dar „fără ca ponderea lor să fie semnificativă” în aceste localități. La mijlocul secolului al XIX-lea, din cauza creșterii demografice și a insuficienței terenurilor arabile, familii slovace din Nădlac se îndreaptă către alte localități din zonă, aflate astăzi în Ungaria, dar și spre localități din alte zone ale Europei (Bulgaria, Dobrogea). Spre sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, slovaci din Nădlac au fost cuprinși de „febra” emigrării spre continentul american. Etnicii slovaci s-au îndreptat în special către Argentina și Brazilia.

În zona Aradului s-au constituit și alte comunități slovace, cum este cea de la Mocrea, unde s-au stabilit slovaci proveniți din regiunile de nord ale Ungariei, adică din Slovacia actuală, din localitățile Szarvas și Csaba, pe moșiile nobilului Peterffy și ale lui Georg Haruckern, fiind angajați ca lucrători agricoli. Conform toponimului maghiar „Totvărădia”, o posibilă colonizare a slovacilor s-a realizat pe valea Mureșului în localitatea Vărădia de Mureș (Totvărădia – Vărădia Slovacă), însă istoricii nu au descoperit documente în acest sens.

* fragment din teza de doctorat a autoarei, intitulată *Dimensiuni istorice, sociale, confesionale și culturale pe Valea Mureșului Inferior (1802-1918)*, susținută public în 9 aprilie 2019.

COSTUMUL FEMEIESC DIN BIRCHIȘ

Domnica FLORESCU

Costumul femeiesc din Birchiș se bazează pe jocul suprafețelor de alb și negru, care îi conferă o mare sobrietate. Ornamentele sunt dispuse în partea de jos a poalelor și mai ales pe mânecile spăcelului sub forma specifică de „pui tablă” compacte.

De asemenea, pe mâneci și pe poale se întâlnesc șiruri verticale cu găurele cusute cu arămiz alb, motiv numit „cheia”. Cipca (dantela) croșetată manual cu diferite modele florale este aplicată la mâneci și în partea de jos a poalelor. Peste spăcel, femeile purtau laibăr cusut pe „somot” (catifea neagră) cu arămiz galben.

Peste poale se așază cătrânța cu fir și mărgele. Este o variantă a celei bănățene executată însă pe somot și cu motive florale stilizate. Este prezent și opregul cu „peticul” (partea superioară) cu mult fir metalic auriu și ciucuri roșii.

Peste poale se mai întâlnesc „lați” cu fir – unul așezat în față, iar celălalt în spate. Ansamblul costumului este completat de salba cu bani, care împodobește capul.

Deci, principala podoabă capilară a fetelor în preajma măritişului erau „banii pe cap”. Se aplicau pe o pânză trei – patru rânduri de monede de argint, printre ele mărgele de sticlă, „pene” (flori) din târg și-n față „zulufi” (cocori din păr) prinși cu agrafe din os. Se leagă la spate cu panglici. Părul era însă împletit într-o „cică” (coadă) lăsată liber pe spate peste care se puneau bani prinși la fel pe o pânză.

Nevestele tinere purtau un an de zile după căsătorie „balțul” (basma din mătase sau cașmir), care era cumpărat de către mire din târgurile din apropiere. Sub balț purtau părul legat sub „ceapță”. Ca podoabe, femeile purtau la gât bani din aur, numărul lor fiind diferiți după condiția material a purtătoarei.

O piesă specifică folosită în portul femeiesc de iarnă este „coțobaica” – o haină din lână mai scurtă, care acoperă bustul, ornamentată cu mult șinior, iar la guler cu „măță” (o încrețitură de lână neagră).

Tot iarna, peste costum, femeile purtau

un palton confecționat din stofă de lână, țesută în casă, numită șubă, de culoare albă. Ceea ce o deosebește de celelalte șube din zonă este croiul „în clinuri” și decorul cu „șinior”, de aici denumirea de „șubă șiniorită”.

În picioare purtau opinci cu obiele de lână sau ghete cu ciorapi de lână confecționați de femei în serile de iarnă.

***

VIZIUNEA COSMOLOGIC-PLATONICIANĂ, CONȘTIINȚA CRIZEI CE DEZINTEGREAZĂ COSMOSUL PRECUM ȘI MODELUL KANTIAN ÎN OPERA EMINESCIANĂ

Elena Camelia BELEI

Prin opera sa, Eminescu pătrunde până la articulațiile de profunzime ale viziunii poetice a înaintașilor, pe care și-o asumă astfel în sensurile ei originare și nu o perpetuează doar prin termenii ei convenționali. Înainte de a se rupe, cu sentimentul nostalgic al căderii din paradisul pierdut al gândirii poetice de vizionarismul pașoptist, Eminescu îi clarifică motivațiile poetice la un nivel de profunzime la care pașoptiștii înșiși nu ajunseseră. De aceea, îngerii eminescieni au suavitatea și încărcătura mitică a spațiilor originare.

Există în vocabularul poetic eminescian o serie de termeni care se articulează în adânc, viziunii cosmologice platoniciene și care supraviețuiesc frazei romantic-pașoptiste a poeziei sale. Să amintim dintre acești termeni doar cântecul (având ca variantă pitagoreica muzică a sferelor), dansul (mai ales cu variantele de zbor sau plutire) și gândirea divină sau angelică ce transpare în imaginea Ondinei sau în imaginea femeii înger. Pitagoreica muzicalitate a lumilor, rămâne o constantă a universului eminescian, în care poezia e echivalată cu cântecul și nu cu verbul. Cuvântul nu are valoarea primordială de Logos. Valoarea primordială în ordinea lumii o deține cântul (incantație magică), gândul (care se traduce nemediat de cuvânt, în existență cosmică – *Mureșanu*) sau numărul (*Scrisoarea I*).

Cuvântul apare ca o realitate secundă, care nu este, ci doar exprimă adevărul, și se poate, de aceea, înstrăina în istorie, devenind vorbă sau cuvinte goale.

Conform viziunii cosmologice platoniciene, ființa umană își dezvăluie substanța angelică (*Ondina, Povestea magului, Sărmanul Dionis*), iar

gândirea umană (gândirea poetică) se descoperă consubstanțială gândirii divine (*Povestea magului*), poezia fiind un mod de acordare a ființei umane cu cosmosul (*Epigonii*). Acest sentiment de securitate a ființei integrată într-un univers armonios dispare în etapa ulterioară a poeziei eminesciene. Între gândirea umană și lume, ca expresie a gândirii divine, se produce o ruptură; criza modernă a gândirii pe care Eminescu o definește prin pierderea credinței (*Epigonii*, *Memento Mori*) este, la origine, o criză a personalității, născută dintr-un sentiment de înstrăinare.

Sentimentul de înstrăinare, definit ca o uitare a rădăcinilor ființei sau ca o rupere interioară, devine în *Melancolie*, agonie a eului care contaminează cu propria-i irealitate universul, perceput halucinatoriu ca un imens sicriu al astrului mort („Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă / Prin care trece albă, regina nopții moartă”).

Criza propriei identități, devine în 1870, conștiința crizei unei generații, exprimată în *Epigonii* sau în *La moartea lui Neamțu* („În zădar ne batem capul triste firi vizionare, / Să citim în cartea lumii semne ce noi nu le-am scris, / [...] Gândirile-s fantome și viața este vis”) și propusă ca temă în *Geniu pustiu*, romanul celor nenăscuți în timpul lor.

Platoniciana *inimă a lumilor* își pierde valoarea de inteligență divină și se demonizează printr-o inversare de roluri vizibilă în *Demonism*, unde Ormuz, deși tot zeu-lumină, are, în ordine etică, funcțiile lui Ahriman, iar Satan aspiră să reinstaureze ordinea etică răsturnată de divinitate. Divinitatea creatoare de viață, adică sâmburele răului creator de suferință, e înfruntată demonic în *Mureșanu* („Puternice, bătrâne, gigante – un pitic / Căci tu nu ești în stare să nimicești nimic / [...] Te blastăm căci în lume de viață avui parte”) sau în *Rugăciunea unui dac* care e în fond, un blestem mascat, căci lauda Demiurgului („Tu ești moartea morții și învierea vieții”) culminează, ironic, cu ruga de a-și nega creația, acordând dacului, ca suprem bine, neființa. Eroul tipic eminescian este acum demonul. Însemnele sale sunt „privirea trează”, tristețea abstract generată de spectacolul suferinței universal și orgoliul cunoașterii și al negației.

De aceea, demonii eminescieni dezrădăcinați, prin gândire lucidă, din platoniciana armonie a sferelor, creează totuși universuri salvatoare compensative, înlocuind ordinea istorică sau cosmică dată (și refuzată) printr-o ordine istorică a visului, a iubirii sau a poeziei. Dionis trăiește, alături de Maria („înger ce n-a cunoscut niciodată îndoiala”) visul unei iubiri care compensează visul paradisiului selenar pierdut, dar care nu are o realitate mai sigură decât aceea a călătoriei avatarului său Dan în lună („Cine este omul adevărat al acestor întâmplări: Dan ori Dionis?... Fost-au vis sau nu, asta-i întrebarea”).

Dacă universul compensativ din *Mureșanu* poartă însemnele spațiului oniric, cel din *Odin și Poetul* realizează imaginea eternă, glacial-împietrită a spațiului poetic pur. Străin în lume, Poetul își regăsește patria coborând în adâncurile Oceanului înghețat, unde va descoperi arhitectura labirintică a universurilor subacvatice.

Dacă prima perioadă a creației eminesciene e dominată de modelul cosmologic platonician, dacă cea de a doua e dominată de conștiința unei crize ce dezintegrează cosmosul lui Platon și se exprimă prin imaginea demonului care are încă nostalgia armoniei pierdute și aspiră să o recupereze prin vis, poezie și iubire, ultima etapă a operei eminesciene dezvăluie o nouă relație între ființă și univers. Este vorba de modelul kantian. Componenta kantiană a viziunii constă în conceperea universului ca o pluritate de lumi ce izvorăsc și mor perpetuu. Umbrele și negurile eminesciene sunt pătrunse de nostalgia sau prezența latentă a luminii care trăiește în adâncurile lor, dându-le transparența aurorală a lumilor visate în preția genezei.

Așadar, perpetua naștere și moarte a lumilor nu este însă pentru Eminescu, așa cum era pentru Kant, dovada perfecțiunii de mecanism a universului guvernat de o inteligență divină. Ceea ce lipsește cerurilor pustii din cosmologia eminesciană a ultimei perioade este tocmai prezența unei inteligențe divine, căci lumile au încetat să fie cugetate de demiurg. (Sursă bibliografică: Petrescu, Ioana Em, în *Scriitori romani*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978).

***

ACADEMICIAN ION PĂUN OTIMAN, FAURITOR DE ȘCOALĂ ȘI CONSTRUCTOR DE OAMENI

Florica R. CÂNDEA
Ioana NISTOR

Prezența distinsului oaspete la Arad a umplut Sala Ferdinand a Primăriei, chiar și la balcon.

Despre cartea document, prin slideuri concludente, cât și despre carieră și personalitatea conf. dr. Cosmin Sălășan a spus *este un om care cunoaște ruralul și satul românesc de aproape și din interior și apară în toate privințele izvorul identitar de neam*.

La rândul său, Acad. Ion Păun Otiman a spus referindu-se la prezent, că un imbold adresat tinerei generații, *făuriți pentru copiii și nepoții noștri (...) o țară curată, mândră și prosperă*.

Evenimentul de excepție a fost organizat de Biblioteca ADXenopol Arad (moderator fiind

dr. Doru Sinaci, director, care, de altfel, a dat citire, unei ample prezentări despre cariera și formarea în timp, a distinsului oaspete) și Academia Română, Filiala Timișoara.

În sală, printre specialiști în agricultură, documentariști, universitari, oameni de cultură și arta, s-au aflat IPSa dr. Timotei, alte Înalte Fețe Bisericești (dr. Tiberiu Ardelean, dr. Iustin Popovici), dr. Dumitru Muscă, director CAI Curtici, conf. dr. Ioan Calinovici, UAV Arad, ing. Liviu Nadiș, prof. Pavel Sârbu, coleg de generație fost inspector școlar, conf. CS II, dr. Ioan David directorul Institutului de Studii Banatice Titu Maiorescu al Academiei Romane, Filiala Timișoara Conf. Univ. Dr Sorin Bulboacă directorul Complexului Muzeal Arad.

Evenimentul a fost, sinergic completat cu un Intermezzo muzical adecvat, la pupitrul solemn fiind Noemy Szentesi, voce și Hermann Cerisha, pian.

În concluzie, personalitatea și bogată carieră a acad. Ion Păun Otiman au fost elogiata ca un corolar și un bun exemplu de urmat.

Volumul prezentat este unul dens, peste nouă sute de pagini, structurat pe opt părți, cu subdiviziuni adiacente.

O Prefață ca o Recunoștință a autorului, și Argumente pentru scrierea și, eventual, citirea acestei cărți, conturează intențiile acestuia. Cuvântul înainte este semnat de acad. Cosmin Hera.

Un Cuvant de încheiere, la care se adaugă Lucrări ale autorului din același domeniu (și din alte domenii)

O amplă Bibliografie, și Indice de nume, încheie o Carte Document, editată de Academia Română București și Editura Artpress, Timișoara (Redactor de carte, Doina Argeșanu, tehnoredactor, Ioan Alexoaie, concepția copertei este semnată de Adrian Baneș).

Volumul este dedicat memoriei tatălui și bunicului autorului precum și „tuturor țăranilor care au trăit marea dramă a întoarcerii sub glia străbună (...) trudittoților de azi ai pământului românesc..).

Trei Mottouri secvențiale leagă emoțional firele cărții, din care am selectat „Suntem și vom fi totdeauna neam de țărani. Numai pentru că am fost neam pașnic de țărani am putut să ne păstrăm ființa și pământul.”

(Liviu Rebreanu 1940)

COLȚUL MUCALITULUI

Loredana TUDORESCU

„Până când un bărbat realizează că tatăl său a avut dreptate, are un fiu care crede că el nu are dreptate.” – **Charles Wadsworth**

„Sfatul meu este să te căsătorești. Dacă vei avea o nevastă bună, vei fi fericit; dacă nu, vei deveni filosof.” – **Socrate**

„Iată cele mai înfricoșătoare cuvinte din limba engleză: suntem de la Guvern și am venit să vă ajutăm!” – **Ronald Reagan**

„Unii produc fericire oriunde se duc; alții oricând se duc.” – **Oscar Wilde**

Întâmplări mici despre oameni mari

Karl Friedrich Gauss(30 aprilie 1777- 23 februarie 1855), matematician și astronom german, a fost invitat de un prieten la teatru. Deși a încercat să se eschiveze, în cele din urmă a fost nevoit să accepte.

În Teatrul de la Weimar era o căldură groaznică, iar statul pe scaun timp de ore întregi, o corvoadă. Se juca o piesă de Voltaire. Cineva omora pe altcineva. O femeie plângea. Un bărbat urla. O altă femeie îngenunchea. Replici, monologuri. Traducerea era frumoasă, melodioasă, dar Gauss ar fi preferat să citească textul piesei. De atâta căscat, lacrimile îi șiroiau pe obraji.

- Nu-i așa că-i emoționant ? i-a șoptit prietenul.

Cartea de duminică

Autobiografia, de Agatha Christie este o carte potrivită pentru serile de iarna (și nu numai). Încă de la primele rânduri, te trezești acolo, în povestire, urmărind firesc șirul evenimentelor, îndrăgind imediat amintirile autoarei, și începi să te instalezi în decor și chiar să te simți un prieten al său. O carte din care răzbate optimismul

autoarei, o carte scrisă cu umor și care, până la urmă, ne dezvăluie doar atât cât dorește, lăsând încă mister asupra faimoasei sale dispariții de 11 zile. O carte captivantă, așa cum ne-a obișnuit Agatha Christie.

SALONUL DE CARTE ȘI PRESĂ DE LA UZDIN SAU CÂND SĂRUȚI CU DOR UN TRICOLOR

Constantin AVĂDANEI
Florica R. CÂNDEA

A șasea ediție a Salonului de carte și presă, Uzdin, Mărțișor 2020, a debutat ca un Vals al rozelor sau ca o Antiprimăvară căci, noaptea de dinaintea plecării a nins peste Arad, cu fulgi de ghiocei dar iată, ne am strecurat printre ei și am ajuns la Uzdin, în Banatul de Sud, o delegație formată din zece persoane, urmând cursul firească al Mureșului, de la Alba Iulia la Arad, trecând prin Vladimirescu și Nădlac.

Salonul de carte și presa românească de la Uzdin a fost deschis de domnul Vasile Barbu și a fost găzduit de Centrul Parohial local, care a spus *Fiți bineveniți iubitori de frumos întru carte aici la Salonul nostru, în prag de Mărțișor ca un pretext al întâmpinării primăverii.*

Expun azi edituri din România și Serbia. Fiecare participant urmează a și prezenta în câteva cuvinte standul și exponatele. Despre însemnătatea zilei de 1 martie vă va vorbi Kristiana Matea Jakska.

Editura și Tipografia Gutenberg Arad a expus cărți din diferite domenii ale științei și culturii precum și ultimele numere ale revistei eponime, într- un nou concept grafic precum și un nou conținut începând din anul 2019.

Un banner ilustrativ a însoțit standul.

Editura Tipărnica Arad a fost reprezentată de dr. Gabriela Marco.

Aceasta a expus în stand un grupaj de cărți proprii precum și revista Ecclesia care timp de șapte ani a fost tipărită aici și pe care o conduce în calitate de redactor șef.

Alte cărți de interes au făcut obiectul expunerii despre care Gabriela Marco a spus *Nu vin pentru prima oară la Uzdin însă particip la Salonul de carte prima oară.* Este o organizare desăvârșită, felicit participanții și organizatorii. Am venit și cu o donație de carte împreună cu profesor Ioana Nistor.

S-au remarcat edituri importante și însemnate care dau glas cărților înspre cititori, librării biblioteci dintre care enumerăm Editura Institutului Cultural Zrenianin Litera, Torac, Floare de latinitate, Novisad, Publicațiile Uzdinului, Zilele Uzdinului, Tibiscus Uzdin, Cărțile Festivalului Drumuri de spice, Cărțile

Simpozionului Oameni de seama ai Banatului, Presa Bocșa, Presa locală din Banat, Ziarele Romaniei Mari, Foaia Sanovitana, Maramorac, Europa lui Pavel Gataiantu, Monografii, s. a, însă un colorit aparte l au avut exponatele Bunicutelor din Uzdin și ale altor expozați, care, au creat măștișoarele cu un specific aparte și dăruite copiilor învesmântați în splendide costume locale, de pe.. Bina pe care se jucau Ața sau Moara ca niște zburători fluturi, așteptând să recite poeme cu și despre primăvară.

La ediția din acest an dar și pentru prima oara la Uzdin, Grupul de Inițiativă Centenar 2018, Alba Iulia a fost reprezentat de însuși președintele acestuia, dr ing. Constantin Avădanei, care a expus reviste, izvoare de istorie, cărți pe care le a donat sub Însemne de Steag Tricolor sfințit în An Centenar la Viena.

În cuvântul său, vorbitorul a spus *Mă încercă un sentiment de emoție și frățietate, aici, în Patria romanismului.*

Aduc salutul Cercului de Prietenie Romano Austriac Viena, condus de domnul Ioan Godja și vă felicit pentru ceea ce faceți. Vă ofer o carte în dar, Portul popular năsăudean precum și un fotoalbum colaj care contine secvențial, costume din zona de referință a cărții semnate de doamna Virginia Linul.

Dar, vă rog să îmi permiteți să vă ofer Eșarfa Tricolor pentru a vă felicita, stimate domnule Vasile Barbu!

Acest moment, când un Român fără patrie a sărutat de dor un Tricolor, a smuls aplauze pentru cei doi patrioți, Vasile Barbu și Constantin Avădanei.

Maria Aiftincai a reprezentat Colecția privată de la Vladimirescu și a expus un stand cu produse unicate precum și un Mărțișor de 35 kg și șapte km jumate, șnur croșetat de însăși rapsodul popular care a sosit la Uzdin prin mijlocirea Primăriei Vladimirescu și a primarului Ioan Crișan.

Maria Aiftincai a spus:

Vin din istorica Bucovina dar stau în Arad de peste patruzeci de ani. Fac de toate cu placere, cant, scriu, croșetez, colecționez, azi va prezint un șnur kilometric și un minuscul măștișor cu opincute dar și ultimele doua carti, Viața. Mestesug. Cantec și Cand culorile vorbesc, prefatate de Floare Candea.

O prezentă inedită la Salonul de carte și presă, Uzdin, a fost aceea a domnului Teodor Doru Ursu, directorul Institutului Cultural al

Voivodinei, Zrenianin care a prezentat editura și a urât mult succes expozanților și organizatorilor declarând: *Cartea este o legătură între oameni iar aici la Uzdin cărțile vorbesc despre conținuturi și sensuri.*

Au mai vorbit despre ediția a șasea a Salonului, Ana Niculinta Ursulescu, Mărioara Sârbu, Ileana Oalge, Ana Boer, aceasta din urmă spunând: *Și în acest an am adus culoare și măștișoare la stand, noi păstrând tradiția albului și a roșului împletit.*

Cu prezența-i charismatică, în calitate de vicepreședinte al SLA Tibiscus Uzdin, poetul Teodor Groza Delacodru din Mesici, a declarat frumosul exprimat prin cărți, citind din creația proprie poeme clasice și în grai.

Donațiile de carte care ne au animat gânduri, de la Alba-Iulia, Arad, Nădlac, ori în mod personal ori din partea editurilor, Tiparnița și Gutenberg Univers au creat un impas deosebit pentru cei care le au primit, Biblioteca și Casa Românească Uzdin, peste o sută cincizeci de volume.

Șederea delegaților din Alba Iulia, Arad, Vladimirescu, Nădlac a continuat cu popasuri de suflet la Casa Românească, Casa Bunicuțele Uzdin, Muzeul Memoriei Uzdinului.

În concluzie, a șasea ediție a Salonului de carte și presă românească de la Uzdin a fost o deplină reușită prin strădania artizanului Vasile Barbu și a adus un plus de frumos celor ce se văd prin carte, având parte.

COMUNICAT DE PRESA

Constantin AVADANEI
Floare CÂNDEA

La zece ani de la constituirea Cenaclului „Lucian Emandi”, la a doua Ediție de Concurs dedicat poetului mai sus amintit, având în consistență creație pe segmente de vârstă, la Pecica, oraș Poartă de intrare la Granița de Vest, a fost declarat. „Anul Lucian Emandi”, ca un omagiu adus unui secol împlinit de la ivirea sa pe această lume (de fapt pe casa unde s-a născut există și o efigie ca un însemn memorial).

Seara evocativ culturală a fost deschisă, de Corul Liceului din localitate, pe o melodie a Alexandrei Ușurelu, dirijor prof. Alexandru Zaharia care a sporit emoțiile serii.

Festivitatea și cele trei paliere ale Sărbătorii a fost deschisă de Eugenia Ponta Pete, manager al Casei de Cultura „Doru Ioan

Petescu”, suflet din suflet de cultură locală. Rând pe rând, pe scena ingenios decorată au urcat, cântători locali însosiți din diferite zone ale țării care au întreținut frenetic serata, împletindu-se cu intervenții ale Cenaclului local nume precum Alexandru Bacter, Blazena Karkus, Adrian Borcea, Semideea Șulea, Livia Daniel și Angi Darotzi, Nicoleta Sucevean Dudaș, Tatiana Moș, Ioan Vasile Marcu, Emanuel Gruia, Gabriela Versan, Monica Mihaela Cojocaru, Daniel Julean, Nelu Pitic, ș.a. au sporit emulația serii cu atât mai mult, cu cât în recitate versuri sau emandiana.

Pe urmele pășilor poetului au pășit, ca un Respiro „Cantabile, se duce vremea”, Eugenia Ponta Pete, care și-a serbat Mama din Cer, dar și înalți invitați ale căror pomeți nu odată, au avut sudori de bujori înlăcrimați picurând înspre un public generos care a umplut sala de spectacole până la refuz.

Mai marilor diriguitori ai orașului care se află în apropierea Mănăstirii Bodrog, le-au fost înmânate Distincția Cenaclului iar musafirilor, Diplome de Onoare.

O seară evocativă plină de must floral, folk, pita de Pecica a stârnit febrile stări datorită impresiilor pe care le-am consemnat din intervențiile celor care au onorat cu prezența.

Iustin Cionca, nașul metaforic al Cenaclului pecican președintele Consiliului Județean a spus : „Salut invitații și organizatorii, pe toți care au contribuit la reputația noastră și îi asigur că le voi fi alături încă multă vreme”.

Petru Antal, întâiul gospodar, primarul orașului s-a adresat selectei asistente ca un fervent susținător și peste 15 de ani și-ar dori să devină membru de Cenaclu 'poet si folkist.. fără voce!

Constantin Traian Igas, fost Ministru de Interne, Cetățean de Onoare al orașului și unul din găzduitorii oaspeților a dat tonul "Mulți ani Trăiască" pentru Cenaclul unui prezent înspre un strălucit viitor.

Alexandru Zaharia, profesor dirijor cor a spus că și corul și cenaclul fac parte frumoasă a vieții sale doar de trei ani jumate însă are deja multe mulțumiri de sine.

În calitate de Președinte al USSR Arad, poetul Vasile Dan a spus despre bucuria editării primelor volume ale poetului Lucian Emandi și a citit din creația acestuia.

Marius Mihalca din Timișoara, re-memorand anul 1978, student fiind descoperit, poemele emandiene și la Casa Studenților a

fredonat... Trecere... Care a fost interpretat și la Pecica cu o acuratețe aparte.

Carmen Sasarman, poet, cântautor, a declarat: „În fața unui public de nota 10 și invitați de nota 10, ofer și eu aceeași notă.

Camelia Chifor profesor și unul dintre inițiatorii Cenaclului Lucian Emandi s declarat : „La 15 februarie 2010 a fost constituit acest cenaclu. Copil fiind, mama mea îmi povestea că îl cunoștea bine pe poet, că avea un frate tenor la Timișoara iar la librăria lui Tanti Cristina se mai găseau primele volume Noi cei care scriem suntem Semănători fe semințe parafranzând din Goga, a încheiat frumoasa intervenție îndemnând a semăna ca alții sa culeagă.

Eugenia Ponta Pete a declarat că resimte bucuria unui început care animă zi de zi doritori care să se afirme prin condei, de. fapt, Cartea ca o Monografie literara din Pecica poartă un nume: "Condeie pecicane".

Florin Sasarman, de loc din Cristeștii Ciceului și trăitor în Bistrita, fost membru al Cenaclului lui Adrian Păunescu, promotor cultural a declarat că este încântat de ceea ce se petrece la Pecica, iar recitalul se va plimba prin Ardeal, Țara Lăpușului și graiul de chitară în dulce limbaj. De un aplomb rar întâlnit, cântătorul a adus melos cu glas de înger, chiar dacă o până de curent a știrbit emoția trăirii dar candela telefoanelor mobile pe post de jar și torță a înlocuit lumina. Dar care lumina venea tot de pe scena cu miros de... Emoție..

Care emoție, ca la un semnal, a ridicat publicul în picioare sau chiar a vibrat.. Hai să-ntindem Hora Mare..

Ne-am prins și noi în horă, redactori ai Rtv Unirea Internațional și am daruit o Farfurie în alb mov, personalizată, noi fiind, Carina Baba, Constantin Avădanei, iar Ioana Nistor și Mircea Dan Irimescu în calitate de Fotoreporteri au immortalizat inedite momente artistice (doua mesaje de salut și felicitări prin telefon au fost transmise de domnii Hodrea Gheorghe și de la Viena de către domnul Ioan Godja, directorul Rtv Unirea Internațional Viena și cel care a propus înființarea la Arad sunei filiale care a avut deja trei emisii).

De mentionat ca la sunet a fost Gabi Bereș iar acompaniament la chitară, Mircea Igrisan.

Urând și noi Emandianei, numai gânduri bune și frumoase și depline împliniri, ne reconfortam cu Zicerea rostit cântată :“

N-ar ști nime ca m-am dus
Numa or vide că nu-s....

***

INTERVIU CU REDACTORUL-ŞEF AL FOII CULTURALE GUTENBERG - FLORICA R. CÂNDEA

Anton ILICA

•Ce amintiri vă vântură din anii de profesură în învățământ?

• Învățământul a fost pentru mine ca o catedrală întâmăiată cu priceasna timpului.

În primul an de învățământ, la Castel Macea mi-a căzut un copil din pom, un stejar secular, chiar duminica, de Florii. A murit pe loc avea epilepsie. Era din București dar părinții conștienți de maladie, au înțeles.

O altă întâmplare este că am editat cu ultima generație de elevi din ciclul gimnazial două cărți, *Cine ești dumneata, domnule profesor* și *Cartea Clasei C* în anul 2008, în care, fiecare ne-am jucat rolul, inclusiv dira, adică eu.

•Cum s-a născut Salonul literar și revista Gutenberg?

• Salonul Gutenberg este copia fidelă a celui scris, ca Salon cultural, Al. T. Stamatiad, care a apărut din martie 1925 până în mai 1926 pe strada Calvin nr. 4.

Revista a împlinit 12 ani, a fost o conjunctură.

Mă aflam la tipografie pentru tipărirea unei cărți confesive și mi sa propus să devin consilier editorial la Editura Gutenberg.

• Artistul plastic de talie europeană, Cristian Sida, este fiul Dv. Cum percepeți succesul excepțional al acestuia din postura de mamă?

•Artistul meu, fiul meu, Cristian, știe tot ce fac. Să nu zac.

Este plecat de lângă mine de foarte multă vreme, a suferit două despărțiri, astfel ca, din din 1986, și a trăit anii adolescenței, în Internatul Liceului de Artă, când în sala de clasă, când în atelier, când sus pe acoperiș, când la bucătărie, așa de dragul artei sau să scape de tortura colegilor mai mari.

Nu este o fire extrovertită, asta se poate

vedea din culorile pe care le combină. Talentul i-a fost descoperit încă de la grădiniță, de către educatoarea lui, doamna Valeria Truță iar mai apoi i-a fost cultivat de profesorul Corneliu Artimom.

La grădiniță, i-a fost dată o temă, Toamna, pe care a ilustrat-o pe o farfurie de ceramică, printr-o frunză una în pom, alta căzândă în gol ca un fulg.

Cu profesorul Artimom a făcut de toate, și la Școala Populară de Artă și la Palatul Copiilor, ceramică, acuarelă, desene, chiar și pe asfalt, îl prindea seara târziu acolo, până îmi sosea ultimul tren. Trebuie să amintesc și de doamna învățător, Ana Militar, deci mentori cu devoțiune.

La Timișoara s-a acomodat destul de greu, deși mergeam de două ori pe săptămână, cu sifon, dulciuri, mâncare, dar era repede păgubit de tot de colegii mai mari sau înfigăreți. A fost un copil foarte ascultător, nesociabil, dar care acum mereu spune *Fără mamă eram un nimeni*. Acum are dublă rezidență, este conferențiar cu doctorat și studii la Sorbona.

•Sunteți membră a UZPR. Cum înțelegeți să promovați tineretul și să-l sensibilizați pentru opinii publicistice?

•Da, așa e. Sunt membră UZPR după aproape patru decenii de corespondent voluntar în presa locală, județeană, națională sau internațională.

Nu m-aș putea pronunța prea mult la acest subiect. Nu aș avea dreptul. Eu îmi urmez și îmi respect modelele, mentorii însă îmi este greu să fac estimări în acest sens. Totuși, după um debut stând ore întregi în antechambre cu manuscris de condei, să fie acceptat de domnul Emil Șimăndan, vin din urmă tineri, cu reale aptitudini, Carina Baba, Ioana Nistor, Gabriela Marco, Mira Odagiu, Eugenia Ponta Pete, Gheorghe Hodrea s. a. care scriu dar nu cer.

•Ce va face fericită și ce vă tulbură, uneori?

•Pe mine mă face fericită orice. Chiar și când cade becul, când trosnește cuptorul, când gătesc te miri ce, am peste cinci mii de rețete pe care le îmbin precum lalele ori frezii în vase.

Mă face fericită societatea și relațiile interumane, mă dedic, iubesc, slujesc iubirea prin toți porii, iubesc ura care mi se dă întru totul, și uite așa mă fericesc intru ura, fie ea de la tinere talente, frustrări sau neglorii. Mă fericesc acasă,

sâmbătă și duminică nu ies, doar dacă plec la fiul meu. Mă fericesc uneori călătorind, fericiind pe alții, care ori mă încunună ori mi se răzbună.

Ce mă tulbură?????! O întrebare care nu prea mă determină, eu nu mă tulbur, alții se tulbură precum vinul nestat de fiert tulburel.

Perioade, cicluri, egoisme, adunături, destrabalări, feminisme, nepotisme, bunici cu fete de mămică, intervenții ca la curent electric, brașoavele, vedeți dvs. sunt ca rupele de nori, crești pe cineva, apoi, cum necum, te trezești cu un avorton, care cade singur cu capul pe ziduri. Tinerii, tinerele de care am pomenit se și plâng, caută alte gări, alte guri, dar halta lot e tot mai aproape în picaj, cădere.

A scrie o carte, a fi publicat preferențial, una două, aș lansa chiar teorema dvs. ipotetic vorbim, e vorba oare, de scriitori sau scrietori când se ajunge la gara de destinație sau e preferabil să câștigi fără loc.

***

EVENTIMENT

Gala Excelenței 8 Februarie 2020

Colecție Bunicuțele din Uzdin, Serbia

Foto: Ioana NISTOR

PROFESORUL SĂLCUȚĂ – CLIFE DE VIAȚĂ OCHI, VEDERE, OCHELARI...

Gheorghe HODREA

De destule ori, omul, fiindă pe cât de rațională pe atât de controversată, în așa fel se pierde în amănunte, despiciând firul în patru înmulțit cu *n*, încât ajunge să **“nu vadă pădurea de copaci”**. Uite, (**“vezi”**), spre exemplu ieri, mă uitam la o emisiune interesantă – **“Ochii din umbră”**, când la un moment dat a început să se întunece încăperea, iar televizorul meu color, tip lădoi de zestre, parcă s-a dezumflat micindu-se inexplicabil. Hopaaa, mi-am zis! **“Să vezi și să nu crezi!”** Ceva **“nemaivăzut ochilor”** se întâmplă! Și uite așa am început să caut explicații fenomenului.

Pentru început mi-am **“întrebat din ochi”** soția. Rezultatul... nici nu m-a băgat în seamă. Apoi, am aprins becul din candelabru cu cinci brațe. Rezultat – ceva-ceva parcă s-a mai luminat în cameră, însă televizorul se încăpățâna să rămână mic. Cum **“nu-mi venea a crede ochilor”** am început să-i frec. Rezultat... același! Ca ultimă soluție **“mi-am aruncat ochii”** pe geamul de la bucătărie, crezând că se întunecase între timp. Când colo, **“ce să vezi?”** Afară un soare blând de iarnă încălzea lumea cu tot cu copiii vecinilor care încinseseră un meci gălăgios de fotbal printre mașinile parcate. Le-am strigat: - **“Copii! Atenție la parbrize! Și nu uitați că «sunt cu ochii pe voi!»**” Cu ochii pe ei, deși trebuie să admit sincer că mai că nu-i recunosc de o vreme, de la distanță. Eh, asta e! Cresc copiii de astăzi într-o zi cât creșteau copiii pe vremuri într-o săptămână. Negăsind explicații celor ce se întâmplau mi-am destăinuit soției frământările. La care ea, partenera mea de viață și de o viață, **“m-a privit în ochi”** zicându-mi sec: - **“Omule! Ai nevoie de «înaintași!»**”, după care a dus mâinile la ochi preînchipuind cu degetele viitoarea mea pereche de **“privitori”**. Mda! Acesta este **“punctul ei de vedere!”** și nu prea aveam cum să o contrazic. Uite, dacă mă gândesc bine, de o vreme am început să citesc ziarul ținându-l tot mai departe de ochi de la un moment dat nu am mai putut întinde mâinile atât cât ar fi trebuit să-mi permită deslușirea textului fără să-mi strâng pleoapele a strâmbătură. Dar nuuu, ochii nu au nimic, sunt sănătoși! Cred că mâinile sunt prea scurte! Pe de altă parte s-ar putea totuși ca soția mea să aibă dreptate, nu de altă dar de un timp ba salut pe stradă oameni necunoscuți, crezând că-i știu, ba trec pe lângă cei pe care-i știu, fără să-i mai recunosc.

Deci, da! Am nevoie de ochelari! Soția mea e mulțumită că-i dau dreptate, **“i se citește fericirea în ochi”**, nu de altă dar mi-a și zis că în sfârșit voi avea și eu moacă de intelectual, că de diplome e plină casa și ce folos?

Eh, nu mi-a fost ușor mie cu mine însumi noaptea ce tocmai a trecut! Cum, eu o să port ochelari? **“Vezi să nu!”**. Ce, nu arat a om serios și fără ei?. **“Să nu-mi fie de deochi!”**, că-s bărbat bine și așa, fără ochelari. La ce-mi trebuie?, deși se zice că **“ochii sunt oglinda sufletului”**, deci, ar trebui **“avuți în vedere”**, nu? Păi... și dacă va râde lumea de mine? Ce, să umblu eu cu sticle înrămate pe ochi?... Nuuu! Nici nu mă gândesc! Și totuși, cred că văzând bine altfel îiți **“clătești ochii”** cu frumusețile lumii, nu? Da, dar de aici până la **“ochii văd, inima cere”** mai e un pas și ... Nuuu! **“Vezi-ți de treabă!”**, mi-am zis, mai bine **“să nu le vezi chiar pe toate!”** ...

Când gata-gata să ațipesc m-au sfredelețit stăruitor în minte trei înțelepciuni: **“ochii înțeleptului văd mai departe!”**; **“cine are ochi de văzut să vadă!”** și **“cine știe carte are patru ochi!”**. Am stat pe loc cu mintea, am cugetat adânc și apoi mi-am zis: - **“De înțelept prost nu-s! Curios, sunt! Ceva carte, cred că mai știu!... ochelarii sunt ca ai mei! Chestiune de ore!”** Din acel moment **“am văzut cu alți ochi”** situația. Și am adormit brusc. După care am început să visez bazaconii: mă aflam ba **“în țara orbilor unde împărat (nu) e chiorul”**, ba în împărăția în care **“corb la corb (nu) își scoate ochii”**, ba în ținutul în care **“(nu) trebuie să te păzești de omul a cărui ochi vorbește altă limbă decât gura”**

E duminică. Sunt treaz de câteva ore. Până mâine când o să-mi cumpăr ochelari îmi vor părea orele zile. De-abia aștept să văd lumea și oamenii **“cu ochi noi”**. Sub privirea mea ageră unii **“vor crește, iar alții vor scădea (în ochii mei)”**. De cei care au **“căutătura răutăcioasă”** mă voi feri mai ușor, iar pe cei care **“sub ochii noștri”** fac nelegiuiri îi voi vedea așa cum sunt, adică urâți.

De reținut (“e bine de văzut!”): **“Să te ferească Dumnezeu când o face râma ochi, că-i mai rea decât șarpele!”**; **“Ochii omului sunt din mare, că se bucură tot la mare!”**; **“Pereții au urechi iar străzile au ochi!”**; **“Cu un ochi râde și cu altul plânge!”**; **“Cu un ochi la slănină și cu altul la smântână”**; **“Cine nu cască ochii cască punga!”**; **“Până voi închide ochii!”**; **“Să vezi cu ochii tăi și să auzi cu urechile tale!”**; **“Norocul e orb!”**; **“Mă, omule! Unde mă îndrepti?, înspre unde arăți sau înspre unde te uiți?”**; **“Nu vrea să fie văzut”**; **“Pune bani pe ochi!”**; **“Văzător cu duhul”**; **“Ochii care nu se vad se uită”**; **“scumpi ca lumina ochilor”**; **“Are ochi și la spate”**; **“Morcovii, buni pentru ochi”**; **“Ochii în lacrimi”**.

În încheiere doar atât vă mai zic – **“să ne vedem (cu) bine!”**

“Călcat în picioare...”

Între alte multe cele care ne ocupă mai tot timpul, cred că ar trebui să ne preocupe permanent statutul de om demn și drept. Se știe că a fi demn și drept nu e ușor ci dimpotrivă, din ce în ce mai greu. Câți dintre noi, trăitorii acestor zile pe cât de “luminat” de tehnică, modernism și extravagantă, pe atât de întunecate de impostură, egoism și răutate, mai reușim să fim demni și drepti? Câți dintre noi, viețuitorii acestor locuri pe cât de binecuvântate cu atâtea frumuseți ce (încă) încântă ochiul, pe atât de năpăstuite și prădate de haitele înfometate perpetuu ale conducătorilor laici dar și spirituali, mai avem puterea să stăm în picioare, cu demnitate și întru dreptate? Din păcate, din ce în ce mai puțini! Cu ochii mișiți și strânși cu putere strivim în atâtea rânduri lacrimi ori ne mușcăm buzele până la sânge răbdând (nu știu până când!) ocări, batjocură și înjosiri de la cei care ar trebui să conducă destine și nu să le distrugă, factori decizionali a căror sănătate mentală și mai ales morală dau rău de bănuț că sigur sunt grav afectate, poate chiar iremediabil. Oameni de nici măcar “doi bani”, “găinari” ce put de la mare distanță a bani nemunțiți strânși cu japca prin amenințări ascunse cu dibăcie printre “dezlegări” de la cele îndătinat și “binecuvântări” ce îndeamnă la încălcarea legii, dau sfaturi morale, țin prelegeri despre cinste, iubirea aproapelui, respect și corectitudine. Grav este că numărul acestora este din ce în ce mai mare, dar nu pentru că ar ieși pe banda rulantă a te miri ce instituție de specialitate îngroșând apoi rândurile, ci pentru că se școlesc din mers, “lupii” tineri învățând cu sârguință maximă șiretlicurile de la “lupii” bătrâni. Așa stând lucrurile, mai putem vorbi despre vrednicie, destoinicie, capabilitate, sobrietate ori respect? Dar despre echitate, justețe, corectitudine, cinste și în cele din urmă despre OMENIE? Chiar așa să fim de năuci încât toate acestea să le fi rătăcit sau pierdut definitiv? Eu cred că nu! Și dacă așa stau lucrurile înseamnă că mai putem spera la o schimbare în bine, o revenire la normalitate care trebuie să înceapă cu și de la noi!

Dacă dorim schimbare, pentru început cred că nu ar mai trebui să aplecăm capul mai mult de limita buneicuvinițe! Apoi, nu ar mai trebui să ne mai lăsăm “călcați în picioare” de către omul prăpădit! Uite, spre exemplu eu m-am decis, m-am lăsat “călcat în picioare” de către omul prăpădit pentru ultima oară, ieri. Cum s-a întâmplat? Păi, iată cum!

Mă aflam într-un restaurant aflat în subsolul unui imobil de pe central orașului, singur, așezat la o masă de lângă unul dintre pereții dinspre

stradă, când la un moment dat, fără să-mi dau seama, mi-am întors privirea spre înainte-sus, către geamul ce îngăduie privitorului să-și arunce ochii spre înafară. O lumină blândă și caldă, primăvărată, derula trecerea încoace și încolo a zeci de picioare. Din acel moment m-am lăsat “călcat în picioare”! Pentru început m-a “călcat în picioare” un grup de domnișoare grăbite și gălăgioase, aducându-mi aminte de gingășia și sinceritatea tinereții, așa că nu m-am supărat, chiar mi-a făcut plăcere. Apoi, m-am lăsat “călcat în picioare” de un băiețel sprinten, așa, cam de cinci anișori, trezindu-mi amintirea vremurilor în care-mi puneam copiii să-mi calce în picioare spatele cuprins de durerile pricinuite de te miri ce răceală strașnică. Am zâmbit, după care m-am lăsat “călcat în picioare” de încălțările sărăcăcioase ale câtorva oameni ai străzii care au trecut liniștiți și nebăgați de nimeni în seamă. Am oftat adânc ca apoi să fiu “călcat în picioare”, cu sete, de către bocancii grei ai unui baci venit de departe, cu desaga în spate, probabil la copii, la oraș, clipe în care mi-am adus aminte de socrul meu, plecat de multă vreme pe ultimul drum. Am suspinat întru ascuns, după care m-au mai “călcat în picioare”: muncitori acum fără fabrici; meseriași acum fără meserii; tineri fără tinerețe; mame fără copii; copii fără părinți; lume fără bani; săraci fără pâine: brutari fără “drojdie”; absolvenți fără viitor; bocanci fără șireturi; cizme fără fermoare: pantofi fără cremă de ghete; ... roata unei roabe încărcată cu cărămizi; roțile a cinci biciclete grăbite; picioarele a trei câini și două pisici; ... ce mai una-alta, în concluzie tot ce a trecut prin fața geamului vreme de două ore, cât am stat în restaurant. Și poate aș fi stat mai mult însă am fost silit să-mi plătesc rapid consumația și să ies valvârtej în stradă, asta pentru că prin fața geamului trecuseră o pereche de picioare ce aveau în posesie pantofi de lux, din cale afară de licioși. Nuuu! De un astfel de om n-am să mă mai las “călcat în picioare” niciodată, mi-am zis! Țasta-i dintre cei care umblă pe jos o dată pe an, așa că am să ies, am să-l ajung și am să-i spun “de la obraz” tot ce am simțit că simt cei care m-au “călcat în picioare” adineauri! Ceea ce am și făcut!

Așa că am ieșit în stradă, am grăbit pasul, l-am ajuns din urmă pe cel cu pantofii de lux, important factor decizional, om prăpădit de altfel, l-am bătut scurt pe umărul drept și i-am zis: ...

Cine a fost cel cu pantofii de lux? Vă las pe dumneavoastră stimați cititori să-l numiți. Eu doar atât mai adaug: **de ieri, nu mă mai las “călcat în picioare” niciodată de către omul prăpădit!**

O SUTĂ DE DUMINICI LA RADIO TIMIȘOARA

Dorin OCNERIU

Când am primit invitația de a participa la lansarea cărții, am fost sigur că e vorba de un subiect religios, date fiind titlul cărții și profesia autorului. Unele gânduri m-au îndrumat însă și spre latura sprintărea a firii acestuia, așa că, având o nedisimulată curiozitate, am pășit pragul localului unde avea loc evenimentul pregătit fiind să mă aștept la orice.

Aici era plin de lume bună din boema și mass-media arădeană, dar și invitați de seamă din varii domenii, eterogene ca origine, dar având ca punct comun aprecierea față de persoana și însușirile literare ale părintelui arhidiacon Gheorghe Hodrea, care și-a lansat vineri seara cartea O SUTĂ DE DUMINICI LA RADIO TIMIȘOARA.

Un volum cu greutate (la propriu și la figurat) în care hâtrul nostru prieten a cuprins nu mai puțin de o sută de texte în grai popular, prezentate de-a lungul mai multor ani la Radio Timișoara în cadrul emisiunii de largă audiență GURA SATULUI.

Originar din Sinte Mare, jud. Arad, un sat de agricultori din pusta Crișului Alb, părintele Hodrea n-a rupt legătura cu lumea mirifică în mijlocul căreia a deschis ochii și în care și-a format primele și cele mai temeinice trăsături de caracter, ci a dat noi valențe și înțelesuri graiului popular. A căutat în racla mâncată de cari, în blidarele cu farba ștearsă, în ulcelele cu smațul sărit, a ascultat vorba ca de pietriș strivit între dinți a țăranelui ardelean. A găsit odoare de folclor românesc, pe care le-a șlefuit și le-a oferit celor care încă mai cred în veșnicia născută la sat.

Aceste nestemate de grai popular, de fapte și de oameni din lumea satului ardelenesc, fac deliciul cititorului atât prin verosimilitatea lor (mai mult sau mai puțin reală, dar perfect credibilă), cât și prin personajele pitorești create cu talent humulescian de autor: Bace Toghiere, Unchioaia Persida, alte astfel de prototipuri rurale pe care le vezi aievea mișunând prin și printre case, bordeie, obiceiuri, răchie, culcușe, pită, slană, curechi, oale, ulcele, plug, grapă, animale și alte alea, cărora doar țăranel le știe sama.

Pritocind prin acest labirint de ființe, lucruri și năravuri, părintele Hodrea a reușit să le dea luminii tiparului și undelor radio, fericind cititorii și ascultătorii cu glumele lui. Diversi vectori media s-

au arătat interesați să le propage: reviste, ziare, emisiuni radio și tv, edituri sau simple ședințe de cenaclu. Pentru că harnicul slujitor al altarului și al cuvântului nu a îngropat talentul, ci l-a înmulțit pe toate căile posibile, apelând cu insistență la colegi, prieteni, cunoscuți sau chiar la necunoscuți, pentru a reuși să-și facă auzit graiul neaoș ardelenesc. Strădania lui n-a fost zadarnică: i s-au publicat articole, cărți, studii și, iată! a reușit să facă O SUTĂ de emisiuni la radio! Câți dintre noi se pot lăuda cu asemenea performanță editorială? Bravo și sărutăm dreapta, părinte!

Revenind la manifestarea din seara zilei de vineri, 13 decembrie 2019, pot să spun că a fost un eveniment de înaltă ținută literară și culturală. Sub moderarea profesoarei și poetei Floare Cădea, cu intervenții laudative - dar foarte pertinente - din partea unor somități ale literelor precum Anton Ilica, Horia Truță, Ioan Pagubă, Ioan Vasile Marcu, Constantin Avădanei, în aplauzele unanime ale numerosului public, a fost o lansare de carte care va rămâne pentru totdeauna în amintirea celor prezenți.

Remarcabile au fost și momentele artistice susținute de un grup de elevi ai Colegiului Național de Informatică Arad sub îndrumarea prof. Angelica Pamfiloiu (scenetă populară) sau colindele interpretate cu deosebită simțire de prof. Paul Krizner, la unison cu întreaga asistență. Totul având în fundal două picturi ale regretatului pictor Mihai Takacs, în care erau ilustrate cele două personaje-simbol ale oricărui sat abstract ardelenesc, un Adam și o Evă de început și de sfârșit de lume.

Poate că urarea „La o mie de duminici” ar fi un pic exagerată, dar două sute ar putea fi o țință accesibilă pentru prodigiosul nostru prieten Gheorghe Hodrea. Pot fi cuprinse în noua „sută” și materialele publicate în revista GUTENBERG de-a lungul multor ani de colaborare fructuoasă.

Semnează în această ediție

ARDELEAN IOAN ALEXANDRU
CONSTANTIN AVADANEI
CARINA BABA
VASILE BARBU
CAMELIA ELENA BELEI
LUCIA BIBART
MIRCEA BORAN
SEBASTIAN BURNAZ
FLOARE CÂNDEA
DELIA CHEVERESAN
AUREL DICO
LIVIA CIUPAV SFÂRÂILĂ
IOANA CRISAN
TEODOR GROZA DELACODRU
LIGYA DIACONESCU
CĂTĂLIN DRĂGAN
SERGIU DRINCU
DOMNICA FLORESCU
DANIELA GUMANN
GHEORGHE HODREA
ANTON ILICA
MIRCEA IRIMESCU
CARINA IENASEL
MONICA RODICA IACOB
PAUL KRIZNER

NICOLAE NICOARĂ-HORIA
DAN LUCA
CLAUDIU MARGHIOLU
ROXANA LĂDUNCĂ
GABRIELA MARCO
I. V. MARCU
DUMITRU MIHĂILESCU
LIVIU NADIS
MARGARETA NERON
IOANA NISTOR
DORIN OCNERIU
MIRA ODAGIU
EUGEN PADUREAN
EUGENIA PONTA PETE
MARIANA POPA
MARISA RANTA
VANGHEA STERYIU
MARGARETA SZEGO
ADELINA STOENESCI
EMIL SIMANDAN
SEMIDEEA ȘULEA
IOAN TULEU
HORIA TRUTA
LOREDANA TUDORESCU
AIDA VOIVODICIAN

Revista Gutenberg precizează:

Vă rugăm să expediați materialele pentru luna iunie 2020 până în data de 20 aprilie la următoarele adrese de email candeafloare@yahoo.com, tel. 0745263205; carina.anqa@gmail.com; tudlore@yahoo.co.uk

Materialele vor fi însoțite de o fotografie a autorului, conținut o pagină A4, scris cu font Times New Roman, caracter de 10, text corectat cu diacritice.

Vom încerca, pe cât posibil să inserăm și alte fotografii în măsura spațiului, însă nepreluate de pe internet, la fel, vom publica doar materiale inedite, cu trimitere la o sursă bibliografică (exclus internet sau webografie). Manuscrisele nu se înapoiază. Revista Gutenberg - Universul Cărții găzduiește opinii, creații sau înscrisuri ale autorilor, din segmente culturale, cotidiene, mozaic, panoramic etc, dar responsabilitatea conținutului fiecărui text, aparține autorului în exclusivitate. Manuscrisele nu se înapoiază, materialele în excedent vor fi luate în seamă pentru viitoarele ediții cu precizarea expresă de a nu se depăși conținutul unei pagini A4.

Colegiul Editorial - Redacțional

Foaie culturală, recunoscută de C.N.C.S.I.S.
ISSN 2248 - 308X
ISSN-L 2248 -308X

Salon Gutenberg & RadioTv Unirea „ROMÂNII PENTRU ROMÂNII”

 ROMÂNII PENTRU ROMÂNII <small>Prima de săptămână 18.00 - 19.00</small> FLORICA RANTA CÂNDEA <small>în dialog cu</small> ANTON BILCA <small>„Președintele de Onoare al asociației culturale din România”, un Titan al culturii”</small> <small>ON AIR: VINERI, 7 FEBRUARIE 2020</small> <small>ORA: 17.00-18.00</small> <small>www.radiotvunirea.com</small>	 ROMÂNII PENTRU ROMÂNII <small>Prima de săptămână 18.00 - 19.00</small> FLORICA RANTA CÂNDEA <small>în dialog cu</small> ANTON BILCA <small>„Președintele de Onoare al asociației culturale din România”, un Titan al culturii”</small> <small>ON AIR: VINERI, 7 FEBRUARIE 2020</small> <small>ORA: 17.00-18.00</small> <small>www.radiotvunirea.com</small>	 ROMÂNII PENTRU ROMÂNII <small>Prima de săptămână 18.00 - 19.00</small> FLORICA RANTA CÂNDEA <small>în dialog cu</small> ANTON BILCA <small>„Președintele de Onoare al asociației culturale din România”, un Titan al culturii”</small> <small>ON AIR: VINERI, 7 FEBRUARIE 2020</small> <small>ORA: 17.00-18.00</small> <small>www.radiotvunirea.com</small>	 ROMÂNII PENTRU ROMÂNII <small>Prima de săptămână 18.00 - 19.00</small> FLORICA RANTA CÂNDEA <small>în dialog cu</small> ANTON BILCA <small>„Președintele de Onoare al asociației culturale din România”, un Titan al culturii”</small> <small>ON AIR: VINERI, 7 FEBRUARIE 2020</small> <small>ORA: 17.00-18.00</small> <small>www.radiotvunirea.com</small>	 ROMÂNII PENTRU ROMÂNII <small>Prima de săptămână 18.00 - 19.00</small> FLORICA RANTA CÂNDEA <small>în dialog cu</small> ANTON BILCA <small>„Președintele de Onoare al asociației culturale din România”, un Titan al culturii”</small> <small>ON AIR: VINERI, 7 FEBRUARIE 2020</small> <small>ORA: 17.00-18.00</small> <small>www.radiotvunirea.com</small>	 ROMÂNII PENTRU ROMÂNII <small>Prima de săptămână 18.00 - 19.00</small> FLORICA RANTA CÂNDEA <small>în dialog cu</small> ANTON BILCA <small>„Președintele de Onoare al asociației culturale din România”, un Titan al culturii”</small> <small>ON AIR: VINERI, 7 FEBRUARIE 2020</small> <small>ORA: 17.00-18.00</small> <small>www.radiotvunirea.com</small>	 ROMÂNII PENTRU ROMÂNII <small>Prima de săptămână 18.00 - 19.00</small> FLORICA RANTA CÂNDEA <small>în dialog cu</small> ANTON BILCA <small>„Președintele de Onoare al asociației culturale din România”, un Titan al culturii”</small> <small>ON AIR: VINERI, 7 FEBRUARIE 2020</small> <small>ORA: 17.00-18.00</small> <small>www.radiotvunirea.com</small>	 ROMÂNII PENTRU ROMÂNII <small>Prima de săptămână 18.00 - 19.00</small> FLORICA RANTA CÂNDEA <small>în dialog cu</small> ANTON BILCA <small>„Președintele de Onoare al asociației culturale din România”, un Titan al culturii”</small> <small>ON AIR: VINERI, 7 FEBRUARIE 2020</small> <small>ORA: 17.00-18.00</small> <small>www.radiotvunirea.com</small>
--	--	--	--	--	--	--	--

ISSN 2248-308X
ISSN-L 2248-308X